

DAFTAR ISTILAH PERTANIAN

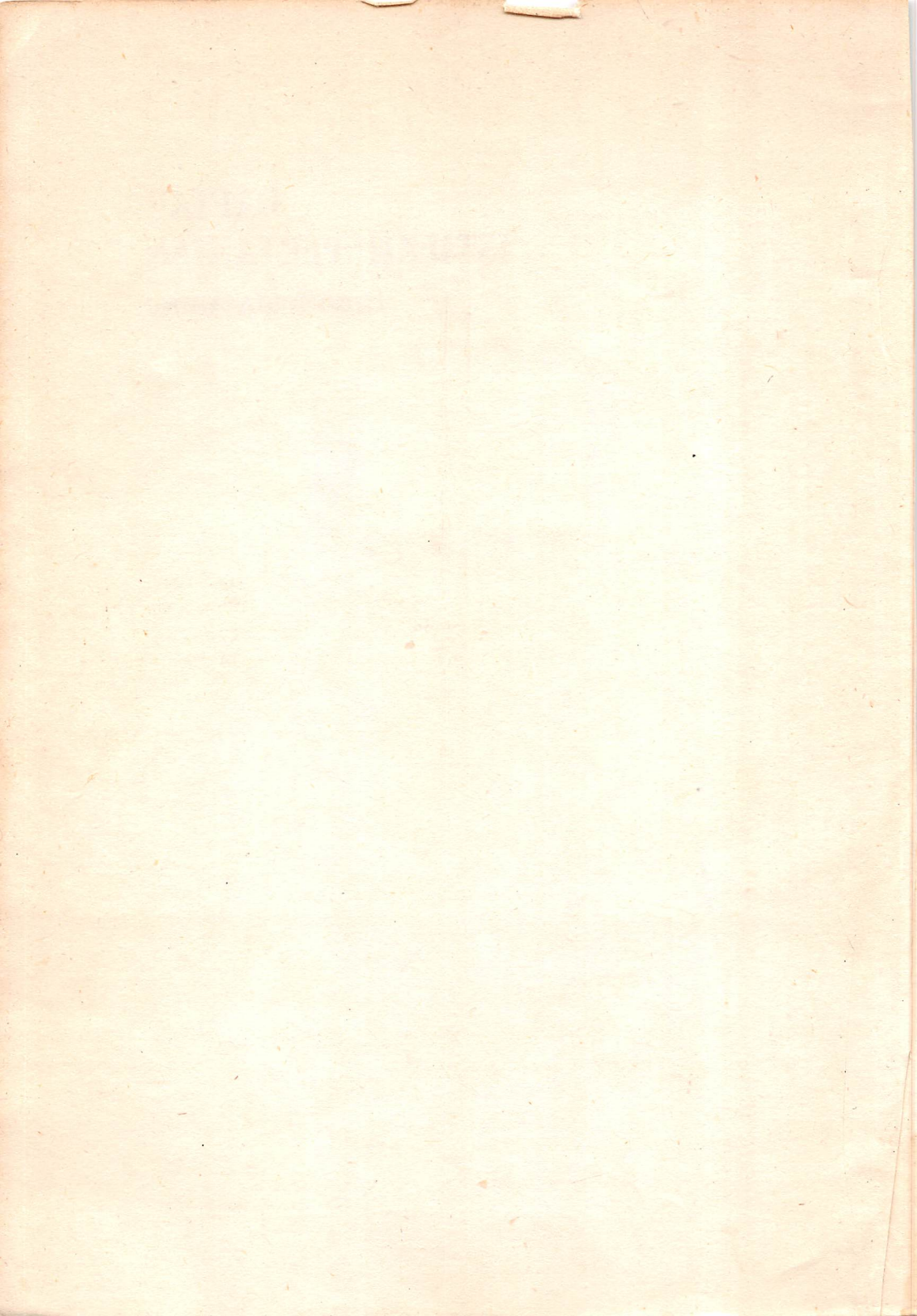
14
F

Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa
Departemen Pendidikan dan Kebudayaan

**DAFTAR
ISTILAH PERTANIAN
INDONESIA-ASING**

H A D I A N
PUSAT PEMBINAAN DAN PENGEMBANGAN BAHAN

DAFTAR ISTILAH PERTANIAN INDONESIA-ASING

Achmad Baihaki
J. S. Liem, Toto Warsa, Amir Hamzah Soemintapoera,
Yahya Suryana Asari, Lukiswara, Surjadi,
Sjamsudin Adang Rifai, Abdul Rachman

PERPUSTAKAAN
PUSAT PEMBINAAN DAN
PENGEMBANGAN BAHASA
DEPARTEMEN PENDIDIKAN
DAN KEBUDAYAAN

**Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa
Departemen Pendidikan dan Kebudayaan
Jakarta
1979**

Perpustakaan Pusat Pembinaan Dan Pengembangan Bahasa	
No: Klasifikasi R 630.14 DAF 2	No. Induk 754 Tgl. : 12-5-81 Ttd. :

Redaksi

S. Effendi (Ketua)
Hermanoe Maulana,
Koentamadi, Zulkarnain

Seri CD 14

Buku ini merupakan naskah hasil Proyek Penelitian Bahasa dan Sastra Indonesia dan Daerah tahun 1976/1977 — 1978/1979.

Staf Inti Proyek: S. Effendi (Pemimpin), Zulkarnain (Bendaharawan), Farid Hadi (Sekretaris), Lukman Ali, Yayah B. Lumintaitang, Basuki Suhardi, Koentamadi, Sri Sukesi Adiwimarta, Dendy Sugono, Muhadjir, Ayatrohaedi, Maman Sumantri (para asisten), Dr. Amran Halim, Dr. Muljanto Sumardi, Dr. Astrid S. Soesanto (para konsultan).

Sebagian atau seluruh isi buku ini dilarang digunakan atau diperbanyak dalam bentuk apa pun tanpa izin tertulis dari penerbit, kecuali dalam hal pengutipan untuk kepentingan penulisan artikel atau karangan ilmiah. Alamat penerbit: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Jalan Diponegoro 82, Jakarta Pusat.

PRAKATA

Dalam Rencana Pembangunan Lima Tahun Kedua (1974/75 --1978/79) telah digariskan kebijaksanaan pembinaan dan pengembangan kebudayaan nasional dalam berbagai seginya. Dalam kebijaksanaan ini, masalah kebahasaan dan kesastraan merupakan salah satu masalah kebudayaan nasional yang perlu digarap dengan sungguh-sungguh dan berencana sehingga tujuan akhir pembinaan dan pengembangan bahasa Indonesia dan bahasa daerah termasuk sastranya tercapai, yakni berkembangnya kemampuan menggunakan bahasa Indonesia sebagai sarana komunikasi nasional dengan baik di kalangan masyarakat luas. Untuk mencapai tujuan akhir ini, perlu dilakukan kegiatan kebahasaan dan kesastraan seperti (1) pembakuan ejaan, tata bahasa, dan peristilahan melalui penelitian bahasa dan sastra Indonesia dan daerah, penyusunan berbagai kamus istilah, dan penyusunan buku pedoman ejaan, pedoman tata bahasa, dan pedoman pembentukan istilah, (2) penyuluhan bahasa Indonesia melalui berbagai media massa, (3) penterjemahan karya kesusastraan daerah yang utama, kesusastraan dunia, dan karya kebahasaan yang penting ke dalam bahasa Indonesia, (4) pengembangan pusat informasi kebahasaan dan kesastraan melalui penelitian, inventarisasi, perekaman, pendokumentasian, dan pembinaan jaringan informasi, dan (5) pengembangan tenaga, bakat, dan prestasi dalam bidang bahasa dan sastra melalui penataran, sayembara mengarang, serta pemberian beasiswa dan hadiah penghargaan.

Sebagai salah satu tindak lanjut kebijaksanaan tersebut, dibentuklah oleh pemerintah, dalam hal ini Departemen Pendidikan dan

Kebudayaan, Proyek Penelitian Bahasa dan Sastra Indonesia dan Daerah pada Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa (Proyek Penelitian Pusat) pada tahun 1974 dengan tugas mengadakan penelitian bahasa dan sastra Indonesia dan daerah dalam segala aspeknya, termasuk peristilahan dalam berbagai bidang ilmu pengetahuan dan teknologi. Kemudian, mengingat luasnya masalah kebahasaan dan kesastraan yang perlu digarap dan luasnya daerah penelitian yang perlu dijangkau, mulai tahun 1976 proyek ini ditungjang oleh 10 proyek yang berlokasi di 10 propinsi, yaitu (1) Daerah Istimewa Aceh yang dikelola oleh Universitas Syiah Kuala, (2) Sumatra Barat yang dikelola oleh IKIP Padang, (3) Sumatra Selatan yang dikelola oleh Universitas Sriwijaya, (4) Kalimantan Selatan yang dikelola oleh Universitas Lambung Mangkurat, (5) Sulawesi Selatan yang dikelola oleh IKIP dan Balai Penelitian Bahasa Ujungpandang, (6) Sulawesi Utara yang dikelola oleh Universitas Sam Ratulangi, (7) Bali yang dikelola oleh Universitas Udayana, (8) Jawa Barat yang dikelola oleh IKIP Bandung, (9) Daerah Istimewa Yogyakarta yang dikelola oleh Balai Penelitian Bahasa Yogyakarta, dan (10) Jawa Timur yang dikelola oleh IKIP Malang. Program kegiatan kesepuluh proyek di daerah ini merupakan bagian dari program kegiatan Proyek Penelitian Pusat di Jakarta yang disusun berdasarkan rencana induk Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan. Pelaksanaan program proyek-proyek daerah dilakukan terutama oleh tenaga-tenaga perguruan tinggi di daerah yang bersangkutan berdasarkan pengarahan dan koordinasi dari Proyek Penelitian Pusat?

Setelah lima tahun berjalan, Proyek Penelitian Pusat menghasilkan lebih dari 250 naskah laporan penelitian tentang bahasa dan sastra dan lebih dari 30 naskah kamus istilah dalam berbagai bidang ilmu pengetahuan dan teknologi. Dan setelah tiga tahun bekerja, kesepuluh proyek di daerah menghasilkan 135 naskah laporan penelitian tentang berbagai aspek bahasa dan sastra daerah. Ratusan naskah ini tentulah tidak akan bermanfaat apabila hanya disimpan di gudang, tidak diterbitkan dan disebarkan di kalangan masyarakat luas.

Buku *Daftar Istilah Pertanian* ini semula merupakan sebagian laporan yang disusun oleh tim dari Fakultas Pertanian Universitas Padjadjaran, Bandung, dalam rangka kerja sama dengan Proyek Penelitian Pusat 1975/1976 — 1977/1978. Sesudah ditelaah, diselaraskan

dengan hasil penyusunan istilah oleh Panitia Pengembangan Bahasa Indonesia Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, naskah tersebut diterbitkan oleh Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa dengan dana Proyek dalam usaha penyebarluasan hasil penelitian dan penyusunan istilah di kalangan guru, mahasiswa, dan masyarakat pada umumnya.

Akhirnya, kepada Drs. S. Effendi, Pemimpin Proyek Penelitian Pusat, beserta staf, penyusun, redaksi, dan semua pihak yang memungkinkan terlaksananya penerbitan buku ini, kami sampaikan terima kasih tak terhingga.

Mudah-mudahan buku ini bermanfaat bagi usaha pembinaan dan pengembangan bahasa di Indonesia.

Jakarta, Mei 1979

**Prof. Dr. Amran Halim
Kepala Pusat Pembinaan
dan Pengembangan Bahasa**

KATA PENGANTAR

Daftar Istilah Pertanian ini adalah salah satu hasil pelaksanaan kerja sama antara Fakultas Pertanian Universitas Padjadjaran dengan Proyek Penelitian Bahasa dan Sastra, Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan dalam usaha pembinaan dan pengembangan peristilahan dalam bahasa Indonesia, khususnya dalam bidang pertanian.

Penelitian dan penyusunan istilah pertanian ini dilakukan selama tiga tahun, dari 1976 sampai 1978, oleh sebuah tim yang terdiri atas Ir. Lukito Sukahar (penanggung jawab, 1976 — 1977), Dr. Ir. Achmad Baihaki, M.Sc. (ketua tim, 1976; penanggung jawab, 1978), Dr. J.S. Liem (ketua tim 1977 — 1978), Ir. Toto Warsa, Ir. Amir Hamzah Soemintapoera, Ir. Yahya Suryana Asari, Ir. Lukiswara, Ir. Surjadi, Ir. Sjamsudin Adang Rifai, Abdul Rachman Natadiria (para anggota), dan Ir. Suryadi (Sekretaris). Hasil yang dicapai adalah tiga naskah "Kamus Istilah Pertanian" yang masing-masing disertai daftar istilah dalam bahasa asing dengan pedoman bahasa Indonesia, dan daftar istilah dalam bahasa Indonesia dengan pedoman bahasa asing. Ketiga daftar istilah ini oleh proyek digabungkan menjadi dua daftar, yakni "Daftar Istilah Pertanian Asing-Indonesia dan "Daftar Istilah Pertanian Indonesia-Asing", kemudian diedit, diselaraskan, dan ditambah dengan istilah (kurang lebih 1000 istilah) hasil Panitia Pengembangan Bahasa Indonesia, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.

Dalam penyusunan istilah pertanian ini, tim berusaha berpedoman pada buku *Pedoman Umum Ejaan Bahasa Indonesia yang Disempurnakan* dan *Pedoman Umum Pembentukan Istilah* yang diterbitkan oleh Departemen Pendidikan dan Kebudayaan dan memanfaatkan

istilah-istilah yang lazim dipakai di bidang pertanian serta beberapa sumber acuan seperti tercantum dalam daftar pustaka.

Kami sadar bahwa daftar istilah ini masih belum lengkap dan sempurna. Oleh karena itu, saran-saran perbaikan dari para pemakai daftar istilah ini sangat kami harapkan.

Penyusunan daftar istilah ini dapat diselesaikan berkat bantuan berbagai pihak. Dalam hubungan ini, perkenankanlah kami mengucapkan terima kasih kepada Pimpinan Proyek Penelitian Bahasa dan Sastra dan Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, yang telah memberikan kepercayaan dan dana untuk penyusunan istilah pertanian ini serta menerbitkan daftar ini.

Begitu pula kami menyampaikan terima kasih tak terhingga kepada Ir. Achmad Sadeli B, Ir. Gunawan Setiadharmas, Ir. Herman Suriaatmadja, M.Sc., Ir. Suratno Iskandar, Ir. Masjamsir, Ny. Aisyah Sujono, Ir. Abdul Rodjak, Ir. Bambang Herianto, Ir. E. Saifuddin Sjarief, Ir. Jeff Mustopha Atmadja, Ir. Maman Herman Suparta, Dr. Suharsono, M.Sc., Drh. Sutarman Mihardja, Ir. Ny. Nurpilihan Hilmansjah, Ir. Sutandar Zainal, Ir. Burhan Arief, dan Ir. Sukaya Sastrawibawa yang telah membantu penyusunan, dan kepada Ir. Rasjid Sukarya, Dr. Suharsono, M.Sc., Ir. Tjetje Sukarna H., M.Sc., Dr. Pagi, Prof. Dr. Ir. Gunawan Satari, Prof. Dr. Ir. Sulaeman Tirtawidjaja, Dr. Ir. Goeswono Soepardi, M.Sc., Dr. Ir. Liem Jan Sioe, Dr. Ir. Soewardi, dan Drs. Kosmaya yang memberi tanggapan.

Bandung, Maret 1979

Tim Penyusun

DAFTAR ISI

Prakata	v
Kata Pengantar	ix
DAFTAR ISTILAH PERTANIAN INDONESIA - ASING	1
Daftar Pustaka	121

A

abate : abate
abdomen : abdomen
aberasi : aberration
abiotik : abiotic
abomasum : abomasum
abortus fibrio fetus : vibronic
 abortion
abrasi : abrasion
absis : absciss
absorpsi : absorption
absorpsi hara berlebih : luxury
 uptake
absorpsi pasif : passive absorp-
 tion
absorpsi pengaktif : active ab-
 sorption
absorpsi mengawet : absorption
 of preservative
abu : ash
abu vulkanis : volcanic ash; vol-
 canic dust
acak ragam : error, variance
Acanthus : *Acanthus*
acuan lentur : bending mould
adaksial : adaxial
adaptasi;penyesuaian : adapta-
 tion
adaptif : adaptive
adat istiadat : custom
adelfus : adelphous
adenofilus : adenophillous
adenofor : adenophore
adenopodus : adenopodous
adenos : adenose
adenostemonus : adenostemo-

nous

adesmi : adesmy
adipos : adipose
aditif tanah : soil additives
adn (asam deoxiribonukleat) :
 dna (deoxyribonucleic acid)
adnat : adnate
adopsi harap jasa : complience
 adoption
adopter dini : early adopter
adrenalin : adrenalin
adsorpsi ion : ionic adsorption
adunkat : aduncate
adventif : adventive
adventisia : adventitia
aerasi : aerate
aerasi tanah : aeration, soil aera-
 tion
aerenkima : aerenchyma
aerobik : aerobic
aerobiologi : aerobiology
aerofit : aerophyte
aerosol : aerosol
aerotropik : aerotropic
aerotropisme : aerotropisme
aesidiospora : aecidiospore
aesidium : aecidium
aestivasi : aestivation
afalfa (*Medicago sativa*) : alfalfa
 (*Medicago sativa*)
afid : aphid (greenfly)
aflatoksin : aflatoxin
agamat : agamate
agen : agent (drying)
agen pengubah : chance agent

agen penyerbukan

agen penyerbukan : agent of pollination
aglikon : aglycon
agregasi : aggregation
agregasi pasar : market aggregation
agregat : aggregate
agregat kering : dry aggregate
agresif : aggressive
agrestal : agrestal
agroekosistem : agroecosystem
agrologi : agrology
agronomi : agronomy
agronomi sosial : social agronomy
ahli analisis makanan : food analyst
ahli edafi : edaphologist
ahli entomologi; ahli ilmu serangga : entomologist
ahli fitopatologi; ahli ilmu penyakit tumbuh-tumbuhan : phytopathologist
ahli hewan : animal scientist
ahli kimia/kimiawan : chemist
ahli mikologi/mikolog : micologist
ahli teknologi benih : seed technologist
ahli teknologi makanan : food technologist
ahli tetas : hatcher
air adhesif : adhesive water
air adsorpsi : adsorption water
air artesis : artesian water
air bawaan : connate water
air bawah permukaan : subsur-

air tanah terikat

face water
air bawah tanah : underground water
air bergerak, air mengalir : lotic environment
air boron : boron water
air celah : fissure water
air dasar : bottom water
air diam, air tergenang : lentic environment
air gravitasi : gravitational water
air higroskopis : hygroscopic water
air imbibisi : imbibition moisture /water
air infiltrasi : water of infiltration
air irigasi : irrigation water
air jenuh : water of saturation
air laut buatan : artificial sea water
air laut saniter : sanitary sea water
air lunak : soft water
air mati : dead water
air mineral : mineral water
air minum : drinking water
air payau : brackish water
air permukaan : surface water
air sadah : hard water
air senyawa : combined water
air tanah : ground water
air tanah bebas : free ground water
air tanah lapisan atas : soil water
air tanah limpasan hujan : ground water run-off
air tanah terikat : attached ground water

air tanah terkekang

air tanah terkekang : confined ground water
air tanah tetap : fixed ground water
air terikat : bound water
air tersedia : available water
air tersedia efektif : actual water income
air tertengger : perched water
air yang mungkin dibutuhkan : possible water expenditure
akanta : acantha
akantokarpus : acanthocarpus
akantokladus : acanthoclados
akar adventisi : adventitious root
akar banir : buttress root
akarisida : acaricide
akarpus : acarpous
akar tunggang : tap root
akar udara : aerial root
akaulesen : acaulescent
akaulin : cauline
akheofit : archeophytes
akhli botani : botanist
aklamidus (bunga) : achlamydeous
akomodasi : accomodation
akresen : accrescent
akrogen : acrogen
akrogenus : acrogenous
akropetal : acropetal
akroskopik : acroscopic
akrostikum : acrostichum
aksemik : axemic
aksi : action
aksi gen ganda : complementary gene action

alat pencegah anai-anai

aksil (daun) : axill (leaf)
aktif menyaring makanan : active filter feeding
aktinograf;casella piranometer : actinograph;casella pyranometer
aktinomorfik : actinomorphic
aktinomorfus : actinomorphous
aktiva modal : assets
aktograf szymanki : szymanki's actograph
akualf : aqualfs
akuarium : aquarium
akuatik : aquatic
akubat : acubate
akuifer artesis : artesian aquifer
akuik : aquic
akulturasi : aculturation
akuminat : acuminate
akumulator : accumulator
alamanda : allamanda
alas datar : bottom bed
alas datar : caul
alas gurun : desert pavement
alat gambar (kamera) pada mikroskop : camera lucida
alat/organ Johnston : Johnston's organ
alat kejut listrik : electric shock gear
alat pelayu : artificial withering fasilitas
alat pemanas : heater
alat pemecah kulit gabah, huller : huller
alat pencegah anai-anai : ant-proof-course

- alat penangkap ikan** : fishing gear
alat pengecambah : germinator
alat pengeram; tempat mengeram : brooder
alat pengeringan berlanjutan : continuous dryer
alat pengolah tanah : tillage equipment (tools)
alat pengumpul kerang-kerangan : shell fish collecting gear
alat pengumpul kerang-kerangan dan rumput laut : manual gear (for collecting shell fish and sea wead)
alat pengumpul rumput laut : sea wead collecting gear
alat penyosoh : polisher, whitener
alat perontok gabah : thresher
alat petelur : ovipositor
alat tani : tool (implement)
alat ukur bujan; penakar hujan : rain gauge
alat ukur hujan otomatis : rain recording gauge
alat ukur kulit : bark measuring instrument
albakualf : albaqualfs
albakualf aerik : aeric albaqualfs
albakualf arenik : arenic albaqualfs
albakualf molik : mollic albaqualfs
albatros : albatros
albit : albite
albede : albede
aldolase : aldolase
aldrin : aldrin
alel : allele
alelomorf : allelomorph
alelopati : allelopathy
aleuron : aleurone
alfa selulosa : alpha cellulose
alfisol : alfisols
algae : algae
algologi : algology
aliaseus : alliaceous
alidad : alidade
alifatik : aliphatic
aligator : alligator
alih muka (sadap) : backface
aliran air : stream
aliran air tanah : ground water-flow
aliran getah : slime flux
aliran kemarau : dryweather flow
aliran masuk : inflow
aliran permukaan : overland flow
aliran permukaan : runoff
aliran sisa : stream flow depletion
aliran tahunan : perennial flow
aliran timbul kembali : regeneration or return flow
aliran uang kontan : cash flow
alkalin : alkaline
alkalinitas : alkalinity
alkalisasi : alkalization
alkaloid : alkaloid
alo : aloë
alofan : allophane
alogami : allogamy
alokarpi : allocarpy
alopatrik : alopatric
aloploid atau alopoliiploid : allo-

ploid or allopolyploid	monification
alur : furrow	amonium nitrat : ammonium nitrate
alur : gully	amonium sulfat : ammonium sulphate
alur, saluran, terusan, selat : channel	amonium terikat : fixed ammonium
aluvial : alluvial	amorfofalus : amorphophallus
aluvium : alluvium	amorfus : amorphous
amalgamasi : amalgamation	amorfus : amorphous state
ambang ekonomis : economic threshold	ampas tebu : bagasse
amber : amber	amleksikaul : ampexicaul
ambing : udder	anabolisme : anabolism
ameiosis : ameiosis	anadrom : anadromous
ameliorasi : amelioration	anaerob : anaerob
amensalisme : amensalism	anaerobik : anaerobic
ametabola (a-metabola/a-metamorfosa) : ametabola	anafasa : anaphase
amfibia : amphibia	anaglif : anaglyph
amfibi hidrofit timbul : emergent amphibious hydrophytes	anak angsa : gosling
amfidiploid : amphidiploid	anak ayam : poult
amfoterik : amphoteric	anak babi : piglet
amida : amide	anak domba : lamb
amilase : amylase	anak domba kecil : lambkin
amilopektin : amylopectin	anak itik, anak bebek : ducking
amiloplas : amyloplast	1. anak kambing; 2. kulit anak kambing : kid
amilose : amylose	anak sungai : affluent
amina : amine	anakan : atool
aminisasi/pengaminan : aminization	analisis : analysis
aminasi reduktif : reductive amination	analisis endapan : sedimentation analysis
aminopeptidase : aminopeptidase	analisis (titik) impas : break even analysis
amitosis : amitosis	analisis kecenderungan : trend analysis
amnion : amnion	analisis kimiawi : chemical analysis
amonia : ammonia	
amonifikasi; pengamoniaan : a-	

analisis lambung (analisis isi perut) : stomach analysis

analisis mekanis, analisis fisik : mechanical analysis, physical analysis

analisis mineralogi : mineralogical analysis

analisis termal : thermal analysis

analisis ukuran partikel : particle size analysis

analog iklim : climatic analogue

analogi/kiasan : analogy

anamorfosis : anamorphosis

anandrus : anadrous

anatomi : anatomy

anatropus : anatropous

andalusit : andalusite

androdiosius : androdioecious

androfor : androphore

androgen : androgen

andromonosius : andromonoecious

androsium : androecium

anemofili : anemophily

anemohigrograf : anemohygrograph

aneuploid : aneuploid

angeospermae : angiospermae

anggota spesies :

angiosporae : angiosporae

anggerik bambu (*Arundina graminifolia*); (*Arundina bambusefolia*) : kintawood (*Arundina graminifolia*; *Arundina bambusefolia*)

anise (*Pimpinella anisum*) : anise

(*Pimpinella anisum*)

ani-ani : rice-cutter

ani-ani;ketam : ani

anion : anion

angkatan kerja : labor force

angkup pohon : calliper, tree

angkutan melalui udara : air transportation

angsa : goose

angsa jantan : gander

angsuran : amortization

anjing gembala domba : sheep dog

anmur : anmoor

anoksemia : anoxemia

anothermis : anothermic

ansipital : ancipital

antagonisme : antagonism

antagonisme hara : nutrient antagonism

antar klas : intergrade

antelmintik : anthelmintic

antelop : antelope

antena;sesungut : antenna

antesis : anthesis

anti-auxin : anti-auxin

antibeku;antikoagulan : anti-coagulant

antibiosis : antibiosis

antibiotik : antibiotic

antibodi : antibody

anticiut : anti-shrinkage

antidioksidan : antidioxidant

antigen : antigen

antigen histo-kompatibilitas : histocompatibility

antiseptik : antiseptic

antosianin : anthecyanin
antisiklon : anticyclone
antraks : anthrax
antropofit : antrhopophytes
antropogenik : anthropogenic
antu : antu
anulus : annulus
apatit : apatite
apeks : apex
apel : apple
apikulat : apiculate
apikutasi : apicutation
aplikasi jalur : band application
aplikasi melalui tanah : soil application
apoenzim : apoenzyme
apofit : apophytes
apofit spontan : spontaneous apophytes
apogami : apogamy
Apogonia : Apogonia
apomiksis : apomixis
apoplas : apoplast
apotrakeal : apotracheal
aprikot : apricot
araban : araban
araknid : arachnid
aramit : aramite
arang batu : coal
arang tetra-klorida : carbon tetrachloride
arbitrasi : arbitration
arbor : arbours
arboreal : arboreal
arboresen : arborescent
arboretum : arboretum
arboreus : arboreous

arborikultura : arboriculture
arena pacuan kuda : race track
aridisol : aridisols
ariditas : aridity
aril : aril
aris : arris
arista : arista
aritmik : arrhythmic
ARN (asam ribonukleat) : RNA (ribonucleic acid)
aroideus : aroideus
aroma : aroma
aroma susu : milk flavor
arsenik : arsenic
articok (*Cynara scolymus*) : artichoke (*Cynara scolymus*)
artropoda : arthropoda
arus : currents
arus balik : returning currents
arus balik : counter current
arus densitas; arus turbiditas : density current; turbidity current
arus deras : torrent
arus horizontal/lintang : horizontal currents
arus vertikal : vertical currents
asal eksogenus : exogenous origin
asam amino : amino acid
asam indol-3-asetat : indole-3-acetic acid/iaa
asam pekat : concentrated acid
asam poliakrilik : polyacrylic acid(p.a.a)
asbestos : asbestos
aseton : acetone
asid; asam : acid

asidoid : acidoid
asikular : acicular
asimetris : asymmetrical
asimilasi/pengasimilasian : assimilation
asimilasi karbon : carbon assimilation
asimilasi nitrat : nitrate assimilation
asimilasi nitrogen : nitrogen assimilation
asinapsis : asynapsis
asisten ahli kimia : assistant chemist
asisten direktur : assistant director
asisten pegawai pertanian : assistant agricultural officer
asisten pegawai riset : assistant research officer
asisten pertanian : agricultural assistant
askomiset : ascomycetes
askospora : ascospore
asli : indigenous
asosiasi (ekologi) : Association (ecology)
asosiasi (peladang) : Association (farmer)
asosiasi tanah : soil association
asosis (ekologi) : associates (ecology)
asparagus : asparagus
aspek : aspect
aspek produksi benih : seed production aspect
aspen : aspen

aspirasi : aspiration
astringen : astringents
asuransi tanaman : crop insurance
atapulgite : attapulgit
atenuat : attenuate
atmometer : atmometer
atmosfer : atmosphere
atol : atol
atomisasi : atomisation
atp (adenosin tri-fosfat) : atp (adenosin triphosphate)
atraktan;umpan : attractant
atropin : atropine
auger tanah, bor tanah : soil auger
auksin : auxin
aurikel/cuping (daun) : auricle (leaf)
autekologi : autecology
autogami : autogamy
autohton : autochthonous
autoklaf : autoclave
autolisis : autolysis
autopoliploid : autopolyploid
autosius : autocious
autotofik : autotrophic
autotrof : autotroph
autotrofik : autotrophic
avirulen : avirulent
avokado;alpukat : avocado
awak perahu : boatman
awetan asam borik : boric acid treatment
awetan Bethel : Bethel treatment
awetan kuas : brush treatment
awetan pangkal : butt treatment
awetan rentung dan semprot : cherring-and-spraying treat-

ment (method wood preservation)
 awetkan : conserve
 ayakan : sieve
 ayam betina; induk : hen
 ayam dara : pullet
 ayam dwiguna : dual purpose chicken
 ayam ekaguna : single purpose chicken
 ayam jantan : cock
 ayam jantan kecil : cockerel

ayam pedaging : meat type chicken
 ayam petelur : egg laying hen
 ayam potong bersih : dressed chicken
 azalea : azalea
 azimuth : azimuth
 azimuth belakang : back azimuth
 azinfosetil : azinphosethyl
 azinfosmetil : azinphosmethyl
 azoik : azoic

B

babi : pig
 babi giring : brood sow
 babi jantan : boar
 badam (*Prunus amygdalus*) : almond (*Prunus amygdalus*)
 badan kredit komoditi (BKK) : commodity credit corporation (CCC)
 badan pertukaran barang : commodity exchange authority
 bagal, keledai : mule
 bagi hasil : share cropping
 bagian amorfus : amorphous region
 bagian beras : parts of rice
 bagian data pertanian : agricultural estimates division
 bagian hati : hepatic region
 bagian pasa;posisi pemasaran : market share

bagian pelagik : pelagic division
 bagian petani : farmer's share
 bagian putih beras : white portion of rice
 bagian sesungut/antena : antennal region
 bahan aktif (A.I) : active ingredient
 bahan baku, bahan mentah : raw material
 bahan endapan diam : settling suspended matters
 bahan induk : parent material
 bahan humik : humic substances
 bahan kasar : crude material
 bahan-kering susu : milk solid
 bahan limnik : limnic materials
 bahan makanan : feed; feeding stuff
 bahan makanan ternak : animal

feedstuff	orthotropous ovule/atropous ovule
bahan organik tanah : soil organic matter	bakal biji primitif : primitive ovule
bahan padat tanpa lemak : solids not fat	bakal biji tipe bitegmis : bitegmis ovule
bahan pengencer : extender	bakal biji tipe unitegmis : unitegmis ovule
bahan penyerap; absorber : absorber	bakar merata : broadcast burn (fire)
bahan humilovik : humiluvic materials	bakteri denitrifikasi : denitrifiers bacteria
bahan sulfudik : sulfudic materials	bakteri mesofilik : mesophilic bacteria
bahan tanah fibrik : fibric soil materials	bakteri non-simbiotik : non symbiotic bacteria
bahan tanah hemik : hemic soil materials	bakteriofaga : bacteriophage
baja/pupuk buatan : artificial fertilizer	bakteriologi : bacteriology
bajak balas : double digging	bakteriostatik : bacteriostatic
bajak pahat : chisel plough	bakteri parasit : parasitic bacteria
bajak penggali : digging plough	bakteri penempel : periphytic bacteria
bajak piring : disc plough	bakteri penghasil nitrit : nitrite producers bacteria
bajak singkat : moldboard plow	bakteri pengikat nitrogen : nitrogen fixers bacteria
bajak umum : general purpose plough	bakteri pengurai : putrefying bacteria
bak makanan : feed bunk	bakteri permukaan : resident bacteria
bak pengering : flat bed dryer	bakterisida : bactericide
bakal biji amfitrop : amphitropous ovule	bakterisidal; membunuh bakteri : bactericidal
bakal biji anatrofus : anatrofus ovule	bakteri simbiotik : symbiotic bacteria
bakal biji hemianatrofus : hemianatrofus ovule; hemitropous ovule	bakteroid : bacteroid
bakal biji kampiloirop : campiloiropous ovule	
bakal biji ortotrop atau atrop :	

bakung; pandan suasa (*Crinum asiaticum*) : amaryllis
(*Crinum asiaticum*)

balak apung : bobber

balak pangkal : butt log

balak pangkal : butt cut

balak pendek : bolt

balak persegi : baulk

balsam : balsam

balun;jengger : comb

balung : cockscomb

bambu : bamboo

bandar kuda : horse dealer

bandar ternak : cattle dealer

bandingan galak : bogie

bangkai : cadaver

bangsa (ternak) : breed

bangsa domba penghasil wol
sedang : medium wool breed

bangsal pelayuan : curing barn

banir : buttress

banir bercabang : branched
buttress

banjir : flood

banjir bulanan : monthly flood

banjir kilat : flash flooding

banjir maksimum : maximum
flood

banjir N tahunan : N-year flood

banjir tahunan : annual flood

banjir tahunan minimum :
minimum annual flood

banjir tahunan rata-rata :
average annual flood

banjir tiba-tiba : flash flood

bank klon : clonal bank

bank unit desa : village unit bank

bank unit mobil : mobile unit
bank

bantalan peluru : ball bearing

banteng (ternak) : bull

banyaknya limpasan hujan :
depth of run off

banyak relatif : relative abun-
dance

bar : bar

barang bernilai umum : conve-
nience goods

barang netral : neutral goods

barang normal : normal goods

barang tuna nilai : inferior goods

baris balang api : cast line

baris pendinding : guard row

barograf : barograph

basidiokarpa : basidiocarp

basidium : basidium

basi kulit : bark allowance

basin : basin

batai;albisia : albizzia

batang (kayu) : bole

batang bum : boom stick

batang pengeringudaraan : air
drying sticks

batas : boundary

batas aman : safety margin

batas cair : liquid limit

batas daerah aliran : water
parting

batas freatik : phreatic divide

batas frekuensi kelas : class
frequency limit

batas jelas pandang : limit of
clear vision

batas pasang surut : tide head

batas tinggi meragut : browse line
 batas topografi : topographic divide
 baterai : battery
 batifotometer : bathyphotometer
 batiplankton : bathyplankton
 batolit : batholiths
 batu : stones
 batuan : bedrock
 batuan asid/asam : acid rock
 batuan basa : basic rock
 batuan basal : basalt rock
 batuan endapan : sedimentary rock
 batuan gunung-berapi : endo-genic rocks
 batuan hipovulkanik : hypovolcanic rocks
 batuan metamorfik : metamorphic rock
 batuan permukaan : exogenic rocks
 batuan tanggul : dyke rocks
 batuan alkalin : alkaline rocks
 batuan diskristalin : dyscrystalline rocks
 batuan eukristalin : eucrystalline rocks
 batuan holohyalin : holohyaline rocks
 batuan holokristalin : holocrystalline rocks
 batuan hololekokratik : hololeucocratic rocks
 batuan holomelanokratik : holomelanocratic rocks
 batuan leukokratik : leucocratic

rocks
 batuan melanokratik : melanocratic rocks
 batuan merokristalin : merocrystalline rocks
 batuan mesokratik : mesocratic rocks
 batuan monzonitik : monzonitic rocks
 batuan pelitik : pelitic rocks
 batuan periplutonik : periplutonic rocks
 batuan piroklastik : pyroclastic rocks
 batuan plagioklasik : plagioclastic rocks
 batuan plutonik : plutonic rocks
 batuan psammitik : psammitic rocks
 batuan psefitik : psephitic rocks
 batu-batuan (masam) yang terlampau jenuh : oversaturated (acid rocks)
 batu beku, batu gunung berapi : igneous rock
 batu gajah : boulder
 batu kapur giling : ground limestone
 batu kobel : cobble stone
 batu telinga : otolith
 bau epek beras : muff
 bayam : amaranth
 bebas dari biji tumbuhan pengganggu : weed free seeds
 1. bedengan; 2. muka tebang : bed
 beidelit : beidellite

bekalan/suplai udara : air-supply
bekuan permanen : permafrost
belang : breaking
belukar : brush
bencana : act of God
benda : goods
benda asing (dalam beras) : foreign matter (in rice)
benda ekonomis : economic goods
benda golgi : golgi bodies
benda hitam : black body
benda komplementer : complementary goods
benda konsumsi : consumer goods
benda produksi : production goods
benda tahan lama : durable goods
bendung : weir
bendung bebas : free-fall weir
bendung cipoletti : cipoletti weir
bendung kontraksi : contracted weir
bendung pengendali : check dam
bendung portable : portable flume or portable weir
bendung puncak lebar : broad-crested weir
bendung puncak tajam : sharp-crested weir
bendung segi empat : rectangular weir
bendung segitiga : triangular weir
bendung terendam : submerged weir

bendung tertekan : suppressed weir
bendung ukur : measuring weir
bengang (buah) : dehiscent (fruit)
bengkak pangkal : churn-butted
bengkel peternakan : farm shop
bengkitot : garden snail
benih : fry
benih : sowing seed/seed
benih agronomi : agronomy seed
benih baik : good seed
benih benar : true seed
benih bersih : clean seed
benih fondasi : foundation seed
benih klon : clonal material
benih murni : pure seed
benih sah : certified seed
benih segar tidak berkecambah : non germination fresh seed
benih sehat : health seed
benih pemulia : breeder seed
benih tanaman lain : other seed
benih tumbuhan pengganggu : weed seed
benih tumbuhan pengganggu noxious : noxious weed seed
benjol buta : blind conk
1. benjolan, pembengkakan;
2. Puru, risa : gall
benteng : embankment
benteng; pematang : bunds
bentik : benthic
bentos : benthos
bentuk awl : awl-shaped
bentuk hibrida : hybrid-vigour
bentuk jantung : heart-shaped
bentuk koli : coliform

bentuk L : L-form
bentuk pertumbuhan populasi :
 population growth form
bentuk tubuh : body conforma-
 tion
benua terapung : continental
 drift
bera : fallow
bera belukar : bush fallow
beracun : toxic
berahi : estrus
berahi majemuk : polyestrus
berahi-pertama kuda : foal heat
berahi terpendam : still heat,
 sikut heat, sikut estrus
berahi tunggal : monoestrus
beraiserat : retting
beranak : farrow
beranak : lambing
beras : rice
beras bergizi : enriched rice
beras berkutu : infested rice
beras berlapis/berselubung :
 coated rice
beras bersih : clean rice
beras campur : mixed rice
beras giling : milled rice
beras giling "lengkap" : well
 mixed rice
beras giling sempurna : fully
 milled rice
beras giling tidak lengkap : un-
 dermilled rice
berasista : aristate
beras jernih : translucent rice
beras pecah; beras patah : broken
 rice

beras pecah kulit (p.k.) : brown
 rice
beras putih : white rice; clean rice
**beras setengah olah, setengah ta-
 nak** : parboiled rice
beras tumbuk : hand pounded
 rice
beras utuh; beras kepala : head
 rice; whole rice
berat hidup : liveweight
berat jenis lindak : bulk specific
 gravity
berat sapih : weaning weight
berbongkah : cloddy
berbulu : hairy
berbunga lengkap : complete
 flower
berdaya rasa : palatable
berenang : swimming
berenga kulit : bark maggot
berganti bulu : moult
berkas : bundle
berkebun : gardening
berkemauan : willing
berkerak (zat pengawet) : bloom-
 ing
berlempung : loamy
berliat; argilasi : argillaceous
berorientasi pasar : market
 oriented
ber-rawan : cartilaginous
bersayap : alate
berselang (daun) : alternate (leaf),
bersih : clear
bersih fisik : physically clean
bersih varietas : clean variety
bertanduk : horned

berumah dua : dioecious
 "berumah dua" (yang cenderung ke) kebetinaan : gynodioecious
 "berumah satu" kebetinaan : gynomonoecious
 bervolume besar; amba : bulky
 berzakar tunggal : monorchism
 besi pencegah belah : anti-checking iron
 besi pengganjal : cheese block
 besi pengulit; besi tupang : barking iron
 betau : bank
 biakan murni : pure culture
 biaya : cost
 biaya ameliorasi : amelioration cost
 biaya hidup selama penggarapan : cost of living (col)
 biaya imbalan/alternatif : opportunity cost
 biaya marginal : marginal cost
 biaya operasional : operating cost
 biaya pelumas, biaya tetap : overhead cost
 biaya pemeliharaan ayam dara : pullet cost
 biaya penyaluran/distribusi : distribution cost
 biaya perdagangan : commercial overhead
 biaya produksi : production cost
 biaya rata-rata : average cost
 biaya tataniaga : marketing cost
 biaya tetap : fixed cost

biaya tetap rata-rata : average fixed cost
 biaya total : total cost
 biaya total rata-rata : average total cost
 biaya untuk menjalankan usaha : exploitation cost
 biaya variabel : variable cost
 biaya variabel rata-rata : average variable cost
 bibit : spawner
 bibit, kecambah : seedling
 bibit unggul : selected spawner
 bibit unggul (ternak), pejantan unggul : proven sire
 biji : seed
 biji benih klon : clonal seed
 biji berkulit lunak : soft seed
 biji besi buyau : bog iron ore
 biji keras : hard seed
 biji kopi : coffee beans
 biji makrobiotik : macrobiotic seed
 biji mesobiotik : mesobiotic seed
 biji mikrobiotik : microbiotic seed
 binapakril : binapacryl
 binatang berlambung tunggal : monogastric animal
 binatang herbivor : herbivorous animal
 binatang penarik : draught animal
 binatang percobaan : test animals
 bintik-bintik : mottles
 bintik coklat : brown spot

biodegradasi : biodegradation
bioesai : bioassay
biokimia tanah : soil biochemistry
bioklimatologi : bioclimatios
biokoenoses : biocoenoses
biologi air payau : brackish water biology
biologi air tawar : fresh water biology
biologi bahari : marine biology
biologi ikan : fish biology
bioluminesen : bio-luminescence
bioluminesens : bioluminescence
biom : biomes
biomas : biomass
biometri : biometry
bionomi : bionomics
biosekuen : biosequence
biosida : biocide
biotik : biotic
biotip : biotype
biotop : biotope
bipolaritas : bipolarity
birokrasi : bureaucracy
biseksual : bisexual
bit gula : sugar beet
blok : block
blok bakar : burning block
blok pelapik : carrier block
bobot ekuivalen koloid tanah : equivalent weight of soil colloid
bodenart : bodenart
bolong daun : shot hole
bolus : bolus

boneka-boneka kapur : lime puppets
bonggol : burl
bonggol : burl (figure)
bonggol : burl (figure)
bongkah : blod
bongkah : clod
boraks (garam tingkal) : borax
boreal : boreal
bot : bot
botol Nansen : Nansen bottle
boule : boule
brangus : gag
breksi : breccia
buah agregat : aggregate fruit
buah pipih : fasciated fruit
buah zakar : testical
bubuk kolar : collar borer
bubuk kulit : bark miner
budidaya campur (ikan), polikultur : polyculture
budidaya tunggal kelamin : mono-sex culture
bugi : buggy
bukit abisal : abyssal hill
bukit belukar; bukit sema : coppice mound
buks : bux
buku : node
buku kas : cash book
buku silsilah : herd book
bulai; balar : albino
bulan unit-hewan : animal-unit month
bulir : ear (padi)
bulu akar : root hair

bulu domba halus : fleece
bulu halus : pin feather
bulu helai daun : hairs of leaf-blade
bulu kuda : horse-hair
bulung bersih : clean bole
bulung bersih : clean-boled
bum : boom
bumi; tanah : earth
bunga kana (*Canna indica*) : canna (*Canna indica*)
bunga majemuk : compound interest
bunga pinjaman : interest
bunting : conception, gestation, pregnant
bunyi kalkun jantan : gobble
burayak kebul : fine fry
buruh tani : landless labor
buruh ternak : cowhand
burung elang : hawk
burung kenari (*Serinus canarius*) : canary (*Serinus canarius*)

burut pusar : umbilical hernia
bushel : bushel
busuk basah : soft rot
busuk coklat : brown root
busur dan panah : bow and arrow
busuk pangkal : butt rot
busuk umbut : crown rot
butir aleuron : aleurone grain
butiran : grain
butiran : granule
butiran : granular peds
butir beras bergaris merah : red streaked kernel
butir beras bernoda : stained kernel
butir beras hijau : green kernel
butir beras mengapur : chalky kernel
butir beras retak : cracked kernel
butir beras rusak : damaged kernel
butoksida piperonil : piperonyl butoxide

C

cabai; cili (*capsicum spp.*) : chilli (*Capsicum spp.*)
cabang usahatani : farm enterprise
cacar sapi; campak sapi : cowpox
cacar unggas air : fowlpox
cacat dibenarkan : allowable defect
cacing tanah : earth worm

cahaya siang : day light
cairan folikel : follicular fluid
cairan hitam : black liquor
cairan mudah bercampur : miscible liquid
cakar beruang : bear scratches; bear-scratch
calon pembeli : potential buyer
campuran *bordeaux* : *bordeaux*

mixture
cangkuk pangkal : butt hook
cangkuk tanjul : choker hook
cangkul : hoe
cantum : graft
cantum hijau/muda : green budding
cantum jemala : crown grafting
cantum sanding : inarching
cantum sanding : approach grafting; inarching
cap pada tanduk : horn-brand
cara : usage
cara basah : wet method
cara bercocok tanam : cultural practices
cara berkembang biak : breeding habit
cara Bitterlick : Bitterlick method
cara kering : dry method
cara lepas : free range (poultry)
cara mengawal : control measure
cara pencucian biji : seed leaching method
catatan laktasi : lactation record
catuan luas : area control; area regulation
catatan produksi telur : egg production record
catatan telur : egg record
cecincin;anular : annular
cecuping;aurikulat : auriculate
cecuping/aurikulat : auriculate
cedera kebakaran : fire damage
cekungan penampungan banjir : flood storage basin
celah pembuka : opening lid

cendawan, jamur : fungus
cengkih (*Eugenia aromatica*) : clove (*Eugenia aromatica*)
cepudebunga/anter : anther
cepudebunga/anteradnat : ad-nate anther
cerah : bright
cerbong/gerobak kuda : horse-box
cermai, ceremai (*Cicca acida*) : cheremai (*Cicca acida*)
cerobong : chimney
certa : chert
C.I.F. : C.I.F. (cost insurance and freight)
cincin klorotik : ring spot
ciri fisik tanah : physical properties of soil
ciri (teg) karapase : carapace tag
ciri kimia tanah : chemical characteristic of soil
ciri klon : clonal characteristic
ciri kehidupan : characteristics of life
ciri khas produksi pertanian : agricultural production characteristics
ciri spesis : characteristics of species.
coklat (*Theobroma cacao*) : cacao (*Theobroma cacao*)
comel : auctioneer
conet dubur : anal cerci
contoh benih : submitted seed sample
contoh benih gabungan : composite seed sample

contoh benih primer : primary
seed sample
contoh uji : working sample
criptofit (geofit) : criptophytes,
geophytes
cuaca : weather

cuenosit : coenocyte
curah hujan netto : rainfall excess
curah hujan setempat : point
rainfall
curer : corer

D

dadih pekat : cream concentrate
dadih pekat : concentrated cream
daerah aliran, daerah tadahan :
catchment area
daerah banjir pertama : first
bottom
daerah bentik : benthic region
daerah faunal : faunal area
daerah iklim : climatic region
daerah kering : arid region
daerah neritik, bagian neritik :
neritic province
daerah oseanik, bagian laut
dalam : oceanic province
daerah pemeliharaan : cultural
area
daerah berkembang-biakan :
nursery area
daerah reproduksi : areas of
reproduction
daerah tadahan sungai : catch-
ment area, river
daerah trofogenik : trophogenic
region
daerah trofolitik : tropholytic

region
daftar kedatangan : check roll
daging anak sapi : veal
daging angsa : goose flesh
daging babi : pork
daging babi berlemak : bacon
daging beku : preserve meat
daging beku : frozen meat
daging domba : mutton
daging eceran : retail cut
daging giling : mince meat
daging kaleng : canned meat
daging kaleng : corned beef
daging kering : dehydrated meat
daging kuda : horse flesh
daging rusuk : mutton chop
daging segar : fresh killed meat
daging segar : fresh meat
dahan lintang : horizontal
branches
dam pembagi : diversion dam
damar hitam : black damar
dana upah : wage fund
danau : lake
danau air lunak : soft-water lakes

danau kutub : polar lake
danau subtropika : temperate lake
danau tropika : tropical lake
dapat dimakan : edible
dapat dipadatkan : compactible
dara : heifer
dasanit : dasanit
dasar danau : lake bottom
dasar deretan bertingkat : bottom tier
dasar dorsal : dorsal base
dasar dubur : anal base
dasar laut : benthic division
dasar ventral : ventral base
dasar-dasar usaha tani : business principles of farming
dataran abisal : abyssal plain
dataran dasar lautan : ocean basin floor
dataran tepian banjir : flood plain
daun bendera : flag leaf
daur hidup : life history
daya beli : purchasing power
daya berkecambah : germination capacity
daya bertelur : laying ability
daya cerna : digestibility
daya difusi panas : thermal diffusivity
daya dukung : carrying capacity
daya hantar : conduction capacity
daya hantar panas : thermal conductivity

daya ikat : binding force
daya ikat air maksimum : maximum water holding capacity
daya kecambah : germinative capacity
daya kupas : hulling rate
daya menghasilkan susu : milking ability
daya menurunkan : prepotency
daya pecah : crushing strength
daya rasa, palatabilitas : palatability
daya resap di pasar : market penetration
daya rintang : drag
daya sangga; kapasitas sangga : capacity of soil buffering
daya tahan panas : heat tolerance
daya tetas : hatching ability
daya tolak air : hydrophobicity
daya tukar; nilai tukar : term of trade
daya tumbuh : gaining ability
dbcp : dbcp
DDT : DDT
d-d : d-d
debit : discharge or rate of flow
debit : flow velocity (of water in soil)
debit hujan : rain discharge
debit hujan maksimum : maximum rain discharge
debit infiltrasi : infiltration volume
debit limpasan hujan : rate of runoff
debit limpasan hujan ekonomis :

economical rate of run off
debit spesifik : specific yield
debu : silt
dedak : bran
dedak : rice bran
dedaun : foliage
definisi : definition
defisiensi, kekurangan : deficiency
deflasi : deflation
deflokulasi : deflocculate
dehidrogenase : dehydrogenase
dekiofit : dekiophytes
dekomposisi : decomposition
demam susu : milk fever
demografi : demography
demonstrasi : demonstration
dendeng ikan : dried fish
denitrifikasi : denitrification
denitrifikasi kimia : chemo denitrification
densitas bebas : independent density
densitas populasi : population density
densitas spesifik : specific density
densitas terikat : dependent density
derajat erosi : erodibility
derajat kejenuhan : degree of saturation
derajat pertumbuhan populasi : the rate of population growth
derajah pertumbuhan spesifik : specific growth rate
derajat sosoh : milling degree
derajat struktur tanah : soil

structure grades
derajat turn-over : turn over rate
derek : crane
deretan banjir : flood series
desentralisasi tataniaga : decentralization of marketing
desidus : deciduous
desikan : dessicant
destilasi "toluene" : toluene distillation
detritus : detritus
dewasa : adult
deutonomfa : deutonymph
diadrom : diadromous
diafragma : diaphragm
diagenesis : diagenesis
diagnose : diagnose
diagnosis daun : foliar diagnosis
diameter ekuivalen : equivalents diameter
diasimilasikan : assimilated
diatom : diatoms
diazinon : diazinon
dicofol : dicofol
dieldrin : dieldrin
diferensiasi : differentiation
diferensiasi barang : product differentiation
diferensiasi seluler : cellular differentiation
difonat : dyfonate
difusi : diffusion
digitalin : digitalin
dihibrid : dihybrid
diklofention : dichlofenthion
dikotermi : dichothermy

dikotil : dicotyledon (dicot)
dikromatisme seksual : sexual
 dichromatism
dikrotofus : dichotophos
dimorfisme seksual : sexual
 dimorphism
dinamometer : dynamometer
dinas/lembaga pemberitaan
 pasar : market news service
dinas peternakan daerah : district
 veterinary service
dinas stabilisasi komoditi/ba-
rang : commodity stabiliza-
 tion service
dinas tataniaga pertanian :
 agricultural marketing service
dinding sel : cell wall
dinding sel primer : primary cell
 wall
dinding sel sekunder : secondary
 cell wall
dinginbeku : freezing
dinitrokresol : dinitro cresol
dioksation : dioxathion
diosius : diocious (palnt)
diploid : diploid
direct gliding : direct gliding
disakarida : disaccharide
diseminasi : dissemination
disimilasi : dissimilation
disklimaks : disclimax
disoperasi : disoperation
dispersi : dispersal
disposisi penduduk : population
 dispoision
distribusi : distribution
distribusi ganda : dual distribu-

tion
distribusi klas umur : age-class
 distribution
distribusi umur dari populasi :
 population age distribution
disusun secara geografik : arra-
 nge geographically
ditaxic direct gliding : ditaxic
 direct gliding
diurnal : diurnal
diversifikasi : diversification
diversifikasi horizontal/lintang :
 horizontal diversification
dibersifikasikan : diversify
diversifikasi/penganekaan per-
tanian : agricultural diversi-
 fication
diversifikasi vertikal : vertical
 diversification
1. dokter hewan; 2. tukang la-
dam : farrier
domba : sheep
domba betina : ewe
domba liar : moufflon
domba tipe bulu halus : fleeces-
 type
dominan : dominant
dominasi : domination
dopa : dopa
dorman : dormant
dormansi; masa tidur : dormancy
dormansi embrio : embryo dor-
 mancy
dormansi epikotil : epicotyl dor-
 mancy
dormansi kulit benih : seed coat
 dormancy

dormansi kuncup : bud dormancy

dormansi primer : primary dormancy

dormansi sekunder : secondary dormancy

dormin : dormin

dorongan keberhasilan : achievement motivation

dorsal : dorsal

dorsum : dorsum

dosis bahan aktif;kecepatan dan dosis : rate and dosage

dosis subletal : sublethal dosage

DPD : DPD

drain : drain

drainase aerasi : aeration drainage

drainase aerasi : aeration drainage

drainase bawah : under drained

drainase bawah permukaan : sub surface drainage

drainase berlebihan : drainage, excessive drainage

drainase buatan : artificial drainage

drainase induk : arterial drainage

drainase lapangan : land drainage

drainase pengaturan air : water regulation drainage

drainase permukaan : surface drainage

drainase pertanian : agricultural drainage

drainase terbuka : open channel drainage

drainase terhambat; saluran terhalang : impeded drainage

dubur : anus

dubur : anal;anus

duf, atau humus mentah : duff, or raw humus

dukungan harga : price support

durakualf : duraqualfs

duripan : duripan

duri sesungut/antena : antennal spine

dwarf plankton : dwarf plankton

dy : dy

E

echo sounder : echo sounder

edafik : edaphic

edafologi : edaphology

EDB : EDB

E.E.G. : E.E.G.

efek aditif : additive effect

efek coriolis : coriolis effect

efek ganda : multiplying effect

efek kronik : chronic effect

efek kronis : chronic effect

efek kumulatif : cumulative effects

efek pinggir : border effect

efek sisa : residual effect

efektivitas sumber alam : natural effect
efektor : effector
efemerofit : ephemerophytes
efisiensi fisik : physical efficiency
efisiensi fotosintesis : photosynthesis efficiency
efisiensi guna air : water use efficiency
efisiensi harga : pricing efficiency
efisiensi irigasi; efisiensi pengairan : irrigation efficiency
efisiensi kebutuhan air : consumptive use efficiency
efisiensi makanan : feed efficiency
efisiensi makanan : feeding efficiency
efisiensi pemberian air : water application efficiency
efisiensi skala produksi : economical of scale
efisiensi tataniaga : marketing efficiency
efisiensi teknis : operational/ technological efficiency.
efisiensi usaha tani : farm efficiency
eflasi : efflation
ejakulasi : ejaculation
ekada : ecad
ekar : acre
ekarkaki : acre-foot
ekdison : ecdysone
ekologi : ecology
ekologi serangga : insect ecology
ekologi tanaman : crop ecology

ekologi tumbuhan pengganggu : weed ecology
ekonomi berorientasi pasar : market oriented economy
ekonomi kesejahteraan : welfare economics
ekonomi pengumpul : collecting economy
ekonomi perikanan : fisheries economy
Ekonomi Pertanian : Agricultural Economics
ekor (ikan) : caudal; caudate
ekor gemuk : broal tail
ekosistem : ecosystem
ekoton : ecotone
ekskresens : excresense
ekskresi : excretion
eksogenus : exogenous
eksokutikula : exocuticle
eksopeptidase : exopeptidase
eksploitasi : exploitation
ekspresivitas : expressivity
ekstrak jenuh : saturation extract
ekstrak tanah : soil extract
ekstrusi : extrusion
eksudasi : exudation
ektoderm : ectoderm
ektohormon : ectohormone
ektotermik : ectothermic
ekuivalen asam : acid equivalent
ekuivalen kelembaban lapang : field moisture equivalent
ekuivalen kelembaban sentrifugal : centrifugal moisture equivalent
ekuivalen osmosa : osmotic

equivalent
elaisom : elaisome
elastisitas : elasticity
elastisitas penawaran : elasticity of supply
elastisitas permintaan : demand elasticity
elastisitas permintaan karena pendapatan : income elasticity of demand
elastisitas produksi : cross elasticity
elastisitas silang : cross elasticity
elektroforesis : electrophoresis
elektronarkosis : electronarcosis
elektrotaksis : electro taxic
elektrotaksis negatif : negative electrotaxis
elektrotaksis positif : positive electrotaxis
elemen aksial : axial elements
elevator : elevator
elitra : elytra
elitron : elytron
eluviasi : eluviation
embalau kancing : button lac (type-type lac)
embelan : appendage
embrio : embryo
embrio adventisi : adventitious embryo
embriologi : embryology
emigrasi serangga : insect emigration
emisivitas : emissivity
emita : emite
empati : empathy

empela : gizzard
empulur : pith
emulsi : emulsion
emulsi bitumen : bitumenous emulsion
emulsi daging : meat emulsion
emulsi invert : invert emulsion
emulsi mudah pecah : quick breaking emulsion
encer : dilute
endapan : deposit
endapan aluvial : alluvial deposit
endapan lakustrin : lacustrine deposit
endapan runtuh glacial : glacial drift
endemik : endemic
endodermis : endoderms
endofit : endophyte
endogenus : endogenous
endoparasit : endoparasite
endopeptidase : endopeptidase
endosperma : endosperm
endospora : endospore
endotrofik : endotrophic
endrin : endrin
energi bebas : free energy
energi bersih : net energy
energi entropi : entropy energy
energi gerak : kinetic energy
energi iklim : climatic energy
energi kisi : lattice energy
energi kotor : gross energy
energi matahari : solar energy
energi pengaktif : activation energy
energi potensial : potential energy

- energi primer** : primary energy
energi sekunder : secondary energy
ensilage : ensilage
entisol : entisols
entogenus : entogenous
entomofili : entomophily
enzim : enzyme
epidemik : epidemic
epidemiologi : epidemiology
epidermis : epidermis
epifit : epiphyte
epigeal : epigaeis
epikutikula : epicuticle
epilimnion : epilimnion
epinasti : epinasty
epipedon histik : histic epipedon
epipedon molik : mollic epipedon
epipedon okrik : ochric epipedon
epipedon plagen : plaggen epipedon
epipedon umbrik : umbric epipedon
epiplankton : epiplankton
epistasis : epistasis
epitalasa : epithalassa
epoekofit : epoekophytes
erepsin : erepsine
ergasiofigofit : ergasiophyophytes
ergasiofit : ergasiophytes
ergasiolipofit : ergasiolipophytes
ergosterol : ergosterol
ergot : ergot
eritrosit : erythrocyte
erosi : erosion
erosi air : water erosion
erosi alur : rill erosion
erosi alur : channel erosion
erosi angin : wind erosion
erosi awal : incipient erosion
erosi ceburan : splash erosion
erosi dipercepat : accelerated erosion
erosi gaung : gully erosion
erosi genangan : puddle erosion
erosi genetik : genetic erosion
erosi hujan : raindrop erosion
erosi internal : internal erosion
erosi kesuburan : fertility erosion
erosi lokal : contemporaneous erosion
erosi permukaan : sheet erosion
erosi permukaan : surface erosion
erosi pertanian : culturally induced erosion
erosi tanah : soil erosion
erosivitas : erosivity
ester : ester
esterase kolin : cholinesterase
estivat : estivate
estuaria : estuarine (estuaries)
estuaria dikendalikan angin : wind controlled estuaries
estuaria dikendalikan pasang : tide controlled estuaries
estuaria dikendalikan sungai : river controlled estuaries
eter : ether
etilen : ethylene
etilen diklorida : ethylene dichloride
etiologi : etiolation

etion : ethion
etnosentrisme : ethnocentrism
etologi : ethology
eupsamon : eupsamon
euriaksius : eury-accious
eurifag : eury-phag
eurihalin : euryhaline
eurihidrik : euryhydric
euri termal : eury thermal

eutrofik : eutrophic
eutrofikasi : eutrophication
evaporasi : evaporation
evaporimeter : evaporimeter
evapotranspirasi : evapotranspiration
evolusi : evolution
evolusi lingkungan : evolution of environments

F

faedah : utility
faktor biotik : biotic factor
faktor ketersediaan : availability factor
faktor kondisi : condition factor
faktor mutlak (dalam penggunaan pertanian) : essential factor (in agricultural development)
faktor pembatas : limiting factor
faktor pembentuk tanah : soil-formation factor
faktor pembetulan : correction factor
faktor penarik : pull factor
faktor pendorong : push factor
faktor produksi : agent of production (production factor)
famfur : famphur
famili : family
famili tanah; keluarga tanah : soil family
familisme : familism

familistik : familistic
fanerofit : phanerophytes
farinograf : farinograph
farm expenses : farm expenses
fase adopsi : adoption phase
fase coba : trial phase
fase evaluasi : evaluation phase
fase minat : interest phase
fase sadar : awareness phase
fase tanah : soil phase
fase vegetatif : vegetative phase
fatalisme : fatalisme
fatom : fathom
fekunditas : fecundity
femur paha : femur
fenologi : phenology
fentoat : phenthoate
ferbam : ferbam
fermentasi : fermentation
feromon : pheromone
fetus : foetus
fikobilin : phycobilins
fikologi : phicology

fiksasi : fixation
fiksasi amoniak : ammonia fixation
fiksasi amonium : ammonium fixation
fiksasi nitrogen : nitrogen fixation
filamen sesungut halus; antenal : antennule filaments
fisiologi : physiology
fisiologi hewan : physiology of domestic animals
fisiologi hewan : animal physiology
fisiologi ikan : physiology of fishes
fisiologi tumbuhan : plant physiology
fitokinin : phytokinins
fitometer : phytometer
fitomiza : phytomiza
fitopatologi : phytopathology
fitososiologi : phytosociology
fitotoksik : phytotoxic
fitotoksin : phytotoxin
flavoprotein : flavoprotein
fleksibel : flexible
floater : floaters
floem : phloem
flokulasi : flocculation
flora autokhton : autochthonous flora
flora zigomenus : zygomeneous flora
fluktuasi harga; naik-turunnya harga : price fluctuation
flunktuasi populasi : population

fluctuation
f.o.b. : f.o.b. (free on board)
foder : fodder
foder hijau : green fodder
fokus budaya : cultural focus
foraminifera : foraminifera
forat : phorate
formulasi (herbisida) : formulation (of herbicide)
formasi geologi : geological formation
formasi schalter : schalter formation
formasi tanah mengandung air : water bearing formation
fortified food stuff : fortified food stuff
fosalon : phosalone
fosfamidon : phosphamidon
fosfat dapat tukar : exchangeable phosphate
fosfat yang diendapkan secara kimiawi : chemically precipitated phosphate
fosfat yang diserap secara kimia : chemisorbed phosphate
fosfatase : phosphatase
fosfoheksoisomerase : phosphohexoisomerase
fosfolipid : phospholipid
fosforilasi : phosphorylation
fosforolisis : phosphorolysis
fosmet : phosmet
fosteks : phostex
foto-kooperasi : photocoooperation
fotolisis : photolysis

fotolisis air : photolysis of water
fotometer : photometer
fotoperiodisme : photoperiodism
fotorespirasi : photorespiration
fotosintesis : photosynthesis
fototaksis : phototaxic
fototaksis negatif : negative phototaxic
fototaksis positif : positive phototaxic
fototropisme : phototropism
foto udara : aerial photograph
fragiakualf : fragiaqualfs
fragiakualf aerik : aerie fragiaqualfs
fragipan : fragipan
fragmentasi : fragmentation
fragmentasi tanah : land fragmentation
fraksi pencucian : leaching fraction
frekuensi gen : gene frequency
frekuensi intensitas curah hujan : rainfall intensity frequency
frekuensi kejadian : frequency of occurrence
frekuensi kelas : class frequency
frekuensi panjang : length frequency
frekuensi pengambilan contoh : frequency of sampling
fretolit : phreatophytes
frigid : frigid

fumarase : fumarase
fumigan : fumigant
fumigan tanah : soil fumigant
fumigasi : fumigation
fumigasi tanah : soil fumigation
fungisida : fungicide
fungisida luas : broad spectrum fungicide
fungisida tiram : thiram
fungistatik : fungistatic
fungsi engel : engel function
fungsi fisik : physical function
fungsi konsumsi : consumption function
fungsi pelancar : facilitating function
fungsi pembelian : buying function
fungsi pembiakan : financing function
fungsi pengangkutan : transportation function
fungsi penjualan : selling function
fungsi penyimpanan : storage function
fungsi produksi : production function
fungsi tataniaga : marketing function
fur : fur
furan : furan
fusi tertier : triple fusion

G

- gabah** : rough rice/paddy
gadis pemerah : milk maid
galekron : galecron
galop : gallop
galur isogenik : isogenic lines
galur murni : inbred line
gambas; labu siam; timun siam
(Sochium edule) : chocho
(Sochium edule)
gambut : peat
gambut berkayu : woody peat
gambut endapan : sedimentary peat
gambut hitam : black turf soil
gambut menyerabut : fibrous peat
gambut miskin : beggar or meermolm
gambut muda : younger peat
gambut peralatan : transitional moor
gambut terbenam : drowned peat, or warped peat
gambut tinggi : raised moss, or high moor
gambut tua : older peat
gamet : gamete
gametangium : gametangium (PL. gametangia)
ganas : virulent (highly pathogenic)
gandum : rye; wheat
gangguan akuatik : aquatic nuisances
gangguan pertumbuhan : growth disturbance
gangsur : gangsur
ganjakan iklim : climatic shift
garam siklik : cyclic salt
garis dasar : base line
garis kontur : contour line
garis pasir : mud line
garis rusuk : linea lateralis
garis Wallace : Wallace's line
garisan : alignment
garistengah setinggi dada : breast height diameter
garpu : hand fork
garpu : calliper
garpu jerami : pitchfork
garu : harrow
garu : chisel, subsoil chisel
garu piring : disc harrow
garu piring : harrow, disc
gas terlarut : dissolved gas
gaya coriolis : coriolis force
gedik : flail (dors-vlegel)
gedokan : compartment separator
gejala : symptom
gejala erosi : erosion phenomena
gel koloida : colloidal gel
gelambir : dewlap
gelang kulit : bark bar
gelombang : waves
gelombang bawah permukaan : subsurface waves
gelombang internal : internal waves
gembala : shepherd

gembala sapi : cowboy
 gembala wanita : shepherdess
 gen pengubah : modifying gene
 genekologi : genecology
 generasi, keturunan : generation
 genesis tanah : soil genesis
 genom : genome
 gentian hem : hem fibre
 geobotani : geobotany
 geofisika : geophysics
 geografi tanah : soil geography
 geotropisme : geotropism
 gerakan apoplastik : apoplastic movement
 gerakan Brown : Brownian movement
 gerakan kapilar : capillary action
 gerbang : arch
 gergaji balak pendek : bolter
 gergaji belah : break-down saw
 gergaji bundar : circular saw
 gergaji bundar beregu : circular gang saws
 gergaji bundar peracik : circular resaw
 gergaji gelung : band saw
 gergaji gelung peracik : band saw, pony
 gergaji gelung peracik : band resaw
 gergaji serong : bevel saw
 gergaji silinder : bilge saw
 gergaji tong/drum kayu : barrel saw
 gerinda : grindstone; slijpsteen
 gerobak balak : carriage, log
 gerobak balak : carriage, saw

gerobak gantung : carriage, straddle
 gersang (tanah) : arid (land)
 getah dadih : creamed latex
 getah krop : crepe rubber
 gibbberelin : gibberelin
 giberelik asid 3 (G.A.3) : gibberellic acid (G.A.3)
 gilgai : gilgai
 gilingan "monyet" : stone disc husker
 gin : gin
 gizi anjur per hari : recommended daily allowance (RDA)
 glabrus : glabrous
 gleysasi : gleyzation
 gliding : gliding
 glikofit : glicophytes
 glikogen : glycogen
 glikolisis : glycolysis
 glosakualf : glossaqualfs
 glosakualf aerik : aeric glossaqualfs
 glosakualf arenik : arenic glossaqualfs
 glosakualf molik : mollic glossaqualfs
 golongan dominan : ecological dominants
 gonad : gonad
 goncangan : impaction
 gradasi umur : age gradation
 grafik distribusi : distribution graph
 granit : granite
 gravimetrik : gravimetric
 gross return/farm receipt : gross

return/farm receipt
 grup hidrat mika : hydrous mica
 group
 guano : guano
 guano ikan : fish guano
 gubal : alburnum
 gubal cerah : bright sap
 gubal cerah : bright sapwood
 gudang : warehouse/store house
 gudang desa : country elevator
 gudang dingin, gudang pendingin : cold storage
 gudang hasil penyamakan : tan house
 gugur daun : cast, leaf
 gugur daun jarum : cast, needle
 gula reduksi : reducing sugar
gulf high speed plankton sampler : gulf speed plankton sampler
 gulma : weed
 gulma air : aquatic weed

gulma berdaun lebar : broad leaved weed
 gulma fakultatif : facultative weed
 gulma ganas sekunder; tumbuhan pengganggu perusak sekunder : secondary noxious weed
 gulma obligat : obligate weed
 gulma tahan : noxious weed
 gumpalan gambut : peat lump
 gumpalan tanah liat : clay domain
 guntai : absentee landlord
 gunung di tengah lautan : sea mount
 gurdi; bor : drill
 gutasi : guttation
 guyat : guyat
 gyre : gyre
 gyttja : gyttja

H

habit : habit
 habitat : habitat
 hak pengubahan arah tujuan barang : diversion and reconsegment privilege
 hak transit : transit privilege
 halang : impede
 halofit : halophyte
 halofob : halophobes
 haloysit : halloysite

haluan; mata angin : bearing
 hama unggas : fowl pest
 hama utama : key pest
 hambatan perdagangan; hambatan tataniaga : trade barrier
 hambatan tumbuh : stunting
 hancuran fisik : physical weathering
 haploid : haploid

hara tersedia : available nutrient
hara tersedia : available nutrients
hara tumbuh-tumbuhan : plant food
harga : price
harga bayangan : shadow price
harga dasar, harga batas bawah : floor price
harga di tempat pembeli : delivered pricing
harga eceran : retail price
harga keseimbangan : equilibrium price
harga plafon, harga batas atas : ceiling price
harga rata-rata : full cost pricing; average cost
harga reservasi : reservation price
harga telur : egg prices
harga yang adil : just price
hari berkemah : camp-lot days
hari berkhemah : camper day
hari pasang : tide day
harimau dahan : clouded leopard (*Felis nebulosa*) : (*felis nebulosa*)
hasil bagi bentuk mutlak : absolute form quotient
hasil bumi; hasil pertanian : farm product
hasil buruan perkawasan : area kill
hasil penjualan : revenue
hasil pertanian : agricultural product
hasil; produk : output; product
hasil rata-rata : average yield

hasil sampingan : by-product
hasil sesaat : standing crop
hasil tahunan : annual yield
hasil tanaman : crop production
hasil tangkap per unit usaha : catch per unit of effort
hasil tiap satuan : yield
hati rapuh : brittle heart
haustoria : haustorium (pl. haustoria)
hawar : blight (epidemic)
heksalur : hexalure
heksoestrol : hexoestrol
heksokinase : hexokinase
helaan binatang : animal hauling
helai daun : blade
hematit : hematite
hematit : haematite
hemikriptofit : hemicytophytes
hemiselulosa : hemicellulose
hemoglobin : haemoglobina
hemosiagian : haemocyanin
herba : herb
herba tahunan : herbaceous perennial
herbarium : herbarium
herbisida anorganik : inorganic herbicide
herbisida daun : foliege herbicide
herbisida kontak : contact herbicide
herbisida nonselektif : non-selective herbicide
herbisida sebelum tanam : pre-planting herbicide
herbisida selektif : selective herbicide

- herbisida sistemik** : systemic herbicide
- herbisida tanah** : soil herbicide/root herbicide
- herbisida tanah** : soil acting herbicide
- herbivor** : herbivore
- heritabilitas** : heritability
- hermafrodit murni (banci murni)** : true hermaphrodite
- hermafroditisme** : hermaphroditism
- heterofili** : heterophily
- heterokariosis** : heterocaryosis
- heterometabola** : heterometabola
- heterotalik** : heterothalic
- heterotrof** : heterotroph
- heterotrofik** : hetrotrophic
- heterozigus** : heterozygous
- hewan; hewan piaraan** : domestic animal
- hewan dasar laut dalam** : deep sea benthos
- hewan euribathic** : eurybathic animals
- hewan karnivor** : carnivorous animal
- hewan pamarut/peragut** : browsing animal
- hibrida** : hybrid
- hibridisasi** : hibridization
- hidrasi** : hydration
- hidrofit; tumbuh-tumbuhan air** : hydrophyte
- hidrofit melayang menjangkar** : anchores submerged hydrophytes
- hidrofit mengapung** : floating hydrophytes
- hidrofit menggantung** : suspended hydrophytes
- hidrofit menjangkar dengan daun-daun mengapung** : anchored hydrophytes with floating leaves
- hidrofit tanah basah** : wetland hydrophytes
- hidrofon** : hydrophone
- hidrolase** : hydrolase
- hidrolisis** : hydrolysis
- hidrologi** : hydrology
- hidropsamon** : hydropsammon
- hidrotropisme** : hydrotropism
- hidup bersama** : coexist
- higienis** : hygienic
- higrofit** : hygrophytes
- higropsamon** : hygropsammon
- higroskopik** : hygroscopic
- higroskopisitas** : hygroscopicity
- hijauan** : raphage, forage'
- hilang eks** : operational wastes
- hilangan** : conveyance loss or transmission loss
- hipalmioplankton** : hypalmyroplankton
- hipermetamorfosis** : hypermetamorphosis
- hiperplasia** : hyperplasia
- hipersensitivitas** : hypersensitivity
- hipertermik** : hyperthermik
- hipertonik** : hypertonic
- hipertrofi** : hypertrophy
- hipogeal** : hipogaeis
- hipoplankton** : hypoplankton

hipolimnion : hypolimnion
hiponasty : hyponasty
hipotalasa : hypothalassa
hipotonik : hypotonic
histogram : histogram
histosol : histosols
hitunganambah; kiraanambah : germination counts
hidrokarbon : hydrocarbon
holoenzim : holoenzym
holokarpa : holocarpic
holometabola : holometabola
holoplankton : holoplankton
holotip : holotype
homeostatis : homeostatic
homofili : homophily
homoiotermik : homoiothermic
homolog : homologous
homologi kromosom : homology of chromosomes
homoterm : homothermous
homozigus : homozygous
horizon; kaki langit; ufuk : horizon
horizon A : A. horizon
horizon A. : A. horizon
horizon A. : A. horizon
horison aluvial : alluvial horizon
horizon atau lapisan albik : albic horizon
horizon atau lapisan agrik : agric horizon
horison atau lapisan argilik : argillic horizon
horizon B : B-horizon
horizon C : C-horizon
horizon D : D-horizon

horizon eluvium : eluvial horizon
horizon F : F-horizon
horizon G : G-horizon
horizon glei : gley horizon
horizon gypsic : gypsic horizon
horizon H : H-horizon
horizon iluvial : illuvial horizon
horizon kalsik : calsic horizon
horizon oksik : oxic horizon
horizon petrogipsik : petrogypsic horizon
horizon petrokalsik : petrocalsic horizon
horizon plastik : placic horizon
horizon salik : salic horizon
horizon sombrik : sombric horizon
horizon spodik : spodic horizon
horizon sulfurik : sulphuric horizon
horizon tanah : soil horizon
horizon ulangan/berulang atau horizon terbatas Weber : recurrence horizon (limit horizon of Weber)
hormon : hormone
hormon gonad : gonad hormones
hormon juvenil : juvenile hormone
hormon tumbuhan : plant hormone
hornblend : hornblende
hortikultur : horticulture
hougkwie : hougkwie
hubungan antarspesies antara anggota : inter species relation

hubungan harga : price relation
 ship
hubungan intra-spesies (dalam dunia serangga/binatang) : intraspecies relation
hubungan litik : lithic contact
hujan : presipitation
hujan efektif : effective rainfall
hujan efektif maksimum : maximum effective rainfall
hujan efektif utama : essential effective rainfall
hujan permukaan : ground rainfall
hujan permulaan : initial rainfall
hukum Braak : law of Braak
hukum Engel : Engel's law
hukum hasil tambah yang berkurang : law of diminishing return
hukum penawaran : law of supply
hukum permintaan : law of de-

mand
hukum satu harga : law of one price
hukum Stefan Boltzmann : law of Stefan Boltzmann
hukum Wien : law of Wien
hulu sungai : head water/head waters
humifikasi : humification
humin : humin
humus : humus
humus alfa : alpha humus
humus gembur : "auflage" humus
humus lunak atau mul : mull, or mild humus
hutan klimaks : climax forest
hutan lipur : amenity forest
hutan pantai : beach forest; littoral forest
hutan rawa : heath forest
hutang : pasiva

I

ian : ian
identifikasi : identification
idioblas : idioblast
ijon : to trade in crop still green
ikan abisal : abyssal fish
ikan adfluvial : adfluvial fish
ikan anadrom fluvial : fluvial anadromous fish
ikan anadrom lakustrin : lacus-

trine anadromous fish
ikan arkibentik : archibenthic fish
ikan asap : smoked fish
ikan asin : salted fish
ikan batipelagis : bathypelagic fish
ikan bentik atau ikan tepi : benthic or bank fishes

ikan bentopelagis : benthopelagic fish
ikan dasar : ground fish
ikan fluvial : fluvial fish
ikan forase : forage fish
ikan hias : ornamental fishes
ikan lakustrin : lacustrin fish
ikan mambo-buntal; ikan asin; karper gajah; ikan punten; ikan kancra domas : carp
ikan matang : gravid fish
ikan muara : estuarine fish
ikan olahan : processed fish
ikan osean : oceanic fish
ikan ovipa : oviparous fish
ikan ovivi; ovovivipar : ovoviviparous
ikan pantai : stal fish
ikan vivipa : viviparous fish
ikatan elektrostatis : electrostatic binding
iklan : advertising
iklan/reklame : advertisement
iklan harga : price advertising
iklan kualitas : quality advertising
iklan lembaga : institutional advertising
iklan merk : brand advertising
iklan produk : product advertising
iklim : climate
iklim mikro : microclimate
iktiogeografi : ichthyogeography
iktiologi : ichthyology
iktiosarkotoksisme : ichthyosarcotoxism

ikhtiotoksisme : ichthyotoxism
iles, irik : stamp
ilit : illite
ilmu binatang : zoology
ilmu hewan : animal science
ilmu kimia tanah : soil chemistry
ilmu teknik penangkapan ikan : fishing techniques
ilmu pemuliaan : fish breeding
ilmu pengetahuan : science
ilmu pertanian : agricultural science
ilmu produksi unggas : poultry production
ilmu tanah : soil science
ilmu ternak babi : swine science
ilmu ternak domba : sheep science
ilmu ternak unggas : poultry science
iluminasi : illumination
iluviasi : illuviation
imago : imago
imbangan : nutritive ratio
imbangan kalori protein : calorie-protein ratio
imbangan telur-makanan : egg-feed ratio
imigrasi serangga : insect immigration
imobilisasi : immobilization
impak sosial : social impact
implosi penduduk : population implosion
imunitas : immunity
inang : host
inang alternatif : alternative host

inang definitif : definitive host
inang penyelang : alternate host
inang sementara : intermediate host
inbred : inbred
indeks bakar : burning index
indeks banjir : flood index
indeks basah : index of wetness
indeks biaya hidup : cost of living index
indeks dominasi : index of dominance
indeks garam : salt index
indeks iklim : climatic index
indeks infiltrasi : infiltration index
indeks kecepatan berkecambah : germination speed index
indeks kematangan gonad : maturity index/gonado somatic index
indeks laju berkecambahan : germination rate index
indeks luas daun (ILD) : leaf area index (LAI)
indeks pertanian : agricultural index
indeks pilihan : index of electivity
indeks ponderal : ponderal index
indeks sait : site index
indeks struktur : structure index
induk : dam
induk : pregnant
induk buatan : brooder stoves
induk donor : donor parent
industri primer : primary industry

industri sekunder : secondary industry
industri susu : dairy industry
industri terintegrasi : integrated industry
industri tersier : tertiary industry
industrialisasi : industrialization
infeksi : infection
infeksi pusar : navel infection
infeksi sekunder : secondary infection
infiltrasi : infiltration
infiltrasi hujan : rainfall infiltration
infiltrometer : infiltrometer
informasi pasar : market information
inkubasi : incubation
inokulum : inoculum
inovasi : innovation
inovator : innovator
insektisida : insecticide
insektisida karbamat : carbamate insecticide
insektisida sistemik : systemic insecticide
inseptikol : incepticols
insinyur makanan : food engineer
inspektur peternakan : veterinary inspector
Institusi Pertanian : Agricultural Institution
integrasi : integration
integrasi horizontal/lintang : horizontal integration
integrasi komunikasi : communication integration

integrasi vertikal : vertical integration
integumen : integument
intensitas curah hujan : rainfall intensity
interaksi gen : gene interaction
interaksi sosial : social interaction
interfase : interface
intersepsi : interception
interseptometer : interceptometer
intertidal : intertidal
interval layu : wilting range
inventaris usahatani : farm inventory
inventarisasi tumbuhan pengganggu : weed inventory
inversi : inversion
invertebrata : invertebrata
investasi peternakan : livestock investment
involusi pertanian : agricultural involution
ion : ion
iradiasi : irradiation
irama iklim : climatic rythm
irigasi : irrigation
irigasi genangan : flooding irrigation
irigasi genangan liar : wild flooding irrigation

irigasi kolam kendali : check basin irrigation
irigasi korugasi : corrugation irrigation
irigasi pancar : sprinkler irrigation
irigasi parit : furrow irrigation
irigasi saluran : border strip irrigation
islandak : rotary weeder
isoalel : isoalleles
isobar : isobar
isobath : isobath
isodin : isodyne
isofrigid : isofrigid
isogram : isograms or isohaline lines
isohalin : isohaline
isohiet : isohyet
iso-hiper-termik : isohyperthermic
isolasi : isolation
isomer-isomer : isomers
isomerase : isomerase
isomestik : isomestic
isopah : isopachs
isoterm : isotherm
isotermik : isothermic
isotonik : isotonic
itik; bebek : duck
itik jantan : drake

J

jagal : butcher

jala makanan : food web

jalan enam-kaki : bridle path
jalan ikan : fish ways
jalan inspeksi : bridle and inspection path
jalur air tanah : belt of soil water
jalur bakar : burning strip
jalur hijau : green belt
jalur kaspari : casparian strip
jalur pelindung : shelter belts
jalur penyangga : buffer strip
jalur perantara : intermediate belt
jalur pupuk : banding, fertilizer
jamadat : inanimate kingdom
jambu batu : guava
jambul : crown (pineapple)
jambul pipih : fasciated crown
jamur : fungi
jangka bakar : burning period
jangka panjang : long run
jangka pendek : short run
jangkauhan banjir : flood plane
jarak waktu pemerahan : milking interval
jari-jari keras : spiny-rays
jari-jari lunak : soft-rays
jari-jari lunak mengeras : spinous soft-rays
jaring angkat : lift net
jaring angkat dengan perahu : boat lift net
jaring angkat portabel : portable lift net
jaring angkat tetap : fixed lift net
jaring dorong : push net
jaring halau : drive in net
jaring hanyut : drift gill net

jaring insang : gill net
jaring insang tetap : set gill net
jaring kantong : seine net
jaring kantong ikan dasar : danish seine
jaring kantong kapal : boat seine
jaring lempar : cast net
jaring Neuston : Neuston net
jaring perangkap : stow net
jaring tarik : trawl
jaring tarik berbingkai : beam trawl
jaring tarik berpapan : otter trawl
jaring tarik buritan : stern trawl
jaring tarik dengan dua kapal : double boat trawl
jaring tarik kiri kanan : double ragger trawl
jaring tarik samping : side trawl
jaringan pendesak : replacement tissue
jasa penunjang pertanian : agri-support services
jasad aerobik : aerobic organisms
jasad anaerobik : anaerobic organisms
jasad mikro : microorganism
jasad mikro tanah : soil inhabitant
jatah tahunan : annual coupe
jawawut : millet
jejak gambut : pest-hag, or peat pot
jejanggut (bijirin/serialia) : awn (cereal)
jejarum/aseros : aceroses
jenis iklim : climatic type

jentolak;buldozer : bulldozer
 jenuh : saturate
 jerami padi; tatal (ketaman kayu) : chaff
 jerapan kation : cations, adsorption of
 jerapan kation : adsorption of cation
 jeroan : visceral organs
 jeroan unggas : giblets
 jet propulsi : jet propulsion
 jig : jig

jintah putih (*Cuminum cyminum*) : caraway (*Cuminum cyminum*)
 jumbai jagung : tassel
 jumlah air banjir : flood run-off
 jumlah limpasan hujan : total run-off
 jumlah ternak : livestock number
 jurang kebudayaan : cultural lag
 juragan perahu : boat owner
 jurasik : jurassic

K

kacang tanah (*Arachis hypogaea*) : groundnut (*Arachis hypogaea*)
 kadar-air beras atau gabah : rice moisture content
 kadar air relatif : relative wetness
 kadar air tanah : moisture content
 kadar kebakaran : allowable burn
 kadar keratan : allowance for trim
 kaidah gauze : gauze's rule
 kail berumpan : baited hook
 kaitan sangkutan tarik : hitch
 kaki-kord : chord-foot
 kaki papan : bd. ft. (board foot)
 kakogenesis : cacogenesis
 kaktus (pokok) : cactus
 kal : cull

kalendula : calendule
 kalibrasi : calibration
 kalice : caliche
 kaliks (bunga) : calyx (flower)
 kaliptra : calyptra
 kalium dapat tukar : exchangeable potassium
 kalkun : turkey
 kalkun jantan : gobbler
 kalori : calorie
 kalos : callose
 kalsifikasi; pengapuran : calcification
 kalsifil : calcificoles or calciphiles
 kalsifob : calciphobes
 kaltivar : caltivar
 kalus : callus
 kamaefit : chamaephytes
 kamar kaca : green house
 kamar susu : milk house

kambing : goat
kambing jantan : he-goat
kambing kebiri : wethew
kambing perah : milk goat
kambing perah : dairy goat
kambium : cambium
kambium dalam : cambium, fascicular
kambium gabus (felogen) : cambium, cork (phellogen)
kambium luar : pericycle
kambium sisip : cambium, interfascicular
kame : kame
kameleon;bunglon (*Calotes cristatellus*) : chameleon (*Calotes cristatellus*)
kamera fototransit : camera, phototransit
kandang : pen
kandang anak ayam : poults house
kandang anak sapi : calf pens
kandang ayam : hen house
kandang babi : piggery
kandang babi : hog house
kandang bersalin : farrowing stall
kandang kelinci : hutch
kandang merpati : pigeonry
kandang merpati : pigeon house
kandang merpati : pigeon loft
kandang paksa : noodstal
kandang penghangat : brooder house
kandang perlindungan : shelter
kandang petelur : caged layer
kandang sapi : cowhouse

kandang ternak : dairy barn
kandang unggas : poultry house
kandang unggas air : fowl-run
kandul spora semusim : annual fruit-body
kandungan air tanah : water content
kandungan pupuk : fertilizer grade
kansen : canescent
kanibal : cannibal
kanibalisme : cannibalism
kanker : canker
kanker sasaran : cenker, target
kanker tahunan : cenker, perennial
kantong (kandungan) empedu : gallblader
kaolin : kaolin
kaolinit : kaolinite
kapak : axe
kapak lebar : broadaxe
kapal/perahu penangkap ikan : fishing boat
kapal penangkap ikan : fishing graft
kapal selam mini : diving saucer
kapasitas air kapilar : capacity, capillarywater
kapasitas air tersedia : available water capacity (A.W.C.)
kapasitas biogenik : biogenic capacity
kapasitas infiltrasi : capacity, infiltration
kapasitas intersepsi : interception capacity

kapasitas kadar air tersedia :
available field capacity
**kapasitas kelembaban; kapasitas
kelengasan :** capacity mois-
ture
kapasitas kelembaban tersedia :
available moisture capacity
of the soil
kapasitas lapang : capacity, field
kapasitas lapang : field capacity
kapasitas lengas lapang : capaci-
ty, field moisture
kapasitas memegang air : capaci-
ty, waterholding
kapasitas menahan air : moisture
holding capacity
kapasitas optimum : optimum
capacity
kapasitas panas : heat capacity
kapasitas penggembalaan : capa-
city, grazing
kapasitas penguapan : evapora-
tive capacity
kapasitas penyangga tanah : buf-
fering capacity of soil
kapasitas penyediaan kalium :
potassium-supplying power
of soils
kapasitas serap : capacity, ab-
sorptive
kapasitas tanah : land capacity
kapasitas tukar : exchange
capacity
kapasitas tukar anion : anion-
exchange capacity
kapasitas tukar kation (ktk) : ca-
tion exchange capacity (cec)

kapasitas tukar kation : capacity,
cation exchange
kapilaritas sosial : social capilari-
ty
kapiler : capillary
kapsul : capsule
kapitan : captan
kapur pertanian : agricultural
lime
kapur sirih; tohor : burned lime
kapur tawar : hydrated lime
karantina : quarantine
karat : rust
karbamat : carbamate
karbaril : carbaryl
karbinal : carbinal
karbofuran : carbofuran
karbohidras : carbohydrase
karboksilase/dekarboksilase :
carboxylase/decarboxylase
karboksipeptidase : carboxypep-
tidase
karbolineum : carbolineums
karbon disulfida (CS₂) : carbon
disulfide
karbonisasi : carbonization
karbonasi hancuran iklim : car-
bonation, weathering process
karfos : karpophos
karnivor : carnivore
karoten : carotene
karpel : carpel
karsinogen : carcinogen
kartap : cartap
kartel : cartel
karunkula : caruncle
kasein : casein

kaseinogen : caseinogen	kawalan gulma : control, weed
kasmir : cashmere	kawalan hama : control, pest
katabolisme : catabolism	kawalan iklim; pengawalan iklim : climatic control
katadromi : catadromy	kawasan ayam : hen yard
katadromus : catadromous	kawasan betau : banking ground
katalase : catalase	kawasan kadar kebakaran : allowable burned area
katalis : catalyst	kawasan khemah : campground
katecu : catechu	kawasan khemah : camp lot
kategori : category	kawasan kosong : blank
kategori adopter : adopter category	kawasan larangan : closed area
katena (rangkaian tanah) : catena	kawasan litup : blind area
katup spiral : spiral valve	kawasan perjanjian : agreement area
kayu alas; pencekak : bunk	kawasan tebangahan tahunan : annual cutting area
kayu dahan : branchwood	kawasan terbakar : burn
kayu keras : hard wood	kawasan terlindung : blind area (fire)
kayu keras berat : heavy hard wood	kawin jenis : species crossing
kayu liku : bentwood	kawin jenjang : upgrading
kayu manis (<i>Cinnamomum zeylanicum</i>) : cinnamon (<i>Cinnamomum zeylanicum</i>)	kawin jurus, pemuliaan galur : line breeding
kayu matatunas : budwood	kawin keluarga; kawin sedarah : inbreeding
kayu musim gugur : autumn wood	kawin ketat : close breeding
kayu peti : box wood	kawin luar : out breeding
kayu racik : cant	kawin murni : pure breeding
kawal kebakaran/pembatasan kebakaran : attack a fire	kawin silang : cross breeding
kawalan cara biologi : control, biological	kaudeks : caudex
kawalan cara budidaya : control, cultural	keadaan edafi : edaphic condition
kawalan cara kimia : control, chemical	keadaan gersang : arid condition
kawalan cara mekanik : control, mechanical	keadaan kimia : chemical nature
	keadaan kimia tanah : chemical nature of soil

keadaan lembab : humid condition

keadaan persaingan sempurna dalam tataniaga hasil pertanian : competitive condition in agricultural marketing

keasaman aktif : acidity, active acidity

keasaman bebas : acidity, free acidity

keasaman potensial : acidity, potential acidity

keawanan : cloudiness

kebakaran meluas : blow-up

kebakaran tanah : fire, ground fire

kebiasaan : folkways

kebiasaan cara makan : feeding habits

kebijaksanaan kependudukan : population policy

kebiri : emasculate

kebiri : capon

kebiri, mengebiri : castrate

kebirikan : caponize

kebudayaan : culture

kebudayaan nampak : overt culture

kebudayaan tak tampak : covert culture

kebulaian : albinism

kebun; taman : garden

kebun biji : seed multiplication farm

kebutuhan air : consumptive use or evapotranspiration

kebutuhan air di lembah : valley consumptive use

kebutuhan air efektif : effective water use

kebutuhan air musiman : seasonal consumptive use

kebutuhan air nonproduktif : non beneficial consumptive use

kebutuhan air optimum : optimum consumptive use

kebutuhan air potensial : potential evapotranspiration

kebutuhan air tanaman : plant consumption

kebutuhan air tidak produktif : non productive consumptive use

kebutuhan kapur : lime requirement

kebutuhan minimal per hari : minimal daily requirement (MDR)

kebutuhan oksigen biokimia : chemical oxygen demand (cod)

kebutuhan pupuk; keperluan pupuk : fertilizer requirement

kebutuhan subsisten : subsistence requirement

kebutuhan tapis : leaching requirement

kecambah normal : normal seeding

kecenderungan konsumsi : consumption trend

kecenderungan untuk membeli :

inclination to buy
 kecepatan aliran : discharge rate
 kecepatan asimilasi : net assimilation rate
 kecepatan infiltrasi : infiltration velocity
 kecepatan infiltrasi : infiltration rate
 kecepatan infiltrasi rata-rata : average infiltration rate
 kecepatan pertumbuhan; laju tumbuh : growth rate
 kecepatan pertumbuhan ikan : growth rate of fish
 kecepatan tumbuh : germination speed
 kecipir : four angled bean (*Psophocarpus tetragonolobus*)
 kedai susu : milk bar
 kedap : impervious
 kedondong (*Canarium decumanum*) : canarium, wild (*Canarium decumanum*).
 kegambutan : peatship
 kegersangan : aridic
 kegiatan cacing tanah : earthworm activities
 kegiatan masyarakat desa : rural animation
 kegiatan olah tanah : tillage action
 keguguran : abortus; abortion
 kegunaan bentuk : form utility
 kegunaan pemilikan : possession utility
 kegunaan tempat : place utility

kegunaan waktu : time utility
 kehilangan di lapangan : farm losses
 kehilangan perkolasi dalam tak terpulihkan : non-recoverable deep percolation loss
 kehilangan tak terhindarkan (mutlak) di lapangan : avoidable farm losses
 kehilangan terhindarkan (tak mutlak) di lapangan : avoidable farm losses
 keinovatifan : innovativeness
 kejanggalan inovasi : innovation dissonance
 keju : cheese
 kejutan; rangsangan : electrojulator
 kekeringan : drought
 kekeringan absolut : absolute drought
 kekeringan atmosfer : atmospheric drought
 kekeringan fisiologis : physiological drought
 kekeringan parsial : partial drought
 kekeringan pertanian : agricultural drought; soil drought
 kekeruhan : turbidity
 kekonsistensian : consistence
 kekuasaan : power
 kekuasaan normatif : normative power
 kekuasaan paksa : coercive power
 kekuasaan tertinggi : sovereignty

kekuasaan tertinggi konsumen :
 consumer sovereignty
 kekuatan tawar-menawar : bargaining power
 kekuatan tumbuh benih : seed vigor; seed vitality
 kekurangan kelembaban lapang : field moisture deficiency
 kekurangan kelembaban tanah : soil moisture deficit
 kekurangan tekanan difusi air : diffusion pressure deficit
 keladi (*Colocasia spp.*) : colocalia (*Colocasia spp.*)
 keladi cina (*Colocasia esculentum*) : *Colocasia esculentum*
 kelandaian tepi benua : continental rise
 kelapa-parut kering : desiccated coconut
 kelaparan : famine
 kelas : class
 kelas kayu terawet : class of timber treated
 kelas kemampuan tanah : land use capability classes
 kelas penggembalaan lebih : class overgrazing
 kelas persediaan : class of stock
 kelas sosial : social classes
 kelas struktur tanah : soil structure classes
 kelas tanah : class, soil class
 kelas tanah : soil class
 kelas vegetasi : vegetative group or class
 kelebihan tenaga : surplus labor

keledai : burro; donkey
 kelegaan : clearance
 keleluasaan pemberitaan : mass media exposure
 kelembaban : humidity
 kelembaban ekuivalen : moisture equivalent
 kelembaban kapiler : capillary moisture
 kelembaban lapang : field moisture
 kelembaban mutlak : absolute humidity
 kelembaban relatif/nisbi : relative humidity
 kelembaban spesifik : specific humidity
 kelembaban tak tersedia : unavailable soil moisture
 kelembaban tanah : soil moisture
 kelembaban tersedia : readily available moisture
 kelet : chelates
 keliat adobi/liat adobi : adobe clay/adobe
 kelobot : shuck
 kelompok besar tanah : great soil group
 kelompok informal/tak resmi : informal group
 kelompok monmorilonit saponit : montmorillonite-saponite group
 kelompok pendengar : listener group
 kelompok pendesak : pressure group

kelompok pengaruh : reference group

kelompok resmi : formal group

kelompok sekunder : secondary group

kelompok sosial : social group

keluarga batih : nuclear family

keluarga kucing (*Felidae*) : cat family (*Felidae*)

kemampatan; konsolidasi : consolidation

kemampuan daerah aliran : yield of drainage basin

kemampuan daya serap : absorptive capacity

kemampuan jual : marketable surplus

kemampuan gabung khusus : specific combining ability

kemampuan tataguna tanah : capability, land use

kemampuan gabung umum : general combining ability

kematian alamiah : natural mortality

kematian karena penangkapan ikan : fishing mortality

kematian total : total mortality

kemerosotan (tanah) : slumping

kemewahan tropika : tropical luxuriance

kemiringan muka air : surface slope

kemiskinan bersama : shared poverty

kemudahan masuk : accessibility

kemudahbusukan : perishability

kemunduran benih : seed deterioration

kemungkinan banjir maksimum : maximum probable flood

kemungkinan curah hujan maksimum : maximum probable rainfall

kemungkinan presipitasi : possible precipitation

kenaikan hasil meningkat : increasing return

kenaikan hasil menurun : decreasing return

kenaikan hasil tetap : constant return

kenanga (*Canangium odoratum*) : canangium (*Canangium odoratum*)

kendaraan selam : submersible vehicle

kenyal : elastic

kepadatan ekonomis/habitat : economic or habitat density

kepadatan kasar; densitas kasar : crude density

kepadatan muatan : density of charge

kepadatan muatan permukaan : surface charge density

kepadatan partikel : particle density

kepadatan sudur : canopy density

kepekaan : sensitivity

kepemimpinan : leadership

kepemimpinan opini : opinion leadership

keperluan air : water requirement

keperluan air irigasi : irrigation requirement
keperluan air optimum : optimum water requirement
keperluan air yang menguntungkan : profitable water requirement
keperluan irigasi optimum : optimum irrigation requirement
keperluan irigasi neto : net irrigation requirement
keperluan irigasi tanaman : crop irrigation requirement
keperluan irigasi total : diversion requirement
keping/lempeng secchi : secchi dish
keping kering-udara : air drien sheet
keping krep : crep sheet
kepompong; kokon : cocoon
kepramuniagaan : salesmanship
kepribadian : personality
keputusan kolektif : collective decision
keputusan kontingen : contingent decision
keputusan otoritas : authority decision
keputusan pilihan : optional decision
keputusan untuk mengkonsumsi barang : consumption decision
keracunan bisa ikan : ichthyocanthoxisme

kerak : crust
kerak berkapur : calcareous crust
kerak buah : russet
kerak bumi : earth crust
kerak diatom : diatomaceous earth
kerak gurun pasir : desert crust
keranggasan : defoliation
kerangka : carcass
kerangka tanah : soil framework
kerangka tanah berlempung : loamy skeletal
keranjang ayam : hen-coop
kerapatan drainase/saliran : drainage density
kerapatan lindak : bulk density
kerapuhan : brashness
keratan bersih : clear face cutting
keratin : keratin
kerbau air : water buffalo
kerbau perah : dairy buffalo
kerentanan : susceptibility
kereta kuda : hansom
kereta penarik : cart, drag
kereta roda balak : cart, slip-tongue
kering kandang; masa kering : dry period
kering udara : air dry
kerjakayu arsitek : architectural woodwork
kerja penyuluhan : extension work
kerjasama diam-diam : collusive behaviour
kerjasama rahasia : collusion
kerugian dapat diterima : accept-

able loss
 kerusakan oleh bah; banjir :
 damage by flood
 kerusakan oleh hama : damage
 by pest
 kerusakan oleh kemarau : da-
 mage by drought
 kesadahan air : hardness of water
 kersai : crumb
 kerugian : loss
 kesan/efek asid : acidic effects
 kesaudagaran : merchandising
 kesehatan hewan : animal health
 keseimbangan alamiah : balance
 of nature
 keseimbangan bumi : isostatic
 equilibrium
 keseimbangan garam : salt
 balance
 keseimbangan populasi : balance
 of population
 keseluruhan (jumlah) putik : gy-
 naecium
 kesempatan kerja tidak lang-
 sung : induced employment
 kesenangan tertunda : deferred
 gratification
 keserasian; kesetujuan; kese-
 suaian : compatibility
 kesuburan : fertility
 kesuburan tanah : fertility, soil
 fertility
 kesuburan tinggi : high fertility
 kesukaan akan makanan : food
 habits
 kesumba (*Biva oriellana*) : anat-
 to; safflower (*Biva oriel-*

lana)
 ketahanan/resistensi alamiah :
 natural resistance
 ketahanan lingkungan : en-
 vironmental resistance
 ketahanan termal : thermal
 resistence
 ketam (*Callinectes sapidus*) :
 crab (*Callinectes sapidus*)
 ketapang (*Terminalia catalpa*) :
 catalpa; sea almond (*Ter-
 minalia catalpa*)
 keteguhan kelembekan : soft con-
 sistency
 keteguhan lentur : bending
 strenght
 ketengikan : rancidity
 ketidakmerataan ringan : low
 inequality
 ketidakmerataan sedang : mode-
 rate inequality
 ketidakmerataan tinggi : high
 inequality
 ketosis : ketosis, acetonemia
 ketrampilan mengelola : mana-
 gerial skill
 ketrampilan teknologi : tech-
 nological skill
 keturunan; kewarisan : heredity
 keturunan : progeny
 keuntungan : profit
 keuntungan komparatif : com-
 parative advantage
 keuntungan material : tangible
 benefit
 keuntungan nonmaterial : in-
 tangible benefit

keuntungan usaha ternak : farm profit	klik : clique
khemah induk : camp. base	klim lipat : double seams
khemah induk : base camp	klimaks : climax
khemah terpencil : camp, side	klimaks edafik : edaphic climax
kilang;kelenjar albumin : albumin gland	klimaks iklim : climatic climax
kilang gergaji bundar : circular mill	klimaks iklim tunggal : single climatic climax
kilang gergaji bundar beregu circular gang mill	klimaks regresi : regression climax
kilang gergaji gelang : band mill	klimatologi : climatology
kilang papan : board mill	klimatologi pertanian : agroclimatology
kiln hembus : blower kiln	klimograf : klimograph
kimia : chemistry	klimosekuen : climosequence
kina (<i>Cinchona calisaya</i>) : cinohona (<i>Cinchona calisaya</i>)	klin : cline
kinetokor : kinetochore	klinosekuen : clinosequence
kios sarana produksi : retail outlet	klon : clone
kisi : lattice	klorenkima : chlorenchyma
kitaran azimuth : azimuth circle	klorfenamidin : chlorphenamidine
kitin : chitin	klorinitas : chlorinity
klamidospora : chlamidospore	klorobensilat : chlorobenzilate
klas umur : age class	klorofil : chlorophyll
klas umur hutan pulihan : age-class of regenerated forest	kloropikrin : chloropicrin
klasifikasi : classification	kloropirifos : chloropyrifos
klasifikasi iklim : climatic classification	kloroplas : chloroplast
klasifikasi tanah : soil classification	kloropropilat : chloropropylate
klasifikasi wilayah : land classification	klorosis : chlorosis
kleistogami : cleistogamy	klorosis kapur : lime chlorosis
	klorotik : chlorotic
	klorpirifosmetil : chlorpyrifos-methyl
	knot, mil per jam : knot
	koagulat : coagulant
	koagulum : coagulum
	kodia : codia

koefisien : coefficient	koersion : coercion
koefisien debit : discharge coefficient	kognisi : cognition
koefisien drainase/saliran : drainage coefficient	koheran : coherent
koefisien elastisitas : coefficient of elasticity	kohesi : cohesion
koefisien elastisitas silang : coefficient of crosselasticity	koksa; pinggul : coxa
koefisien higroskopis : hygroscopic coefficient	koksidiosis : coccidiosis
koefisien infiltrasi : infiltration coefficient	kokus : coccus
koefisien jumlah hujan : pluviometric coefficient	kol mutlak : absolute cull
koefisien kawin sedarah : inbreeding coefficient	kolam ikan : fish pond
koefisien limpasan hujan : runoff coefficient	kolam permanen : permanent pond
koefisien mulai panjang (linier) : coefficient of linear extensibility (C.O.L.E.)	kolam temporer : temporary pond
koefisien penguapan : pan coefficient	kolam vernal : vernal pond
koefisien permeabilitas : coefficient of permeability	kolar : collar
koefisien permeabilitas lapangan : field coefficient of permeability	kolenkima : collenchyma
koefisien produktifitas : coefficient of productivity	kolera unggas : fowl cholera
koefisien transmisi : coefficient of transmissibility	kolesterol : cholesterol
koefisien transpirasi : transpiration coefficient	kolin : choline
koenospecies : coenospecies	kolin asetil : acetylcholine
koenzim : coenzyme	kolkisin : colchicine
	koloid : colloid
	koloid liat : clay colloid
	kolon : colon
	kolon lintang : colon, transverse
	kolon naik : colon, ascending
	kolon turun : colon, descending
	kolostrum : colostrum
	kolum : column
	kolumela : columella
	koluvium : colluvium
	kombain;mesin pemanen kombinasi : combined rice harvester
	komensalisme : commensalism
	komisioner : commission merchant

komisioner; perantara : com-
mission man
komoditi : commodity
**kompetisi langsung; gangguan
langsung** : direct competi-
tion; indirect interference
**kompetisi tak langsung; ganggu-
an tak langsung** : indirect
competition; indirect interfe-
rence
kompleks adsorpsi : adsorption
complex
kompleks industri : industrial
estate
kompleks tanah : soil complex
kompos : compost
kompos (baja) : compost
(manure)
komposisi air susu : milk
composition
kompresibilitas; elastisitas : com-
pressibility; elasticity
kompromi : compromise
komunikasi : communication
komunitas : community
komunitas biologi : community
of biology
komunitas biotik : biotic commu-
nity
komunitas hutan bakau :
mangrove community
komunitas kuat : major commu-
nities
komunitas lemah : minor
communities
komunitas tertutup : closed
community

kondensasi kapiler : capillary
condensation
kondisi fisoklistus : physoclistous
condition
kondisi fisostomis : physostho-
mous condition
kondisi yang menekan : stress
condition
kondriosom : chondriosome
konduksi : conduction
konflik peranan : conflict of role
konflik status : status conflict
konglomerat : conglomerate
konidiofor : conidiophore
konkresi; padatan mengeras :
concretion
konkresi kapur : lime concretion
konsekuensi ide baru : conse-
quences of new idea
konsekuensi inovasi laten : latent
consequences of innovation
konsekuensi inovasi langsung :
direct ceonsequences of inno-
vation
**konsekuensi inovasi tak lang-
sung** : indirect consequences
of innovation
konsekuensi inovasi yang dituju :
manifest consequences of in-
novation
konsentrasi; pemusatan : concen-
tration
konsentrasi hara kritis : critical
nutrient concentration
konsentrasi kritis : critical con-
centration
konsentrasi kumulatif : cumula-

- tive concentration
- konsentrasi simetri** : symmetry
- concentration
- konsentrasi vs. kandungan hara** :
nutrient concentration vs.
content
- konsentrat** : concentrate
- konservatori (tumbuhan)** : con-
servatory (plant)
- konsinyasi** : consignment
- konsisten** : consistent
- konsistensi** : consistency
- konsolidasikan** : consolidate
- konstanta akar** : root constant
- konstanta matahari** : solar cons-
tant
- konstruksi berimbang** : balanced
construction
- konsumen** : consumers
- konsumen** : consumer
- konsumen akhir** : final consu-
mer, ultimate consumer
- konsumen kualitas** : quality con-
sumer
- konsumen perantara** : inter-
mediate consumer
- konsumen primer** : primary con-
sumers
- konsumen sekunder** : secondary
consumers
- konsumen tersier** : tertiary con-
sumers
- konsumsi** : consumption
- konsumsi menyolok** : con-
spicuous consumption
- konsumsi susu** : milk consump-
tion
- kontaminasi** : contamination
- kontes ternak** : cattle show
- kontrak** : contract
- kontrak berjangka** : future con-
tract
- kontraksi; pengerutan** : contrac-
tion
- kontrol biolog** : biological con-
trol
- kontrol sosial** : social control
- kontur** : contour
- kontur muka air** : water table
contour
- kontur putus** : broken contour
- konveksi** : convection
- konversi ransum** : feed conver-
sion
- konveyor; alat pindah mendatar** :
conveyor
- kopel** : coupling
- koperasi** : cooperative
- koperasi jasa** : service coopera-
tive
- koperasi konsumsi** : consumer
cooperative
- koperasi pembelian** : purchasing
cooperative
- koperasi pengolahan** : processing
cooperative
- koperasi pertanian** : agricultural
cooperative
- koperasi tataniaga** : marketing
cooperative
- kopi (*Coffea spp.*)** : coffe (*Cof-
fea spp.*)
- korasi** : corroration
- korbanan** : input (input factor/

factor of production)
 korbanan tetap produksi : fixed
 factor of production
 korbanan tak tetap; korbanan
 variabel produksi : variable
 factor of production
 korbikula : corbícula
 korek : burrow
 korion : chorion
 koripetalus : choripetalous
 korisepalus : chorisepalous
 korpora allata : corpora allata
 kosmopolit : cosmopolite
 kosmopolitan : cosmopolitan
 kosongkan : evacuate
 kotak kayu; grobok; penyepit :
 box
 kraik : cryic
 kredit : credit
 kredit investasi : investment credit
 kredit konsumsi : consumer
 credit
 kredit pedagang : leverancier-
 crediet
 kredit penyimpanan : storage
 credit
 kredit produsen : afnemers credit
 kredit tataniaga : marketing
 credit
 kredit terbimbing : supervised
 credit
 kren balak : cherry-picker
 krepuskular : crepuscular
 kriptik : cryptic
 kriptogam : cryptogam
 kristae mitokandria : cristae mi-
 tochondris

kroma : chroma
 kromoplas : chromoplast
 kromosom : chromosome
 kromosom homolog : homolo-
 gous chromosome
 kronosekuen : chronosequence
 krotoksifos : crotoxyphos
 krotovin : crotovine
 krotovina : crotovina
 krufomat : crufomate
 krustasea (*udang-udangan*) :
 crustacea
 kuadrat : quadrat
 kualitas air (irigasi) : quality of
 water
 kualitas tanah : soil qualities
 kuang : Argus pheasant
 kubangan : wallow
 kubis (*Brassica olearacea* var *ca-
 pilata*) : cabbage (*brassica
 olearacea* var. *capitata*)
 kubisbunga : cauliflower
 kucai (*Allium odorum*) : chinese
 chives (*Allium odorum*)
 kucing siam : cat, siamese
 kuda betina : mare
 kuda kacang : nag
 kuda kebiri : gelding
 kuda pacu : racer
 kuda pedati; kuda-kuda : car-
 thorse
 kuda sewa : hack
 kuda tunggang : hackney
 kudis : scab
 kuinon : quinone
 kulit : bark
 kulit anak domba : lambskin

- kulit berkanker : cankered bark
 kulit berwol : woolfell
 kulit mengelupas : bark slip(ping)
 kulit samak : leather
 kulter piring : disc coulter
 kulter piring : coulter, disc
 kulter pisau : coulter, knife
 kultivasi ekstensif : extensive, cultivation
 kultivasi intensif : intensive cultivation
 kultivasi tanah bersih : clean tillage (clean culture, clean cultivation)
 kultur penyesuaian : enrichment culture
 kultura aseptik : aseptic culture
 kulturisasi : culturing
 kumbang Ambrosia : Ambrosia beetle
 kumbang Anobium : Anobium beetle
 kumbang Calosoma : Calosoma beetle
 kumbang kulit : bark beetle
 kumbang Mei : chafer
 kumbang penggerek : auger beetle
 kumbang tanduk (*Chalcosoma atlas*) : atlas beetle (*Chalcosoma atlas*)
 kunci botanik : botanical key
 kunci pas; kunci Inggris : spanner
 kuncup tak aktif : inactive bud
 kuning telur : yolk
 kuning telur ganda : double yolk egg
- kuningan : brass
 kuota pemasaran : marketing quota
 kupu-kupu kayu : carpenter moth
 kupu-kupu kulit : bark moth
 kursus teknik beternak : livestock technical training
 kurva biaya : cost curve
 kurva hujan : rainfall curve
 kurva infiltrasi standar : standard infiltration curve
 kurva intensitas curah hujan : rainfall intensity curve
 kurva kapasitas infiltrasi : infiltration rate curve
 kurva kecepatan infiltrasi : infiltration rate curve
 kurva laktasi : lactation curve
 kurva massa sisa : residual mass curve
 kurva penawaran : supply curve
 kurva permintaan : demand curve
 kurva permintaan air : curve of demand
 kurva persediaan air : curve of supply
 kurva pertumbuhan : growth curve
 kurva produk rata-rata : average product curve
 kurva produk total : total product curve
 kurva respons : response curve
 kurva tangkapan : catch curve
 kurva tekstural : summation

curve
kutikal berkitin : chutinous cuticle
kutikula : cuticle
kutin : cutin

kutu : tick
kutu ternak : cattle lice
kutuk : baby chick
kutuk-sehari : day-old-chick
kutuk tipe unggul : hybrid-chick

L

label : label
labial palpus : palpus labial
labrum : labrum
ladam : horse-shoe
lagar : laggards
laguna : lagoon
laju jalan-ikan : fishways velocities
laju perkecambahan : germination rate
lakolit : laccoliths
laktasi : lactation
laktometer : lactometer
lakustrin, atau gambut rendah : lacustrin, fen soil or lowmoor
lalat ternak : gad-fly
laminar flow : laminar flow
lampu detektor Telly : Telly's detector lamp
lampu listrik perangkap : electrical light-trap
lampu perangkap : light trap
lampu perangkap model "Dammerman" : Dammer man light trap
lamusir : loin
lancungan : adulteration

land rezoning : land rezoning
landaian benua : continental shelf
landreform : landreform
langit-langit keras : hard palate
lantai hutan : forest floor
lapangan belukar : brushfield
lapangan penyamakan : tan-yard
lapis luar : case
lapis luar empulur : centre, heart
lapis tahunan : annual layer
lapisan absis : abscission layer
lapisan aleuron : aleuron layer
lapisan bajak : plow layer
lapisan besi; padatan besi : iron pan
lapisan F : F-layer
lapisan H : H-layer
lapisan padat; tanah liat : clay pan
lapisan padat keras : hard pan
lapisan padat tekan : pan, pressure pan, induced pan
lapisan/pelat krom : chrome plated
lapisan pengandung air : aquifer
lapisan penyangga : bolster layer

lapisan pilifer : piliferous layer
lapisan sisa erosi : erosion pavement
lapisan yang memantulkan suara; **lapisan gema** : deep scattering layer
lapuk : decompose
larutan akua : aqueous solution
larutan penyangga : buffer solution
larva : larve
larva planidium : planidium larva
larvisida : larvicide
lateks/getah : latex
lateks pekat : concentrated latex
latosol : latosol
lava "kambang" : pumicedus lavas
layu : wilt
LC50 : LC 50 (lethal concentration 50%)
LD50 : LD50
lebah kayu : carpenter bee
lecur kulit : bark scorch
ledakan penduduk : population explosion
leghemoglobin : leghemoglobin
legum : legume
lekuk ekor : caudal notch
lemak : fat
lemak babi : lard
lemak hewani : animal fat
lemak susu : butterfat
lemak susu; kepala susu : cream
lemari pendingin daging : meat safe
lembab : humid

lembaga tataniaga : marketing institution
lembang saluran : drainage basin
lembing;tombak : spear or gaff
lembu : cattle
lembu kerdil : dwarf cattle
lembu liar : cattle, park
lembu tanduk pendek : cattle, shorthorn
lempung : loam
lempung berdebu : silt loam
lempung berpasir : sandy loam
lempung liat : clay loam
lempung liat berdebu : silty clay loam
lempung liat berpasir : sandy clay loam
lempung merah : red loam
lendir : mucus
lengas terserap : bound moisture
lengkuas (*Alphinia galanga*) : galangal (*Alphinia galanga*)
lengkung : bow
lengkung : bent
lengkung; kambar (jalan) : camber (road)
lensa tangan : hand lens
lentur kimiawi : chemical bending
leptofos : leptophos
lepuh : blister (figure)
lepuh kulit; lepuh daun : blister
lereng benua : continental slope
lesung : lesung
letakan jalur : drill placement
leukoplas : leucoplast
leukosit : leucocyte

lewat batas populasi : over population
 lewat batas-tangkap : over fishing
 liang bor : borehole
 liang penggerak : borerholes
 liat gambut, atau lumpur organik : peat clay, or organic sili
 liat koloida : colloidal clay
 lignifikasi : lignification
 lignin : lignin
 lignin alkali : alkali lignin
 ligula : ligule
 liksiviasi : lixiviation
 lilin : waxes
 lilin asap : candle, smoke
 limit loops : limit loops
 limnologi; ilmu perairan tawar : limnology
 limnoplankton : limnoplankton
 limpasan hujan : run-off
 limpasan hujan alamiah : natural run-off
 limpasan hujan badai : storm run-off
 limpasan hujan bawah permukaan : subsurface run-off
 limpasan hujan kumulatif : cumulative run-off
 limpasan hujan langsung : direct run-off
 limpasan hujan tahunan rata-rata : mean annual run-off
 limpasan permukaan : surface run-off
 lingkaran tahunan : annual ring
 lingkaran tahunan : annuli

lingkaran tahun semu : false annuli
 lingkungan : environment
 lingkungan di dalam tubuh : internal invorenment
 lingkungan di luar tubuh : external environment
 lingkungan yang menguntungkan : favorable condition; favorable environment
 linkage : linkage
 lintah darat : loan shark
 lintasan kabel : cable, track
 lipas (*Periplaneta americana*) : cockroach (*Periplaneta americana*)
 lipase : lypase
 lipid : lipid
 lisimeter : lysimeter
 lisis : lysis
 literasi : literacy
 litosekuen; urutan lito : lithosequence
 litosol : lithosols
 liter : litter
 loes : loess
 logam berat : heavy metals
 lokalit : localite
 lokalitas usahatani : farm locality
 lokus : locus
 lolos penyakit : disease escape
 longsor : landslide
 lorong samping : side alley
 luas batang : bole area
 luas bidang dasar : basal area
 luas permukaan : surface area
 lubang hidung : nostril

lubang kelam : black hole
 lubang tanjul : choker hole
 lubang tugal jagung; alat penugal
 jagung : corn-drille
 luciferase : luciferase
 luka bakar : heat injury

luluh : disintegrate
 lumbung : lumbung
 lumen : lumen
 lumpang : pestle
 luntur : fade
 lure line : lure line

M

madu : honey
 madu : honey dew
 makanan : food
 makanan alamiah : natural food
 makanan anak ayam : starter ration
 makanan babi : pigwash
 makanan langsung : primary food
 makanan sekunder : secondary food
 makanan tambahan; editif makanan : feed additive
 makanan ternak : forage
 makanan utama : staple food
 makelar : broker
 makrohabitat : macrohabitat
 malation : malathion
 malisol : mallee soil, or mallisol
 maltase : maltase
 membran plasma : plasma membrane
 membran sel : cell membrane
 mampu hidup : viable
 manajemen usaha tani : farm

management
 manager usahatani : farm manager
 mandor pengggergaji : chipper-and-notcher
 mangel/bel : mangle
 mangsa : prey
 mani beku : frozen semen
 mani cair : liquid semen
 mantri hewan : field veterinary technician
 manusia ekonomi : economic men
 mapal; marl : marl
 masa berahi : estrus period
 masa berbuah : heading stage
 masa istirahat : diapause
 masa kecambah : seedling stage
 masa pertunasan : tillering stage
 masa senggang; masa menganggur : slack season
 massa air dalam : deep water season
 masyarakat guyob : gemeinschaft
 masyarakat klimaks : climax

community
 masyarakat pamrih : gesellschaft
 masyarakat pedesaan : rural
 society
 mata air : spring
 mata air artesis : artesian spring
 mata air gravitasi : gravity spring
 mata air rembesan : seepage
 spring
 mata burung : bird's eye
 mata majemuk : compound eye
 mata pipit : bird's eye (figure)
 mata rantai komunikasi : com-
 munication channel
 matang : mature
 matatunas adventisi : adventi-
 tious bud
 matatunas aksil : axillary bud
 matatunas aktif : active bud
 matipucuk : dieback
 matra (dimensi) jalan ikan :
 fishway dimensions
 matrakualf glosik : glossic matra-
 qualfs
 matriarkal : matriarchal
 matrilineal : matrilineal
 mayoritas dini : early majority
 mayoritas lambat : late majority
maximum cropping : maximum
 cropping
 medan pandang : landscape
 media dispersi : dispersion
 medium
 medium; sedang : medium (PL.
 media)
 medium pengujian benih : seed
 test medium

megaloplankton; makroplank-
 ton : megaloplankton; ma-
 croplankton
 mekanika dan teknologi tanah :
 soil mechanic and engineer-
 ing
 mekanisasi : mechanization
 mekanisme alat makan : feeding
 mechanism
 melanisasi : melanization
 melayani sendiri : self-service
 melintang : horizontal
 melubang : holing
 melubang dan memupuk :
 holding and manuring
 mematuk; mencotok : peck
 membagi duasma : bisect
 membajak : tilling
 membakar pintas : back burn (=
 back fire)
 memberi berlebihan : conspicu-
 dus giving
 membilas : bleach
 membran nukleus : nucleus mem-
 brane
 membuahi; memupuk : fertilize
 membusuk : decay
 memfumigasi : fumigate
 memiliki berlebihan : con-
 spicudus ownership
 memproduksi berlebihan : con-
 spicudus production
 memproses makanan : food pro-
 cessing
 memupuk : dressing (manure)
 menajak; mencangkul : hoeing
 menakal : culling

menanduk : gore
mencantum; cantuman : grafting
mencap; mentatoo; memberi tanda : marking
mencukupi diri sendiri : self sufficient
mendebu : dusted
menebas : brush out
meneropong telur : candling
menetaskan : incubate
mengaleng : canning
mengasimilasikan : assimilate
mengebiri : caponizing
mengebiri : geld
1. mengeram; 2. seturunan, keseturunan : brood
mengeras : indurated
mengeringudarkan : air drying
menggali lubang : burrowing
menggaru : chaseling
menggebot : scutching
menggelang : handing
menghitung jumlah : total count
menguap : volatile
menggulma keliling; menyang : circular weeding
mengumpan : baiting
menguning : yellows
mengupas : husking
mengutip hasil; mengetam; menuai; memungut; memanen : harvesting
menjalar : creeping or repent
mental produktif : productive mentality
mentega : butter
menyamak : tan

menyangga : buffering
menyapih : wean
menyaring makanan : filter feeding
meragut : browsing
merangkak : crawling
meringkik, ringkik : neigh
meristem : meristem
meristem adventisi : adventitious meristem
meristematik : meristematic
meristik : meristic
merk : brand
meromitik : meromitic
meroplankton : meroplankton
merosakkan : deleterious
merumput : graze
merumput, meragut : grazing
mesik : mesic
mesin Barnhardt : Barnhardt
mesin disel : diesel engine
mesin pengering : dryer
mesin perah : milking machine
mesin tetas : incubator
mesin tutup : close season
mesoderm : mesoderm
mesofauna : mesofauna
mesofil : mesophyll
mesokaf : mesocaph
mesolimnion : mesolimnion
mesoplankton : mesoplankton
mesotermi : mesothermy
mesotoraks : mesothorax
mesotrofik; distrofik : mesotrophic; dystrophic
metabolisme : metabolism
metabolism basal : basal metabo-

lism
metaldehida : metaldhyde
metalmnion : metalmnion
metamorfosis lengkap : complete/complex metamorphosis
metatoraks : metathorax
meteorologi : meteorology
meter indeks bakar : burning index meter
meteran gas; pengukur gas : gas-meter
metil paration : methyl parathion
metilbromida : methylbromide
metode "air oven" : air oven method
metode agar : agar method
metode cepat basah : quick wet method
metode cepat kemunduran benih : rapid aging method
metode contoh : sampling methods
metode destilasi Brown Duvel : Brown Duvel method
metode fotografik : photographic methods
metode inkubasi : incubation method
metode jumlah : numeration methods
metode jumlah; metode numerik : numerical methods
metode Karl Fisher : Karl Fisher method
metode kertas : paper method
metode *modified halving* :

modified halving method
metode pembagi mekanis : mechanical divider method
metode pencacahan : tattoo method
metode penggunaan dessicant : drying agent method
metode pengujian sedang tumbuh : growing on test method
metode plastik sel kayu : plastic cell woodstock method
metode polarografik : polarographic method
metode *random cups* : random cups method
metode sel foto-elektrik : photo-electric cel methods.
metode sendok : spoon method
metode silsilah massa : mass-pedigree method
metode *slurry* : slurry method
metode tanda tangkap kembali : marking-recapture method
metode *test tape* : test tape method
metode tidak langsung : indirect method
metode *vacuum oven* : vacuum oven method
metode volumetrik : volumetric method
metode Winkler : Winkler method
metoks iklor : methoxychlor
metomil : methomyl
MGK 264 : MGK 264
migrasi; ruaya : migration

migrasi/ruaya pada siang hari :
diurnal migration

migrasi internasional : interna-
tional migration; external
migration

migrasi ke luar : out-migration

migrasi lingkungan : migration of
environments

migrasi masuk : in migration

migrasi nasional : national migra-
tion (internal migra tion)

migrasi serangga : insect migrasi

migrasi tahunan : annual migra-
tion

mikologi : micology

mikoparasitisme : mycoparasi-
tism

mikoplasma : mycoplasma

**mikoriza endotrofik; endomiko-
riza :** endotrophic mycorrhi-
za; endomycorrhiza.

mikoriza ektotrofik : ectotrophic
mycorrhiza

mikoriza veskular arbuskular :
vescular arbuscular (va)
mycorrhiza

mikosis : mycosis

mikrobiologi tanah : soil micro-
biology

mikrobiota : microbiota

mikroflora : mikroflora

mikrohabitat : mikrohabitat

mikropil : micropyle

mikroplankton : microplankton

mikrorelief : microrelief

mildew : mildew

mimikri bates : batesian mimicry

mimikri muler : mullerian mimi-
cry

miner/"penambangan" : miner

mineral mafik : mafic minerals

mineral pirogenik : pyrogenic
minerals

mineral pneúmatogenik : pneu-
matogenesis minerals

mineral pneumatolitik : pneuma-
tolytic minerals

mineral primer : primary mineral

mineral ringan : felsic minerals

mineral sekunder : secondary
mineral

mineral tanah liat : clay mineral

mineralisasi : mineralization

mineralogi tanah : soil mineralo-
gy

minyak antrasen : anthracene oil

minyak ikan : cod-liver oil

minyak ikan : fish oil

minyak jarak : castor oil

miselium : mycelium (PL.
mycelia)

miselium semu : pseudomycelium

miskin : poor

miskin tapi berkemauan : poor
and willing

mitisida : miticide

mitokondria : mitochondria

mobilitas sosial : social mobility

mobilitas sosial meningkat :
social climbing mobility

mobilitas sosial menurun : social
sinking

mobilitas sosial sejajar : horizon-
tal social mobility

mobilitas sosial vertikal : vertical social mobility
modal : capital
modal hutan : capital, forest
modal manusiawi : human capital
modal ripai : capital, subscription
modal sendiri : equity capital
modal tetap masyarakat : social overhead capital
modal yang dikehendaki : capital, requirement
modernisasi : modernization
moher : mohair
moho : moho
momen lentur : bending moment
moncong, pembrangus : muzzle
monmorilonit : montmorillonite
monofagus : monophagus
monogami : monogamy
monogenik : monogenic
monografi : monography
monohibrida : monohybrid
monokariotik : monokaryotic
monokarpik : monocarpic
mono klimaks : climax, mono
monokotil : monocot
monokrotofus : monocrotophos
monokultur; budi daya tunggal (ikan) : monoculture
monolit tanah : soil monolith
monoploid : monoploid
monopoli : monopoly
monopoli alami : natural monopoly
monopsoni : monopsony

monosakarida : monosaccharide
monosom : monosome
monotrichous : monotrichous
mor : mor
morfisme musiman : seasonal morphism
morfogenesis : morphogenesis
morfologi : morphology
morfologi tanah : soil morphology
morfometri : morphometry
morfometrik : morphometric
mortalitas : mortality
mortalitas ekologi : ecological mortality
mosaik : mosaic
motif ambisi : ambition motives
motif barang (produk) : product motives
motif emosional : emotional motives
motif emulasi : emulation motives
motif keahlian : proficiency motif
motif kekuatan : durability motives
motif keringanan : handiness motives
motif konformitas : conformity motives
motif kualitas : dependability in quality motives
motif memuaskan selera : satisfaction of appetite motives
motif menjaga diri : security

from danger motives
motif nasional : rational motives
motif patronase : patronage motives
motif penghematan : economy in use motives
motif prestasi sosial : social achievement motives
motif pribadi : individual motives
motor tempel : boat motor (out-board)
muatan struktur : structural charge
muatberkas : bunch-load
muk atau gambut "setengah matang", gambut lanjut, pupuk kandang : muck
muka-air dangkal : water logging
muka air tanah : water table
muka air-tanah alamiah : natural water table
muka air-tanah utama : main water table
muka bersih : clear face
muka lebih baik : better face

mul : mull
mulsa : mulch
mulsa debu : dust mulch
mulsa tunggul : stubble mulch
multi-parasitisme; parasitisme berganda : multi-parasitism
mulut alat-ukur hujan : catch of gauge
mumi : mummy
mumifikasi : mummification
musim kawin : mating season
musim paceklik : scarcity period
musim; mucin : mucin
muskeg : muskeg
mutagen : mutagen
mutasi : mutation
mutasi aruhan : induced mutation
mutu fisik : physical quality
mutu fisiologis benih : seed physiological quality
mutu patokan/standar/baku : quality standard
mutualisme : mutualism

N

nama dagang : trade name
nanometer (NM) : nanometer (NM)
nanoplankton : nanoplankton
nasaz; nazaz : nazzaz
natrakualf : natraqualfs
natrakualf albik : albic natraqu-

alfs
natrakualf albik glosik : albic glossic natraqualfs
natrium selenat : sodium selenate
naungan : shade
nauplius : nauplius
nekrosis pucuk : top-necrosis

nekton : nekton
nelayan : fisherman
nelayan tetap : full time fishermen
nelayan setengah tetap : part time major fishermen
nematisida : nematicide
nener : milk fish fry
neofit : neophytes
neolokal : neolocal
neotipe : neotype
neotradisionalisasi : neotraditionalization
netralisme : neutralism
Neuston : Neuston
nganggur : idle
nganggur dan berkemauan : idle and willing
nganggur dan miskin : idle and poor
ngaramo lepas : fingerling
nikhe ekologi : ecological niche
nikotin : nicotine
nilai air imbibisi : imbibitional water value
nilai alelopati : allelopathic value = a.v.
nilai alelopati bagian tumbuhan mati : allelopathic value of dead and decaying plant material = a.v.d.
nilai alelopati tumbuhan hidup : allelopathic value of living plant = a.v.l.
nilai at : at value
nilai ath : ath value
nilai atn : atn value

nilai banding adsorpsi kalium : potassium adsorption ration (rak)
nilai banding adsorpsi natrium (SAR) : sodium adsorption ratio (SAR)
nilai banding kadar air-tanah : water depth ratio
nilai banding karbon nitrogen : carbon-nitrogen ratio
nilai banding kebutuhan air terhadap penguapan : ratio of consumptive use of water to evaporation
nilai banding silika seskuioksida : silica-sesquioxide ratio
nilai banding ternak orang : man-cattle ratio
nilai banding transpirasi : transpiration ratio
nilai bersih usahatani : net worth
nilai budaya tertinggi : mores
nilai f/c : f/c ratio
nilai forase : forage ratio
nilai hayati : biological value
nilai kalori : calorific value
nilai kompetisi : competition value = C.V.
nilai kompetisi total : total competition value = t.c.v.
nilai linkage : linkage value
nilai modal : capital value
nilai nutrisi : nutritive value
nilai pati : starch value
nilai robek kertas : paper torn value
nilai simetri : symmetry value

nilai sosial : social value
nilai tambah : value added
nilai tekanan : basic stress value
nilai Y/C : Y/C ratio
nisbah albuminoid : albuminoid ratio
nisbah imbibisi : imbibition ratio
nitrifikasi : nitrification
nitrifikasi autotrofik : autotrophic nitrification
nitrogen bukan protein : nonprotein nitrogen
noda : blemish
noda coklat : brown stain
noda coklat kimiawi : chemical brown stain
noktha persegi : boxed pith
nokturnal : nocturnal
nomor kartu : card No.
nomor ringkasan : abstract num-

ber

nonpatogenik : nonpathogenic
nonpersisten : nonpersistent
nontronit : nontronite
norma : norm
notum : notum
nuselus tenui : tenuinucellate
nukleolus : nucleolus
nukleoprotein : nucleoprotein
nukleotida : nucleotide
nukleus/inti sel : nucleus
nuleosida : nucleoside
nulisom : nulisome
nutfah : germ
nutrisi : nutrition
nutrisi ternak : animal nutrition
nyeri : pain
nyiur; kelapa (*Cocos nucifera*) : coconut (*Cocos nucifera*)
nymfa : nymph

O

O* : portable hog house
O' : carangiform
O• : prime slaughter grade
ebor bakar : burning torch
obturator : obturator
okhrakwalf : ochraqualfs
okhrakwalf grosarenik : grossarenic ochraqualfs
okhrakwalf molik : mollic ochraqualfs
oksidase : oxydase
oksidase askorbat : ascorbat oxydase

oksidase polifenol : polyphenol oxydase
oksidasi : oxidation
oksidasi beta : beta oxidation
oksisul : oxisols
olah raga memancing : sport fishing
oligopoli : oligopoly
oligosakarida : oligosaccharide
oligotropik : oligotrophic
omatidium : omatidium
omnivor : omnivorous
oosfer : oosphere

ooteka; pembungkus telur : ootheca
 operasi penetasan : hatchery operation
 operasi pengolahan tanah : tillage operation
 orde : order
 organ reproduktif : reproductive organ
 organel : organelle
 organisme akuatik : aquatic organism
 organisme termofilik : thermophilic organism
 organisme uniseluler : unicellular organism
 organisasi formal : formal organization
 organisasi pelancar : facilitative organization
 organisasi usahatani : farm organisation

P

$P_1, P_2, P_3 \dots ** : P_1, P_2, P_3, **$
 pabrik mentega : creamery
 pabrik susu : milkplant
 pacuan kuda : horse-race
 pacuan kuda : race meeting
 padang ragut : grazing ground
 padang ragut cadangan : grazing reserve
 padang rumput : pasture
 padat karya : labor intensive

organofosfat : organophosphate
 organogenesis : organogenesis
 orientasi teknologi benih : seed technology orientation
 orstein : orstein
 orterde : orterde
 oseanodrom : oceanodromous
 oseanografi; ilmu samudera : oceanography
 oseanologi : oceanology
 oseli : ocelli
 oselus dorsal : dorsal ocellus
 oselus lateral : lateral ocellus
 osilasi siklik : cyclis oscillations
 osmometer : osmometer
 osmosis : osmosis
 ostraciform : ostraciform
 otot viseral; otot "jeroan" : visceral muscle
 oveks : ovex
 ovipar : oviparous

padatan kapur : lime pan
 padi terapung : floating padi
 pagar : fence
 paha; daging paha : ham
 pakaian kuda : harness
 pakaian wol : woolies
 paket usahatani : package of farm practice
 pakiten : pachytene
 palaeobotani : palaeobotany
 paleosol : paleosolos

palpasi; perabaan : palpation
palung-kotak makanan : hopper
palungan : manger
panas buatan : artificial heat
panas jadi; energi thermi : heat increment
panas laten peleburan : latent heat of fusion
panas laten penguapan : latent heat of evaporation
panas spesifik : specific heat
pancing : hook and line
pancing tonda : troll line
pancing tuna : tuna pole and line
pandemi : pandemy
panen : harvest
panen selektif-berkala : skimming
pangkal : butt
pangkal;dasar : base
pangonan (tempat, daerah) : native pature
pangonan domba : sheep walk
panikula : panicle
panjang bersih : clean length
panjang dasar : base length
panjang kepala : head length
panjang kepala di belakang mata : post-orbital head length
blockboard
panjang mata (ikan) : eye length
panjang moncong : snout length
panjang predorsal : predorsal length
panjang sampai lekuk sirip-ekor : fork length
panjang siang : day length

panjang standar : standard length
panjang total : total length
panmiksia : panmixia
pantai : coast
pantai bakau : mangrove shore
pantai berbatu/berkarang : rocky shore
pantai berlumpur : muddy shore
pantai berpasir : sandy shore
papan : board
papan baten : batten board
papan blok : blockboard
papan peti : borse board
papan serpih : chipboard
papan tindih : clapboard
para-dikloro-benzen : paradi-chlorobenzene
para-topotip : para-topotype
parang : brush hook
parang : bush knife
parang cangkuk : bill hook; bill hook
paras tanah : at the base
paras tanggul : at the stump
parasit : parasite
parasit air : water parasite
parasit fakultatif : facultative parasite
parasit luar : ectoparasite
parasit luka : wound parasite
parasit obligat : obligate parasite
parasit primer : primary parasite
parasit sekunder : secondary parasite
parasit tetap : permanent parasite
parasit tidak tetap : intermittent parasite

parasitisisda : paraticide
parasitisme : parasitism
paratip : paratype
parenkim : parenchyma
parenkima abaksial : abaxial parenchyma
parenkima aksial : axial parenchyma
parenkima aliform : aliform parenchyma
parenkima apotrakeal : apotracheal parenchyme
parenkima berjalur : banded parenchymas
parit; serokan (solokan) : ditch
parit kontur : contour drain
paritas : parity
partenogenesis : parthenogenesis
partenokarpi : parthenocarp
partikel primer : primary
partikel sekunder : secondary particle
partikel tanah : soil particle
paruh serangga (rostrum) : rostrum
parut : catface
pasang-surut/naik : tide
pasang surut/naik harian : diurnal tide
pasang tertinggi : high water
pasangan;rakit : assembly
pasar dalam arti tempat : market area
pasar gelap : black market
pasar ikan : fish market
pasar induk : central market
pasar pembeli : buyers market

pasar tenaga kerja : labor market
pasar ternak : cattle market
pasaran bersama Eropa atau masyarakat ekonomi Eropa : common market (= european economic community)
pasca lahir : postnatal
pasca-matang : after ripening
pasca-mati : postmortem
pasca-melahirkan : postpartum
pasif penyaring makanan : inactive filter feeding
pasir : sand
pasir berlempung : loamy sand
pasir halus : fine sand
pasir kasar : coarse sand
pasir sedang : medium sand
pasta tanah jenuh : saturated soil paste
patah empulur : core, broken (pineapple)
patah empulur (nenas) : broken core (pineapple)
patah rapuh : brittle fracture
patela : patella
paternator : patternator
pati : starch
pati (bahan kimia) : concentrate (chemical)
patogen : pathogen
patogen benih : pathogen of seed
patogenesis : pathogenesis
patogenik : pathogenic
patologi : pathology
partriarkal : patriarchal
patrilineal : patrilineal
patrilokal : patrilocal

pecahan kasar : coarse fragment
ped : ped
ped balok : blocky peds
pedagang barang-barang wol :
 woolen draper
pedagang kulit, pengulit : skinner
pedagang penerima : wholesaler
 receiver
pedagang penerima dan penye-
bar : wholesaler
pedagang pengecer : retailer
pedagang pengecer keliling : ped-
 dler
pedagang pengumpul : local
 assembler
pedagang pengumpul di desa :
 country assembly
pedagang penyebar : wholesaler
 distributor
pedagang perantara spekulatif :
 speculative middlemen
pedagang unggas : poulterer
pedagang wol : wool stapler
pedalfer : pedalfer
pedet : calf
pediplap : pedipalp
pedogenesis : paedogenesis
pedogonesis : pedogenesis
pedok : paddock
pedokal : pedocal
pedologi : pedology
pedosfer : pedosphere
Pegawai Pengembangan Perta-
nian : Agricultural Develop-
 ment Officer
pegawai pertanian : agricultural
 officer

pegunungan dasar lautan : mid
 ocean ridge
pejagalan : butchery
peka erosi : erodible
pekerja berpindah-pindah :
 migratory worker
pekerja marginal : marginal
 worker
pelagik : pelagic
pelapisan sosial : social stratifica-
 tion
pelapisan sosial terbuka : open
 social stratification
pelapisan sosial tertutup : closed
 social stratification
pelapisan termal : thermal starti-
 fication
pelapukan : weathering
pelarut bahan aktif : diluent
pelarut perekat : adhesive solvent
pelatih kuda : horse-breaker
pelayuan : curing
pelayuan api : fire curing
pelayuan daging : aging beef
pelayuan pipa : flue curing
pelayuan udara : air curing
pelelangan : auction
pelelangan ikan : fish auction
pelimpahan : carry over
pelimpahan hujan : overland run-
 off
pelindung kolar : collar protec-
 tant
pellet : pellet
pelt : pelt
peluang : chance
peluncur : chute

pemakaian terpusat : spot treatment
pemakan daging : carnivorous
pemakan detritus : detritophag
pemakan detritus : detritus feeder
pemakan sel daun; **penggerek daun** : leaf miner
pemanian/inseminasi buatan : artificial insemination
pemanjat : climber
pemantapan harga : price stabilization
pemarit : ditcher
pembabat batang padi : power reaper
pembajakan silang : cross cultivation; cross plowing
pembakaran : burning
pembakaran semak-semak : bush fire
pembalakan kabel bergaya berat : cable logging, gravity
pembalakan kabel bertenaga : cable logging, power
pembalikan musim gugur : fall overturn
pembalikan musim semi : spring overturn
pembangunan : development
pembangunan ekonomi : economic development
pembangunan lingkungan : eco development
pembangunan masyarakat lokal : community development
pembangunan pertanian : agricultural development

pembantu kandang : stable-boy
pembawa penyakit : carrier of disease
pembawa pupuk : fertilizer carrier
pembayaran di muka : advanced payment
pembayaran kemudian : after delivery payment
pembayaran tunai : cash payment
pembayaran tunai : cash and carry
pembekuan darah : blood coagulation
pembelah : breakdown
pembelahan diri : fission
pemberantasan gulma : weed eradication
pemberian makanan berlebihan : overfeeding
pemberian ransum otomatis : automatic feeding
pembersih jejanggut : awner
pembersihan : cleaning
pembiayaan tataniaga : market finance
pembuahan : fertilization
pembuahan di dalam tubuh : external pertilization
pembuahan di luar tubuh : external pertilization
pembuahan khalazogam : chala-zogam-dus fertilization
pembuahan khalazogam intra-veskuler : intravascular chala-zogamy fertilization
pembuahan porogam : poroga-

mous fertilization
pembukuan : book keeping
pembukuan usaha tani : farm account
pembuluh balik; vein : vein
pembuluh kayu : cortex
pembuluh nadi : artery
pembumbunan : hill
pembusukan : rotting
pemecah hampas : cake breaker
pemecah telur : egg breaking
pemeliharaan ikan di air berputar : fish culture in recirculating water
pemeliharaan ikan di danau : fish culture in reservoir (lake)
pemeliharaan ikan di kolam : fish culture in fresh water pond
pemeliharaan ikan di kolam air deras : fish culture in running water pond
pemeliharaan ikan di sawah : fish culture in wet rice-field
pemeliharaan ikan di sungai : fish culture in river (water stream)
pemeliharaan ikan di tambak : fish culture in brackish water pond
pemeliharaan ikan laut : mariculture
pemeliharaan ikan sistem jaring terapung : floating net cage (impounding net)
pemeliharaan ikan sistem karamba/sangkar : bamboo cage

culture
pemeliharaan ikan sistem pagar : pen-fish culture
pemeliharaan ikan sistem parab : feeding system
pemeliharaan merpati : pigeon fancier
pemeliharaan ternak : cattle breeding
pemencaran/dispersal populasi : population dispersal
pemerah : milker
pemerah : milkman
pemerahan sebagian : partial milking
pemerangan daun : bronzing of leaf
pemerian tugas : job discription
pemeriksaan biji kering : dry seed examination
pemeriksaan pemburuan : check-out
pemilik merangkap penggarap : land part owner
pemilik penggarap : land owner cultivator
pemimpin adopsi : adoption leader
pemindahan sumber-sumber : transfer or resources
peminjam : borrower
pemisah lemak susu : cream separator
pemisahan : dividing
pemotong dan pengikat : binder
pemotong paruh : debeaker
pemotong rumput : dropper-type

harvester
 pemotong tanduk : dehorner
 pemotongan paruh : debeaking
 pemotongan tanduk : dehorning
 pemucatan tulang daun : vein clearing
 permukaan freatik minimum : phreatic low or lowest stage of the water table
 pemuliaan : breeding
 pemuliaan ternak : animal breeding
 pemupukan akhir : top dressing
 pemupukan mewah : luxury consumption
 pemusnah tanduk listrik : electric dehorner
 pemutusan inovasi : innovation decision
 penaksir : assessor
 penampungan air tanah : ground water storage
 penampungan intersepsi : interception storage
 penampungan mula dalam daun : initial foliage storage
 penampungan mula dalam tanah : initial soil storage
 penanaman akar terbuka : bare-rooted planting
 penanaman baru : new planting
 penanaman jalur angin : wind strip cropping
 penanaman jalur teratur : field strip cropping
 penanaman kembali : replanting
 penanaman kepal : ball(ed)

planting
 penanaman keranjang : basket planting
 penanggulangan resiko : risk bearing
 penangkapan dengan tangan : hand picking
 penangkapan ikan tanpa alat : fishing without gear
 penangkapan-unit : unit fishery
 penangkar benih : seed grower
 penataran : in service training
 penawaran berlebihan : over supply
 penawaran berlebihan : excessive supply
 pencampur netral : inert ingredient
 pencatutan luas bidang dasar : basal area control
 pencegahan timbulnya tumbuhan pengganggu : preventive weed control
 pencegahan tumbuhan pengganggu dengan alat yang bersih : clean farm management
 pencemaran udara : air pollution
 pencernaan : digestion
 pencucian : leaching
 pendapatan bersih : net return
 pendapatan keluarga tani : family farm earning
 pendapatan konsumen : consumer's income
 pendapatan pengelola : management income
 pendapatan per kapita : income

pendapatan petani

per capita
pendapatan petani : farm earning
pendapatan sosial : social income
pendapatan tenaga : family labor earning
pendapatan tenaga kerja : farm labour income
pendapatan yang dibelanjakan : disposable (personel) income
pendarahan : bleeding
pendebu : duster
pendebuan : dusting
pendederan ikan : fish rearing
pendekatan dengan teori ekonomi : the economic theoretical approach
pendekatan serba barang : the commodity approach
pendekatan serba lembaga : institutional approach
pendidikan : education
pendidikan kependudukan : population education
pendingin udara : air-condition
pendinginan : chilling
pendinginan : cooling
pendinginan susu (alat) : milk cooling
penebang : chopper
penebangan hutan : deforestation
penebaran-kembali : restocking
penebas belukar : brush cutter
penelitian pertanian : agricultural research
penelitian tataniaga : marketing research
penemuan ide baru : invention of

pengaturan sumber-sumber

new idea
peneplen : peneplain
penerimaan : receipt
penerowongan tanah : soil piping or tunneling
penetrasi cahaya : light penetration
penetrometer : penetrometer
pengabsisan : abscission
pengairan sempadan : border irrigation
pengaktif alat hidrografi : hydrographic messenger
pengalas : bearer
penganggaran usahatani : farm budgeting
pengangguran : unemployment
pengangguran musiman : seasonal unemployment
pengangguran terselubung : under employment
penganjat balak : chock block
pengantar ilmu perikanan : introduction to fisheries science
pengantar ilmu peternakan : introduction to animal husbandry
pengaruh batas dua komunitas : edge effect
pengasah otomatis gergaji gelung : automatic band-saw sharpener
pengaturan harga : price control
pengaturan sumber daya : allocation of resources
pengaturan sumber-sumber : re-allocation of resources

pengaut tanah : earth scoop
pengawetan : conservation
pengawetan tanah : conservation, soil
pengawetan tanah : soil conservation
pengebirian : emasculation
pengekan pencegah : preventive checks
pengekan positif : positive checks
pengelolaan daerah aliran : watershed management
pengelolaan kebun rumput : pasture management
pengelolaan mesin tetas : incubator management
pengelolaan tanah : soil management
pengeluaran : expenditure
pengeluaran untuk peternakan : livestock expence
pengembangan daerah aliran : river basin development
pengencer mani : semen extender; semen diluent
pengenceran : dilution
pengendalian : control
pengendalian air : water control
pengendalian alami : natural control
pengendalian belukar : brush control
pengendalian erosi : erosion control
pengendalian fisik : physical control

pengendalian gulma : weed control
pengendalian gulma air : aquatic weed control
pengendalian gulma khusus : special weed control
pengendalian kimiawi; kawalan kimia : chemical control
pengendalian mekanik : mechanical control
pengendalian secara kultur teknik : cultural control
pengendalian terintegrasi : integrated control
pengendalian tumbuhan pengganggu cara kultur teknik : cultural weed control
pengendapan kapur : calcium-preticipity
pengeraman telur : incubation of eggs
pengerasan : hardening
pengering lemari : cabinet dryer
pengering lindak : bulk dryer
pengering rak : tray dryer
pengering silinder tegak : deep bed dryer
pengering sirkulasi : circulation dryer
pengering tegak : up right dryer
pengering terowongan : tunnel dryer
pengering tidak berlanjut : batch dryer
pengering udara tekan : air forced dryer
pengering zig-zag : buffle type

dryer
pengeringan : drying
pengeringan bertahap : stage drying
pengeringan buatan : artificial drying
pengeringan hamparan; taburan tipis : shallow layer drying
pengeringan karung : sack drying
pengeringan kimiawi : chemical seasoning (seasoning method)
pengesan udara bumi : air ground defection
penggabungan tanah : land con-
penggaruk/garpu tanah : rake
penggembur : cultivator
penggemburan dalam : deep cultivation
penggemburan tanah lapisan bawah : subsoiling
penggemukan : fattening
penggenangan : ponding
penggerek : borer
penggiling daging : mincing machine
penggilingan : milling
pengguludan : listing, basin listing
pengguludan : bedding
penggunaan air bermanfaat : beneficial water use
penghambat fotosintesis : photo-synthtic inhibitor
penghambat perkecambahan : germination inhibitor
penghancuran aerobik : aerobic digestion

penghasil primer : primary producer
penghasil sekunder : secondary producer
penghasil tersier : tertiary producer
penghasilan : return
penghemat tenaga kerja : labor saving device
penghitungan langsung : direct count
penghutanan : afforestation
pengikatan kation : cation fixation
pengikisan : erode
pengolahan tanaman : processing plant
pengimbangan : equalization
pengkhususan (spesialisasi) geografis : geographic specialization
pengkhususan (spesialisasi) pengetahuan dan keahlian : knowledge and skill specialization
pengkilapan beras : pearling
pengkondisian tanah : soil conditioning
pengobatan secara kimiawi; terapi kimiawi : chemical therapy
pengolahan : processing
pengolahan di bawah permukaan tanah : subsurface tillage
pengolahan gabung (tanah) : combined tillage operations
pengolahan tanah : cultivation, soil cultivation

pengolahan tanah : tillage
pengolahan tanah jalur : strip tillage
pengolahan tanah minimal : minimum cultivation
pengolahan tanah pasca-tanaman muncul : post-emergence tillage
pengolahan tanah prapanen : preharvest tillage
pengolahan tanah pratanam : pre-planting tillage
pengolahan tanah pratanaman muncul : preemergence tillage
pengolahan tanah primer : primary tillage
pengolahan tanah sekunder : secondary tillage
pengolahan tanah total : broadcast tillage (total surface tillage)
pengolahan tanam pasca-panen : post-harvest tillage; post-planting tillage
pengotoran air : water pollution
penguapan : evaporation
penguapan daratan : land evaporation
penguapan relatif : relative evaporation
penguapan tahunan rata-rata : mean annual evaporation
penguapan tanah : soil evaporation
penguapan total : total evaporation
penguasaan tanah : land tenure

pengubah sudut otomatis : automatic pitch
pengudaraan; serasi : aeration
pengujian langsung viabilitas benih : direct test of seed viability
pengujian muka lebih baik : better-face grading
pengujian pengerjaan tanah : land forming
pengujian tidak langsung viabilitas : indirect test of seed viability
pengukur angin : anemometer
pengukur arah angin : anemovane
pengukur elektrik kelembaban : electric moisture meter
pengukur kadar air : moisture tester
pengukur kecepatan arus : current meter
pengukur kulit : bark gauge
pengukuran debit : stream gauging
pengukuran tinggi banjir : flood meter
pengulitan kimiawi : chemical barking
pengupas benturan : flash-type husker
pengupas berol karet : rubber-roll husker
pengupas berol-karet tipe hembus : winnower type rubber-roll husker
pengupas Engelberg : Engelberg

husker
pengupas tipe sabuk : belt type
 husker
pengupasan kimiawi : chemi-
 peeling/debarking
pengurai : reducers
pengusaha tani : entrepreneur
pengusahaan buta : blind cultivation
penilaian : appraisal
penilaian berimbang : balanced appraisal
penilaian kerangka : carcass grade
penilikan kualitas mutu : quality control
peningkatan daya-guna : creation of utility
peningkatan kelembaban tanah : soil moisture air accretion
peningkatan nilai barang : product development
peningkatan penjualan : sales promotion
penjaga kandang : pinde
penjajaan dari rumah ke rumah : door to door service
penjarangan : thinning
penjarangan tanaman : block thinning, checking
penjemuran : sun drying
penjungkit panjang : cant hook
penjungkit pendek : cant dog
penolakan ide baru : rejection to new idea
penteraan : indexing
pention : fenthion

penuaan : ageing
penual : buckler
penugal; tugal : dibbler
penumbuk kincir : water mill
penundaan adopsi : discontinuance of adoption
penundaan penggantian : replacement discontinuance
penundaan tidak puas : disenchantment discontinuance
penunuan sel : incineration of cells
penurunan mutu : quality deterioration
penyakit : disease
penyakit akar perang : brown-root disease
penyakit antraknos : anthracnose
penyakit aster yellow : aster yellow
penyakit bang : brucellosis, bang's disease
penyakit bintik perang : brown-spot disease
penyakit daun Colletotrichum : Colletotrichum leaf diseases
penyakit dengue : dengue
penyakit fisiologik : physiological disease
penyakit kolar (pokok tengah) (*Ustilina zonata*) : collar disease (rubber tree) (*Ustilina zonata*)
penyakit kompleks : complex disease
penyakit lodoh : damping-off
penyakit sapu : witches broom

penyakit tumbuhan : plant disease
penyakit unggas : poultry disease
penyamak : tanner
penyamakan : tannery
penyangga : buffer
penyangga mangkuk getah; apron : apron
penyaring serpih : chip paddle
penyata cukai : abstract
penyebar butiran : granule distributor
penyebaran : dispersion
penyebaran biji : seed dispersal
penyeleksi kelamin : sexer
penyeleksi telur : egg grader
penyembur dedaun : foliage spray
penyemprot : sprayer
penyemprotan dari udara : air craft application
penyerap/absorben : absorbent
penyerbukan : polination
penyerbukan buatan : artificial pollination
penyerpih : chipper
penyesuaian : conformity
penyesuaian iklim-aklimatisasi : acclimatization
penyesuaian ke atas : mark up
penyesuaian ke bawah : mark down
penyesuaian pertanian : agricultural adjustment
penyesuaian suhu rendah : cold rigor
penyesuaian suhu tinggi : heat

rigor
penyewa : tenant
penyiasatan agronomi : agronomic investigation
penyiasatan pertanian : agricultural investigation
penyimpangan : deviation
penyimpangan : storage
penyinaran/iradiasi buatan : artificial irradiation
penyosoh dan pengkilat tipe kerucut : cone type pearler
penyosoh gerinda : grinding type whitening machine
penyosohan : whitening
penyosohan gesekan : friction type whitening machine
penyuburan jasad mikro tanah : soil enrichment (microbiological)
penyuluh pertanian polivalen : polyvalent extension worker
penyuluhan pertanian : agricultural extension
penyuntik pohon : tree injector
penyuntik tanah : soil injector
penyusutan : depreciation
pepat : butt off
pepsin : pepsine
peradaban : civilization
perairan eutrofik : eutrophic waters
perakuik : peraquic
peram udara : air cured
peramuan : blending
peranan : role
peranggas : defoliant

peranggas : defoliator (defoliant)
perangkap dengan pagar : guiding barrier
perangkap ikan : traps
perangkap portabel : portable trap
perangkap salju : catch, snow
perangsang untuk makan : stimuli for feeding
perata tanah : grader
perataan permukaan tanah : land planting
perawatan benih : seed treatment
perbaikan : amendment
perbaikan tanah : land improvement, soil improvement
perbaikan tanah : soil amelioration
perbandingan transmisi cahaya : light transmission ratio (LTR)
perbedaan agregat : aggregate difference
percobaan : experiment
perdagangan berjangka : future trading
perdu : forb
peregang (gergaji) : buckle
perekat/adhesif : adhesive
perekat kasein : casein glue
perekatan : bonding
perekonomian terkendali : controlled economy
pergantian kulit : ecdysis
pergantian tanah, tanah sisipan : relay planting
pergerakan : locomotion

pergerakan diurnal : diurnal movements
pergeseran penawaran : supply shift
pergeseran permintaan : demand shift
pergiliran tanaman semusim : double crop
pergudangan umum : public warehousing
perifiton : periphyton
perikanan (usaha perikanan) : fisheries
perikanan air payau : brackish water fishery
perikanan air tawar : fresh water fishery
perikanan darat : inland fishery
perikanan industri : industrial fishing
perikanan komersial : commercial fisheries
perikanan laut : sea fishery
perikanan lepas pantai : offshore fishery
perikanan pantai : on-shore fishery
perikanan rakyat : artisanal fishery
perikanan samudra; perikanan laut bebas : high sea fishery; deep sea fishery
perilaku herbisida : behaviour of herbicide
perintang presipitasi : precipitation interception
periode auriat : auroral period

periode-diam musim dingin :
winter stagnation period

periode-diam musim panas :
summer stagnation period

periode dormansi : dormancy period

periode gestasi : gestation period

periode istirahat : rest period

periode klas umur : age-class period

periode kritis : critical period

periode memutuskan inovasi : innovation decision period

periode penyelarasan : adjustment period

periode vesperal : vesperal period

periodisitas komuniti : community periodicity

periodisitas makan : feeding periodicity

peristiwa banjir : flood event

per juta bagian : parts per million

perkakas usahatani : farm implement

perkebunan : estate

perkecambahan : germination

perkembangan tipe seluler :
cellular type development

perkolasi : percolation

perkolasi air tanah : percolation, soil water percolation

perkolasi dalam : deep percolation

perlakuan kulit batang : bark treatment

perlakuan pangkal batang : basal treatment

perlakuan prakecambah : pre-mergence treatment

perlindungan buatan : artificial shelter

perluasan permintaan : demand expansion

perluasan tanah pertanian : expanding agricultural land

permeabilitas : permeability

permeabilitas intrinsik : intrinsic permeability

permeabilitas sel : permeability of cells

permeabilitas tanah : permeability, soil permeability

permintaan : demand

permintaan air : water demand

permintaan efektif : effective demand

permintaan selektif : selective demand

permintaan "turunan" : derive demand

permukaan spesifik/khas : specific surface

permulaan penghalang api : anchor point

peroksidase : peroxydase

perontokan drum : drum treshers

perontok drum ganda : double drum treshers

perontok drum tunggal : single drum treshers

perontok pelayanan mekanis : self feeding treshers

perontok pelayanan tenaga : hand feeding treshers

perpadanan tengah : center matching
persaingan : competition
persaingan antarsatuan usaha penangkapan ikan : competition between units of fishing effort
persaingan luas pangkal : basal area competition
persaingan nonharga : non-price competition
persaingan tak sempurna : imperfect competition
persediaan alamiah; stok : stock
persediaan peliharaan : culture stock
persediaan tebaran : restock
persemaian matatusas : bud wood nursery
persemaian sementara : bush nursery
persentase berat potong : dressing percentage
persentase bobot kelembaban : moisture weight percentage
persentase bobot kering : dry-weight percentage
persentase jenuh : saturation percentage
persentase-kation dapat-tukar : exchangeable cation percentage
persentase kejenuhan basa : base-saturation percentage
persentase klorida : chlorid percentage
persentase limpasan hujan : run

off percentage
persentase natrium : sodium percentage
persentase perkiraan volume : percentage estimate of volume
persentase sodium dapat-tukar : exchangeable sodium percentage
persentase sodium terlarut : soluble sodium percentage
persentase volume kelembaban : moisture volume percentage
persentuhan kambium : cambium contact
persiapan tanah : land preparation
persilangan terbuka : outcross
persistensi tanah; persistensi herbisida dalam tanah : soil persistence
persyaratan pengolahan : tillage requirement
pertambahan berat harian : daily gain
pertan : perthane
pertanaman diversifikasi : diversification cropping
pertanaman kontour : contour tillage
pertanaman pencegah aliran permukaan : run off farming
pertanian : agriculture
pertanian berpindah/ladang : shifting cultivation
pertanian ekstraktif : extractive agriculture

pertanian generatif : generative agriculture
pertanian gurem : small holder agricultur
pertanian keluarga : family farming
pertanian menetap : sedentary agriculture
pertanian menurut garis tinggi : contour cultivation/contour farming
pertanian menurut tata pengawetan tanah : conservation farming
pertanian modern : modern farming
pertanian mulsa : mulch farming
pertanian subsisten : subsistence agriculture
pertanian tanah kering : dryland farming, rainfed agriculture
pertanian teras : terrace farming
pertanian tropis : tropical agriculture
pertemuan sungai : confluence
pertukaran anion : anion-exchange
pertukaran basa : base exchange
pertukaran berjangka : future exchanges
pertukaran biologis (hayati) : biological interchange
pertukaran kation : cation exchange
pertumbuhan : growth
pertumbuhan ikan : fish growth
pertumbuhan individu ikan : in-

dividual growth
pertumbuhan kate; kekerdilan : dwarfism, microsomia
pertumbuhan mutlak : absolute growth
pertumbuhan populasi ikan : populational growth
pertumbuhan raksasa : gigantism, macrosomia
pertumbuhan relatif : relative growth
pertumbuhan sekunder : secondary growth
pertumbuhan tanaman : plant growth
pertumbuhan terdahulu : advance growth
perubahan dalam permintaan : chance in demand
perubahan dari dalam : immanent change
perubahan kontak : contact change
perubahan kontak pilihan : selective contact change
perubahan kontak terarah : directed contact change
perubahan sosial : social change
perudik : perudic
perunggu : bronze
perunut : tracer
perusahaan : enterprise
perusahaan pemeliharaan ikan : fish farming establishment
perusahaan penangkapan ikan : fishing establishment
perusahaan tanaman : husban-

dry, crop
perusahaan tanaman : crop
 husbandry
perusahaan utama : leading com-
 pany
pes : pes
pesemaian : seed bed
pestisida : pesticide
perstisida terdaftar : registered
 pesticide
peta dasar lautan : bathymetric
 chart
peta isohiet : isohyetal map
peta kebakaran : atlas fire
peta kemampuan tanah : capabi-
 lity map, land
peta linkage : linkage map
peta potret : photomap
peta tanah : soil map
petak bandingan : control plot
petak bandingan/kalibrasi : cali-
 bration plots
petak demonstrasi : demonstra-
 tion plot
petak percobaan : experiment
 plot
petani : farmer
petani ikan sambilan : part time
 minor fishermen
petani ikan sambilan : part time
 minor fish farmer
petani ikan setengah tetap : part
 time major fish farmer
petani-ikan tetap : full time fish
 farmer
petani penggarap : share cropper
petani subsisten : peasants

peternak : stock raiser
peternak : grazier
peternak : to farm
peternak domba penghasil wol :
 wool grower
peternak unggas : poultry men
peternakan : animal husbandry
peternakan besar : big farm
peternakan ikan : fish farm
peternakan kecil : little farm
peternakan negara : state farmer
peternakan rakyat : small holder
 farm
petunjuk arah : beacon
petunjuk biologis : biological in-
 dicator
peurometabola : peurometabola
pewarisan melalui plasma sel :
 cytoplasmic inheritance
pewarna gram : gram stain
ph : PH
pial : wattle
pigidium : pygidium
piknidiospora : pycnidiospore
pili/pilus : pili
pilihan konsumen untuk membe-
 li : consumer choice
pincang : bias
pindah tanah : transplant
pinggiran desa kota : rural urban
 fringe
pinggul; punggung : buttocks
pinjaman bencana : disaster
 loans
pipa : hose
pipa drainase : drain tile
pipa pemanas : flue

pipa venturi : venturi tube
piramida angka : pyramid of numbers
piramida ekologi : ecological pyramids
piramida energi; piramida produksi : pyramid of energy (productivity)
piramida hasil : pyramid of biomass
piran : pyran
piretrum alkaloid : pyrethrum alkaloid
pirkelimeter : pyrchrometer
pirlinometer : pyrchromometer
pirofilik : pyrophyllite
pisahan tanah; pemisahan-pemisahan tanah : soil separates
pipa tulang daun : vein banding
piting berselang : alternate pitting
PKP (pentaklor penol) : PCP
planisaik : planisaic
plankton : plankton
plankton hewani : zooplankton
plankton nabati : phytoplankton
plankton neritik : neritic plankton
plankton oseanik : oceanic plankton
plankton sejati : permanent plankton
plankton sementara : temporary plankton
planosol : planosol
plasma (tanah) : plasma
plasma nutfah : germ plasm
plasmodesmata : plasmodesmata

plasmolisis : plasmolysis
plastid : plastid
plintit : plinthite
plitakualf : plitaqualfs
podsol : podsol
podzolisasi : podzolization
pohon daun lebar : broadleave tree
pohon penular : brood tree
pohon pilihan : chosen tree
poikilotermi : poikilothermy
poikilotermik : poikilothermic
pokok bacang/macang (*Mangifera poetida*) : horse mango tree (*Mangifera poetida*)
pokok jarak (*Ricinus comunis*) : castor plant (*Ricinus comunis*)
pokok terung : egg plant
pokosin : pocosin
pola drainase/saliran : drainage pattern
pola guna tanah : land use pattern
pola perbelanjaan : pattern of expenditure
pola perilaku : pattern of behaviour
pola pertanaman : cropping pattern
poliakril amida : polyacril amide (p.a.m.)
poliakrilonitril terhidrolisis : hydrolized polyacrylonitrile (hpan)
poliktilen glikol : polyethylene glycol

poligami : polygami
poligenik : polygenic
polimerisasi : polymerization
polisakarida : polysaccharide
polispermi : polyspermy
politipik : polytypic
polivinil asetat : polyvinyl acetate
(p.v.ac)
polivinil pirolidon : polyvinyl
pyrrolidone
polutan : pollutant
polutan anorganik : inorganic
pollutants
poly klimaks : climax, poly
pompa ambung : back-pack
pump
pondok pengintai api : cabin,
lookout
populasi : population
populasi biotik tanah : soil biotic
population
populasi petelur : laying flock
pori kapilar : capillary pores
poros banjir : flood axis
poros embrio : embryo axis
porositas : porosity
porositas efektif : effective
porosity
porositas gas : unfilled porosity
porositas kapilar : capillary
porosity
porositas tak berkapilar : capi-
llary porosity, non
porositas total : total porosity
porositas udara : air porosity
pot perangkat : pot gear
pot perangkat ketam : crab pot

pot perangkat udang karang :
half round lobster pot
potadrom : potadromous
potamodromi : potamodromy
potamoplankton : potamoplank-
ton
potensi irigasi : irrigation poten-
tial
potensi pasar : market potential
potensi penjualan : sales poten-
tial
potensi tumbuhan maksimum :
maximum viability
potensi zeta : zeta potential
potensial biologis : biotic poten-
tial
potensial elektrokinetik : elec-
trocinetic (zeta) potential
potensial gravitasi : gravitational
potential
potensial kapiler : capillary
potential
potensial osmotik : osmotic
potential
**potensial pertumbuhan pertanian
mendatang** : future agricultu-
ral growth potential
**potensial pertumbuhan pertanian
rendah** : low agricultural
growth potential
**potensial pertumbuhan pertanian
segera** : immediate agricultu-
ral growth potential
potensial reproduktif : reproduc-
tive potential
potong balas : back out
potong jejari : centre-sawed

potong rentang : back sawn
potong tepat : bare sawn
potong searah : bastard-sawn
potong serong : bastard grain
prakaki dubur : anal proleg
praksi liat : clay fraction
praktek kandang : farm experience
pranata sosial : social institution
prapendinginan : prechilling
predasi : predation
predator : predator
presipitasi : precipitation
presipitasi bulanan rata-rata
 terukur : weight mean
 monthly precipitation
presipitasi efektif : effective
 precipitation
presipitasi konvektif : convective
 precipitation
presipitasi renik : trace of
 precipitation
presipitasi setempat : point
 precipitation
presipitasi tahunan rata-rata :
 mean annual precipitation
pretotoraks : pretothorax
prinsip biaya pilihan : principle
 of opportunity cost
prinsip faktor pembatas : limiting
 factor principle
prinsip gause : gause's principle
prinsip substitusi : principle of
 substitution
produk akhir : final product
produk kompetitif : competitive
 products

produk komplementer : comple-
 mentary products
produk marginal : marginal pro-
 duct
produk suplementer : supplemen-
 tary products
produksi anak babi : pig crop
produksi anak domba : lamb-
 crop
produksi anak sapi : calf crop
produksi berat hidup : liveweight
 production
produksi berlebihan : overpro-
 duction
produksi kolam : pond produc-
 tion
**produksi marginal nol (tenaga
 kerja)** : zero marginal pro-
 ductivity of labor
produksi pertanian : agricultural
 production
**produksi pertumbuhan tanam-
 an** : plant growth production
produksi primer : primary pro-
 ductivity
produksi primer komunitas : net
 community productivity
produksi primer kotor : gross
 primary productivity
produksi primer nyata : net
 primary productivity
produksi sekunder : secondary
 productivity
produksi skala besar : large scale
 production
produksi skala kecil : small scale
 production

produksi subsisten : subsistence production

produksi subsisten kelompok : group/tribal subsistence production

produksi subsisten pasca industri : post industrial subsistence production

produksi subsisten pra-industri : pre-industrial subsistence production

produksi subsistensi tahunan sederhana : simple individual/familial subsistence production

produksi susu : milk yield

produksi tahunan : annual production

produksi telur : egg yield

produksi telur per ekor : egg yield per hen

produksi ternak : livestock product

produktivitas tanah : productivity of soil

produktivitas tanah : productivity, soil productivity

produktivitas usahatani : farm productivity

produsen : producers

produsen susu : milk producer

profil pengikatan tanah : soil retentivity

profil tanah : soil profile

profil tanah : profile, soil profile

program berdikari : self determined program

program bersama : joint planning

program dukungan (jaminan harga) : support program

program pelemparan hasil yang berlebih : surplus disposal program

program sertifikasi benih : seed certification program

program terencana : predetermined program

prolifik : prolifik

promosi : promotion

propafos : propaphos

proses adopsi : adoption process

proses aerobik : aerobic process

proses anaerobik : anaerobic process

proses Bethel : Bethel process

proses Boucherie : Boucherie process

proses Boulton : Boulton process

proses Burnett : Burnett process

proses dinamisasi : dynamic process

proses kekeringan : desiccation

proses membeli : buying process

proses pelebagaan : institutionalization process

proses pengimbangan : equalization process

proses penyebaran : dispersion process

proses salut : camp process

proses sosial : social process

proses tataniaga : marketing process

protease : protease

protein : protein
protein baku : reference protein
protein hewan : animal protein
protein kasar : crude protein
protein nabati : plant protein
protein tercernakan : difestible protein
protein silang : cross protection
proteksi tanaman : crop protection
protokoperasi : protocooperation
protonimpa : protonymph
protoplankton : protoplankton
protoplas : protoplast
protoplasma : protoplasma
protoraks : prothorax
provek daerah aliran : watershed project
proyek irigasi : irrigation project
proyek pengendalian banjir : flood control project
psamofit : psammophytes
psamolitoral : psammolittoral
psokoptera : psocoptera
pubesen : pubescent
pucuk aksil : axillary shoot
pucuk gundul : black-top
pukang domba : lef of mutton
pulau terapung : floating island
pulorum : pullorum
pulp : pulp
pulpa kimiawi : chemical pulp
pultivasi : cultivation
puncak banjir : peak flood
puncak-banjir harian : daily flood peak
pundi udara : air sac

punggung lautan : oceanic rise
pupa : pupa
pupuk : fertilizer
pupuk buatan : artificial manure
pupuk butiran : granulated fertilizers
pupuk DS : double superphosphate
pupuk hijau : green manure
pupuk kandang : barn-yard manure
pupuk kandang : manure
pupuk kandang : animal manure
pupuk kotoran manusia : night soil
pupuk lengkap : complete fertilizer
pupuk majemuk : compound fertilizer
pupuk pekat : concentrated fertilizer
pupuk pemula : starter fertilizer
pupuk tak lengkap : incomplete fertilizer
puru juniper : cedar-apple
Pusat Latihan Pertanian : Agricultural Training Centre
pusat penyebaran : centre of dispersal
pusat pertokoan : shopping centre
pusat taburan : centre of distribution
pustul : pustule
putaran balik (turn over) : turn over
putih telur : glair

putih telur : albumen
 puting depan : fore udder

puting susu : teat

Q

Qo2 : Qo2

quantosom : quantosome
 quiscent : quiscent

quosien respirasi : respiratory/
 quotient/RQ

R

racun herba : herbicide
 racun kontak : contact poison
 racun pokok; arborisida : arbori-
 cide
 racun respirasi : respiratory
 poison
 radang busuk bergas : black leg
 radang susu; ambing : mastitis
 radiasi : radiation
 radiasi matahari : solar radiation
 radikula : radicle
 radiolaria : radiolaria
 ragam tanah : soil fabric
 ragutan sehari : band day
 rak kastrasi : castrating rack
 rak telur : egg tray
 rama-rama kuda (*Attacus atlas*) :
 atlas moth (*Attacus atlas*)
 ramalan hasil tanaman : crop
 forecast
 rambut : hair
 rambut jagung : silk

ramuan tataniaga : marketing
 mix
 rancangan guna tanah : land use
 planning
 rancangan irigasi disatukan :
 conjunctive irrigation planning
 ranggas : defoliate
 rangka : hancing
 rangka luar : exoskeleton
 rangkaian makanan makan :
 grazing food chain
 rangkaian makanan urai :
 detritus food chain
 rangkaian memakan : food chain
 rangkaian parasit : parasite chain
 rangkaian predator : predator
 chain
 rangkaian saprofitik : saprophy-
 tic chain
 rangkap : creep
 rangsangan kimiawi : chemical
 stimulation

ransum : ration
ransum anak : creep feeding
ransum berimbang : balance ration
ransum pokok hidup : ration for maintenance
ransum produksi : productive ration
ransum seimbang : balanced ration
rantai : chain
rantai bum : boom chain
rantai penahan : bullchain
rantai pengikat : binding chain
ranting kuncup hijau : green bud stick
rapuh : brittle
ras : race
ras fisiologis : physiologic race
rasio (nisbah) gini : gini ratio; gini coefficient
rasio jantan betina; perbandingan jenis kelamin : sex ratio
rasio (nisbah) karbon organik nitrogen : carbon-organic nitrogen ratio
rasio kelas : class ratio
rasio (nisbah) keuntungan : benefit cost ratio
rasio (nisbah) orang : man-land-ratio
rasio (nisbah) silika aluminum : silica-aluminium-ratio
rasio (nisbah) silika seskuioksi-da : silica-sesquioxide
rasuk : beam
rasuk lompong : box beam

rata-rata : average
rata-rata jejari : average radius
rata-rata simpangan : average deviation
rata-rata suhu tanah harian : daily mean soil temperature
rata-rata tahunan : annual mean
rawa-rawa : swamps
rawai dasar : set long line
rawan : cartilage; gristle
rawat tuna atau rawat tongkol : tuna long line
rawatan balut : bandage treatment
rawatan biji benih : dressing seed
reabsorpsi aktif : active reabsorption
reabsorpsi pasif : passive reabsorption
reaksi eksergonik : exergonic reaction
reaksi endergonik : endergonic reaction
reaksi hill : hill reaction
reaksi keasaman kritis : critical reaction
reaksi pertukaran kation : cation exchange reaction
reba (limbah) : brash
reboisasi : reforestation
rebus-tanpa-udara : boiling-without-vacuum
reconstituted milk : reconstituted milk
red tide : red tide
reduksi : cash discount
refleks : reflex

- refleks bawaan** : inborn reflex
refleks bersyarat : conditioned reflex
regenerasi buatan : artificial regeneration
regim kelembaban akuik : aquatic regeneration
regim kelembaban arid : aridic moisture regime
regim kelembaban udik : udic moisture regime
regim kelembaban ustik : ustic moisture regime
regim kelembaban xerik : xeric moisture regime
registrasi : registration
regolit : regolith
regosol : regosol
regur : regur
regur atau tanah hitam bersifat kapas : regur, or black cotton soil
regurgitation : regurgitation
rekatan : bond
reklamasi : reclamation
reklamasi tanah : land reclamation
relik : relict
remah : friable
rembega (*Calotrepis gigantea*) : asclepias tree (*Calotrepis gigantea*)
rembesan : seepage
rembesan hujan badai : storm seepage
rempah-rempah : condiment
rencana dua harga : two price plan
rencana usaha tani : farm plan
rendemen transpirasi : transpiration efficiency
rentang ira : across the grain
renzina : rendzina
reologi : rheology
reoplankton : rheoplankton
reotaksik : rheotactic
reotaksik negatif : negative rheotactic
reotaksis positif : positive rheotactic
repelen; zat penghalau : repellents
reproduksi aseksual : asexual reproduction
reproduksi seksual : sexual reproduction
reregemen : reregiment
residu : residue
resistensi : resistance
resort patroli : beat (i)
respirasi : respiration
respirasi/pernafasan aerobik : aerobic respiration
respirasi anaerobik : anaerobic respiration
respon berjangka : delayed action
respon pupuk : fertilizer response
retak rekah : burst check
retemirabile : rete mirabile
retensi : retention
retensi abstraksi mula : initial abstraction retention
retikulum endoplasmik : endoplasmic reticulum

retrograde : retrograde
 revolusi hijau : green revolution
 riania : ryania
 ribosom : ribosome
 rimbun (pokok) : bushy (tree)
 rintangan : barrier
 risiko : risk
 rizobia : rhizobia
 rizome : rhizome
 rizomorf : rhizomorph
 rizosfer; zone perakaran : rizosphere
 roda : wheel
 roda gigi : cog wheel
 rodentisida : rodenticide
 rongga antarsel : cavity, inter-cellular
 rongga noktha : cavity, pit
 rongga rotan : caney
 ronnel : ronnel
 rontok : shatter
 roof bouw : roof bouw
 rorod : rogue
 roset : rosette
 rotan : cane
 rotasi : rotation
 rotasi ganda empat : quadruple cropping rotation
 rotasi ganda lima : quintuple cropping rotation
 rotasi ganda tiga : triple cropping rotation
 rotasi padang rumput : pasture rotation
 rotasi penggembalaan : grazing rotation
 rotasi pertanaman : cropping

rotation
 rotasi tanah : land rotation
 rotasi tanaman : crop rotation
 rotasi tanaman dwimusim : double cropping rotation
 rotenoida : rotenoids
 rotenon : rotenon
 roti sosis : sausage roll
 ruang pori : pore space
 ruang udara : air-space
 ruas : internode
 rudimenter : rudimentary
 rumah lebah; sarang lebah : hive
 rumah potong; penjagalan : abattoir
 rumah-tangga buruh penangkapan ikan : fishing labourer's household
 rumah-tangga penangkapan ikan : household fishing
 rumah-tangga buruh-tani ikan : fish farming labourer's household
 rumah-tangga penangkap ikan : household fishing
 rumah-tangga petani ikan : household fish farming
 ruminansia : ruminant
 ruminasi : ruminating
 ruminasi; memamah biak : ruminate
 rumput : grass
 rumput kenari (*Phalaris canariensis*) : canary grass (*Phalaris canariensis*)
 rumput kering; jerami : hay
 rumput lapangan : native grass

rumpun rumput : bunch grass
rumpun unggul : excellent grass
rumpun-rumpun setahun : annual grasses

rumpun-rumput tahunan : perennial grasses
rurbanisasi : rurbanization
rusuk : flank

S

sabit : adze boe
sabit : brush scythe
sabit : sickle
sabit bertangkai panjang : scythe
sabung ayam : cock fight
sabut : husk, coconut
sabut kelapa : coir; husk (coconut)
safrofit : saprophyte
sait : site
saku kulit : bark pocket
saling hubungan negatif (interaksi negatif) : negative interaction
saling-hubungan positif (interaksi positif) : positive interactions
saling tindak kimia; interaksi kimia : chemical interaction
salinisasi : salinization
salinitas : salinity
saling-hubungan biologi (interaksi biologis) : biological interactions
saliran : drainage
saliran udara : air drainage
saltasi : saltation
saluran alat kelamin : genital

tract
saluran antarsel : canal, intercellular
saluran cepudbunga/anter : anther tube
saluran damar : canal, resin
saluran jejari antar sel : cannal, radial intercellular
saluran kontrol : control flume
saluran makanan : canal, alimentary
saluran noktha : canal, pit
saluran pencernaan : digestive tube, digestive canal
saluran pencernaan : digestive tract
saluran primer : primary canal
saluran sekunder : secondary canal
saluran tataniaga : marketing channel
saluran terbuka : open conduct
saluran tersier : tertiary canal
saluran ukur : meter flume
saluran venturi : venturi flume
sampah kota : municipal waste
sangat kecil : pee-wee
sangkar : cage

sangkar dua ekor (ayam) : cage, twin-bird
sangkar jebakan : trap nest
sanglir : cryptorchism
sanitasi : sanitation
sapi afkir : cull cow
sapi daging : beef cattle
sapi induk penyusu : nurse cow
sapi kering : dry-cow
sapi muda : baby beef
sapi perah : dairy cattle
sapihan : weanling
saprofit obligat : obligate saprophyte
saproplankton : saproplankton
saprovor : saprovor
sarang pemupukan : fertilizer recommendation
sarang : nest
sared-berkas : bunch
saringan : screens
saringan berputar : rotary or drum screen
saringan datar-condong : inclined plane screen
saringan-jalur : belt screen
saringan-jeruji pembersih : self cleaning bar screen
saringan-jeruji sederhana : simple bar screen
saringan-keping berlobang murphey : murphey perforated plate screen
saringan listrik : electric screen
sarkotesta : sarcotesta
sasaran produksi : production target

satuan angstrom : angstrom
satuan keperluan air : unit water requirement
satuan usaha : production unit
satwa buru : big game
saudagar : merchant
sawah/kebun kecil : holding, small
sawah pasang surut : tide and ebb rice-field
sawah perikanan : fish rice field
sawah tadah hujan : rain-fed rice-field
sawi putih : cabbage, Chinese
sawi putih (*Brassica chinensis*) : chinese cabbage (*Brassica chinensis*)
sayap : ala
sayuran daun : chard
sayuran hijau : green vegetables
sebab kebakaran : causes of fire
sebar rata : broadcast (blanket) application
sebar-rata : broadcasting
secukupnya : ad-libium
segala umur : all-aged
segmen : segment
segregasi : segregation
sejajar ira : along the grain
sekam : husk, padi
sekat : septate
sekat penyaring : sieve plate
sekolah pertanian : agricultural school
sekresi laktasi : lactation secretion
sektor modern : sector modern

sektor utama; sektor pemimpin :

leading sector

sel : cell

sel arkesporial : archesporial cell

sel benih : germ cell

sel bergetah : cell. laticiferous

sel berinti satu : uninucleate cell

sel berjiran : cell, companion

sel berlendir : cell, mucilage

sel berminyak : cell, oil

sel binukleus : binucleus cell

sel epitelium : cell, epithelial

sel hablur ferus : cell, crystalliferous

sel jejari agregat : aggregate rag

sel kelamin : sex cell, germ cell, gamete

sel mani : spermatozoa

sel muktinukleus : multinucleus cell

sel parenkima fusiform : cell, fusiform parenchyma

sel parenkima kayu : cell, fusiform wood

sel ratu : queen cell

sel telur : ovum

sel trakeid : cell, imperforate

sel udara : air-cell

selang frekuensi kelas : class frequency interval

selang kelahiran : calving interval

selaput air : film water

selaput dara : hymen

selaput permukaan : surface film

selaput semen : cement layer

seleksi massa : mass selection

selisih harian suhu tanah : daily

range of soil temperature

selulosa : cellulose

semai pilihan : chosen seedling

semaian darat : dry nursery

sembur kabut : fogging

semburan lebat : high volume spray

semprotan bias : spray drift

semprotan dormant : dormant spray

semprotan logaritmik : logarithmic sprayer

semprotan terarah : directed spray

semut atau rayap pekerja : workers

semut kayu : carpenter ant

sena (*Pteracarpus indicus*) : angkana (*Pteracarpus indicus*)

sensus : census

sensus contoh : census, sample

senyawa aromatis : aromatic compound

senyawa dinitro : dinitro compound

senyawa kimia polar : polar chemical compound

senyawa pembasah : wetting agent compound

senyawa penyangga tanah : soil buffer compound

sepiolit : sepiolite

serai wangi (*Cymbopogon nardus*) : citronella grass (*Cymbopogon nardus*)

serangga; insekta : insect

serangga kambium : cambium insect

serangga kayu kambium : cambium-wood insect

serap;absorb : absorb

serapan banjir : flood absorption

serapan kimiawi : chesorption

serapan kation : cations, absorption of

serasah tebal : deep litter

serasi; sesuai setuju : compatible

serat : fibre

serat : lint

sere : sere

sereal : cereals

seri tanah : soil series

serokan buang : drain or drainage channel

serokan buang permukaan : surface drain

serologi : serology

serpih : chips

sertifikasi benih : seed certification

sertifikat benih : certification, seed

sertifikat pengujian : certificate, grading

seruit : harpoon

sesil;melekat;menempel : sessile

seston : seston

sesungut halus;antenal : antennule

setelah tumbuh : post-emergence

setengah kering : sub-arid;semi-arid

setengah lembab : subhumid/se-

mi-humid

setengah menganggur : under employed

setinggi dada : breast height

sewa (tanah) : rent

sewa (tanah) diferensial : differential rent

sfagnum : sphagnum

shelter belt : shelter belt

shortage (s)/shrinkage (s)/hanging ratio : shortage (s)/shrinkage (s)/hanging ratio

siang : day time

sianofenfos : cyanofenphos

sifat kimia tanah : chemical properties of soil

sifat mengeram : brooding

sifat musiman : seasonality

sifat perah : dairy character

siklon : cyclon

siklosis : cyclosis

siklus berahi : estrus cycle

siklus biogeokimia : biogeochemical cycles

siklus harga : price cycle

siklus hidup tumbuhan : life cycle of plant

siklus iklim : climate cycle

siklus kondisi : condition cycles

siklus kreb : kreb cycle

siklus limpasan hujan : run-off cycle

siklus ornitin : ornithine cycle

silang balik : backcross

silang galur varietas : inbred-variety cross

silang tunggal : single cross

silara; tajuk : crown	sistem hadiah : bounty system
silase : silage	sistem harga : price system
silo : silo	sistem jalur berselang ; alternate strip system
silo; gudang : grain elevator	sistem kabel : cableway
silsilah : pedigree	sistem kabel penyarat : cableway skidder
simbion : symbiont	sistem litoral : littoral system
simbiosis : symbiosis	sistem penghancuran anaerobik : anaerobic holding system
simbiotik : symbiotic	sistem perkawinan : mating system
simbol status : status symbol	sistem pertanian : cropping system
simplas : symplast	sistem pertanian : agricultural system
simpul : knott	sistem serasah tebal : deep litter system
sinar listrik : electric rays	sistem tambahan : accessory system
sindrom : syndrome	sistem tataniaga : marketing system
sinergisme : synergism	sistem tebang habis : clear felling system
sinerin : cinerins	sistem toko berantai : chain store system
singami : syngamy	sistem usahatani : farming system
singku; sekup : spage	sistemik : systemic
sinker : sinker	sitolisis : cytolysis
sintesis : synthesis	sitologi : cytology
sintesis total : total synthesis	sitopatik : cytopathic
sintipe : syntype	sitokinin : cytokinins
sirip ekor : caudal fin	sitoplasma : cytoplasm
sirkulasi halin (kadar garam) : haline circulation	sitosol : cytosol
sirozema; tanah gurun kelabu : sierozem, or grey desert soil	sitotaksonomi : cytotaxonomi
sisia hewan : animal residues	sitotoksik : cytotoxic
sisia tanaman : crop residues	siung; taring : canine (tooth)
sisik sesungut/antena : antennal scale	
sisik transversal : linea transver- sal	
sisir perontok : threshing comb	
sistem distribusi : distribution system	
sistem drainase/saliran : drainage system	

skala angkup : calliper scale
skala Beaufort : Beaufort scale
skala Brecton : Brecton scale
skala penera : check scaler
skala tera : check scale
skala ukuran papan : board rule
 scala
skala usaha ternak : the size of
 farm
skarifikasi : scarification
sklerenkim : sclerenchyma
sklerotisasi : sclerotization
sklerotium : sclerotium (PL. scle-
 rotia)
skuil merah : red squill
skutelum : scutellum
slikensaid : slickensides
smut : smut
sodikasi : sodication
sodium (Na) poliakrilat : sodium
 (Na) polyacrylate
sol koloida : colloidal sol
soliter : solitair
solum : solum
sorgum : sorghum
sortasi (pemilihan) : sorting
sorus;sori : sorus (pl. sori)
sosialisasi : socialization
sosiologi pedesaan : rural socio-
 logy
sosiologi tumbuhan : plant socio-
 logy
sisis : sausage
sisis babi : pork sausage
spekulasi : speculation
spekulator : speculator
spermagonium;spermagonia :

spermagonium
spesialis penyuluh pertanian : ex-
 tension worker specialist
spesies batas dua komunitas :
 edge species
spesies ekonomi : economic spe-
 cies
spesies jarang : casual species
spesies menetap (residen) : resi-
 dent species
spesies tambahan : auxiliary
 species
spirilum (spirila) : spirillum (pl.
 spirilla)
spodosol : spodosols
sponitza : sponitza
spora : spore
spora istirahat : resting spore
sporangiofor : spoarngiophore
sporangium (sporangia) : spo-
 rangium (pl. sporangia)
sporasida : sporacide
sporidium (sporidia) : sporidium
sporodokium : sporodochium
 (pl. sporodochia)
sporulasi : sporulate
spray zone : spray zone
stadia bendera : flag stage
stadia bungkok : crook stage
stadia duri : spike stage
stadia imperfek : imperfect stage
stadia matang : watery stage
stadia pembungaan : boot stage
standar air : water standards
standar daya berkecambah : ger-
 mination standard
standar hidup : standard of living

standar kualitas air : standard of water quality
standar mutu : standard of quality
standardisasi; pembakuan : standardization
stasiun hujan : rain gauge station
stasiun kamera : camera station
stasiun pemeriksaan : checking station
stasiun penguapan : evaporation station
stasiun pengukuran : gauging station
stasiun pertanian : agricultural station
statistik penetasan : hatchery statistic
statistik pertanian : agricultural statistics
status pemberian : assigned status
status prestasi : achieved status
status sosial : social status
status turunan : ascribed status
stele : stele
stenoaksius : stenoaccious
stenobatik : stenobathic
stenofag : stenophag
stenohalin : stenohaline
stenohidris : stenohydris
stenothermal : stenothermal
stereotip : stereotype
sterigma : stergima
sterilan kimiawi : chemosterilants
sterilan tanah : soil sterilant
sterilisasi parsial : partial sterilization

sterilitas jantan : male sterility
sterol : sterol
stilet : stylet
stock breeder : stock breeder
stockyard : stockyard
stolon : stolon
stoma (stomata) : stoma (pl. stomata)
stratifikasi (dalam pengertian ilmu benih) : stratifikasi
stratosfer : stratosphere
streamline : streamline
stres iklim : climatic stress
striknin : strychnine
stroma (stromata) : stroma (pl. stromata)
struktur butiran : granular structure
struktur geologi : geological structure
struktur kersai : crumb structure
struktur kolumnar : columnar structure
struktur-kubus;struktur blok : blocky structure
struktur lempeng : platy structure
struktur penting dari embrio : essential structure of the embryo
struktur prismatis : prismatic soil structure
struktur sosial : social structure
struktur tanah : soil structure
studi kasus : case study
suai-iklim;aklimasi : acclimation
suaitani;dapat digarap : arable
subpopulasi : sub population

suberin : suberin
suberisasi; pembentukan zat gas : suberization
subirigasi : sub-irrigation
suboksidasi : suboxidation
subsidi : subsidiary
substrat : substrate
substrat pengujian viabilitas : viability test substrate
substrat standar : standard substrate
sudip tangan : hand trowel
sudur : canopy
sudur daun : canopy, leaf
sudur rapat : canopy, closed
sudur rapat : close canopy
sudut belakang (gergaji) : back angle
sudut cermin : angle mirror
sudut kelegaan : clearance angle
sudut potong : angle of attack
sudut serong : bevel angle
suhu : temperature
suhu kardinal : cardinal temperature
suhu lingkungan : environmental temperature
suhu maksimum : maximum temperature
suhu minimum : minimum temperature
suhu optimum : optimum temperature
suhu sub-minimum : sub minimum temperature
suhu titik embun : dewpoint
sukrase : sucrose

sukrosa : sucrosa
suksesi primer : primary succession
suksesi sekunder : secondary succession
suku : clan
sulam : beat (ii)
sulur : tendril
sulur buah (nenas) : collar slips (pineapple)
sulur udara : aerial sucker
sumbat; penyumbat : plug
sumbat penutup : drain plug
sumber alami : natural resources
sumber gambut : peatery
sumber inokulum : source of inoculum
sumber manusiawi : human resources
sumber muka air-tanah : water table spring
sumber-sumber perairan : aquatic resources
sumur ; perigi : well
sungai kecil : brook
sungai musiman : ephemeral stream
superfamily : superfamily
supra tidal : supra tidal
surai : mane
surfaktan : surfactant
surrounding gill net : surrounding gill net
surut terendah : lowest low water
survai : survey
survai dari udara : aerial survey
survai tanah : soil survey

suspensi : suspension
 susu asam : sour milk
 susu awet : long life milk
 susu bawah : skim milk
 susu-bubuk; susu-tepung : dried milk
 susu jolong : colostrum
 susu kental : condensed milk
 susu kental manis : sweet condensed milk
 susu murni : whole milk
 susu segar : fresh milk
 susu sisa : residual milk
 susu steril : sterilized milk

susu tepung tanpa lemak : nonfat-dry-milk
 susu yang dipasteurisasi : pasteurized milk
 susun kotak : boxed stack
 susunan : arrangement (flower)
 susunan rapat : bulk stacking
 susunan rapat : bulk or soild lumber pile
 susunan udara : air composition
 susut : diminish
 susut kering : shrinkage
 syncytium : syncytium

T

tabel berbagai isi padu : assortment table
 tabel debit : discharge table
 tabiat; sifat kelakuan : character
 tabir pelindung angin : windbreaks
 tabung benih : germ tube
 tabung peluru : bullet tubes
 tabung rizo : rhizo cylinder
 tabur merata : broadcast sowing
 tagihan muatan : bill of lading
 tagma : tagma
 tahan erosi : non erodible
 tahan frost : frost resistance
 tahan kemarau : drought resistance
 tahap banjir daratan : land phase of flood

tahap pionir : pioneer stages
 tahap seral : seral stage
 tahi lembu : cow-dung
 tahun aliran : water year
 tahun iklim : climatic year
 tairu : curd of milk
 taji tiruan : artificial spur
 tak beranggi/apetalus : apetalous
 takberdaun/afilus : aphyllous
 tak berkepak/apterus : apterous; wingless
 tak berlemak : nonfat
 tak serasi; tak sesuai : incompatibility
 takal utama : bull block
 takaran : dose
 takaran : dosage
 takik telinga : assessment

taksiran : assessment
taksiran : estimate
taksonomi : taxonomy
taksonomi alfa : alpha taxonomy
taksonomi beta : beta taxonomy
taksonomi gama : gammataxonomy
taksonomi tumbuhan pengganggu : weed taxonomy
takstur kasar : coarse texture
talang parshall : parshall measuring flume
tali dan kail : hook and live gear
tali dari usus : catgut
tali hem : hem rope
tali kipas : belting
tali penarik : back-line
tali penyangkutan : knapsack belt
tali-tangan : hand line
talus : talus
talus : thallus
tambahan tiap tahunan : annual increment
tambahan tumbuh : accretion
tambak; empang : brackish water pond
tanah : soil
tanah ABC : ABC soil
tanah AC : AC soil
tanah aeolian : aeolian soil
tanah alitik : allitic soil
tanah alkali : alkali soil
tanah alkalin : alkaline soil
tanah aluvial : alluvial soil
tanah angkutan; tanah sekunder : secondary soil
tanah asid/asam : acid soil

tanah azonal : azonal soil
tanah bajak (an) : plough soil
tanah bawah : sub soil
tanah bera : fallow land
tanah bera berumput : grass fallow
tanah berbatu : stony soil
tanah berkapur : calcareous soil
tanah berliat : clayey
tanah berliat kerangka : clayey skeletal
tanah berurutan : sequential planting
tanah coklat : brown soil
tanah dalam/bawah : bottom soil, inner soil
tanah darat vs. tanah sawah : lowland vs. upland soils
tanah datar : flat land
tanah bedeng : bed planting
tanah dengan muka air tanah dangkal : water logged land
tanah ektodinamomorfik : ectodynamomorphpic soils
tanah eluvium : eluvial soil
tanah endodinamomorfik : endodynamomorphpic soils
tanah firomorfin : phytomorphic soil
tanah fosil : fossile soils
tanah gambut : peat soil
tanah garapan : cultivated land
tanah genangan : inundated land
tanah gersang : badland
tanah gersang : arid land
tanah glasial : glacial tills, glacial soil

tanah glei berhumus : humic gley soil
 tanah granit : granitic soil
 tanah gundul : bare (= barren ground)
 tanah gurun : desert soil
 tanah halomorfik : hallomorphic soils
 tanah halus : fine earth
 tanah heide; gambut heide : heathland
 tanah hidrik : hydric (soil)
 tanah hidrogenik : hydrogenic soil
 tanah hidromorfik : hydromorphic soil
 tanah hitam : black earth
 tanah hutan : forest soil
 tanah hutan coklat : brown forest soil
 tanah intrazonal : intrazonal soil
 tanah jenuh : saturated soil
 tanah katena : catena soil
 tanah kerangka : skeletal soil
 tanah kering oven : oven-dry soil
 tanah koluvium : colluvial soil
 tanah laterit, atau latosol : laterit soil or latosol
 tanah lateritik : lateritic soil
 tanah lembah : dal soil
 tanah lembut : mellow soil
 tanah liar : wild land
 tanah liat : clay
 tanah liat berdebu : silty clay
 tanah liat berpasir : sandy clay
 tanah liat putih; kaolin : china clay; kaolin

tanah longsor vertikal : vertical erosion
 tanah marginal : marginal land
 tanah matang : mature soil
 tanah mati : dead soils
 tanah mati : land forms
 tanah menumpang; residual; sedentaris : residual soil or sedentary soil
 tanah merah : red earth
 tanah milik : alienated land
 tanah mineral : mineral soil
 tanah muda : immature soil
 tanah muda : regenerated soil
 tanah mudah disalir : easily drained soil
 tanah muk : muck soil
 tanah natrium : sodic soil
 tanah netral : neutral soil
 tanah olah : topsoil
 tanah organik : organic soil
 tanah pasang-surut/naik : tide land
 tanah paya/rawa : fen; bog soil
 tanah pemulsa : self-mulching soil
 tanah peralihan : transitional soil
 tanah pertanian : agricultural land
 tanah plastik : plastic soil
 tanah podzolik coklat : brown podzolic soil
 tanah preri : prairie soil
 tanah produktif : productive soil
 tanah relik : relict soils
 tanah romping : truncated soil
 tanah salin : saline soil

tanah salin bersoda

tanah salin bersoda : saline-sodic soil
tanah salir bebas : freely drained soil
tanah sela dalam : interculture
tanah serap air : hydrophillic soils
tanah setengah rawa : half bog soil
tanah siap tanam : tilth
tanah stagnogley : stagnogley soils
tanah submarginal : submarginal land
tanah tandus : barren land
tanah tandus : barren (soil)
tanah tergarani : salt-affected soil
tanah terkubur; terpendam : buried soil
tanah termogenik : thermogenik soil
tanah tolak air : hydrophobic soil
tanah tua; senil : senile
tanah tumpangsari : intercropping
tanah zonal : zonal soil
tanah usahatani : farming land
tanah usang : exhausted land
tanam campuran : mixed cropping
tanam sebar : broadcast planting
tanam secara strip; penanaman menurut jalur : strip cropping
tanam sela semusim; tumpang sari beda umur : interplanting
tanaman : crop plant

tanaman tumpangsari

tanaman : crop
tanaman akuarium : aquarium plant
tanaman berkayu : tree crops
tanaman biji-bijian : grain crop
tanaman dalam : long crop
tanaman dwimusim : double cropping
tanaman foder : fodder crop
tanaman genjah : short crop
tanaman hari netral : day-neutral plant
tanaman hari panjang : long day plant
tanaman hari pendek : short day plant
tanaman hias-rumah : house plant
tanaman kontan : cash crop
tanaman makanan : food crops
tanaman pagar : hedge plant
tanaman penutup : cover crop
tanaman perangkap : trap crop
tanaman sela : inter culture
tanaman selang : alternate crop
tanaman semusim : field crops
tanaman semusim/setahun : annual crop
tanaman serat; pisang tali; hem : hemp
tanaman tak jadi : crop failure
tanaman tengahan : intermediate crop
tanaman trigasi : wet crop
tanaman tumpang gilir : multiple cropping
tanaman tumpangsari, tanaman

selingan : catch crop	tawaran harga : bid
tanda : sign	tawon : drone
tanda bekas banjir : flood mark	tebalan cecincin/anular : annular thickening
tanda serpih : chip marks	tebang habis : clear felling
tanda takik : blaze	tebang habis : clear cutting
tanduk : horn	tebangan dibenarkan : allowable cut
tangga pertanian : agricultural ladder	tebangan pendahuluan : advance felling
tanggam temu : butt joint	tebangan tahunan : annual cut
tanggam tindih : clinker joint	tebas pemanjat : climber-cutting
tangguk (serok) : scoop net	tebu : sugar cane
tangki pengerjaan : charging tank	tebu : canes, sugar
tangki penguapan : evaporation tank/evaporation pan	teg arkher : archer tag
tangki pengumpul : bulking tank	teg atkins : atkins tag
tanjul : choker	teg cincin : ring tag
tanpa gejala : symptomless	teg cincin heincke : heincke ring tag
tapak semaian di ladang : field nursery	teg "duri" : barb tag
tarif barang : commodity rates	teg hidrostatik : hydrostatic tag
tarif pilihan : alternative rate	teg jangkar internal : internal anchor tag
taro : eddo	teg jarum : safety fin-tag
tarpal : canvas	teg jepit tutup insang : opercle clip-tag
tarsus : tarsus	teg kail : hook tag
taruk baru : aftermath	teg kancing bachelor : bachelor button tag
tasamuh kemarau : drought tolerance	teg kerah : collar tag
tata guna tanah : land-use	teg lofting : lofting tag
tata lapangan : field layout	teg Norwegia : round Norway tag
tatalintas air : water turnover	teg paku heincke : heincke stud tag
1. tata niaga; 2. pemasaran : marketing	teg petersen : petersen tag
tataniaga terkontrol : marketing order	teg rahang : jaw tag
tata penunjang pengawetan tanah : supporting soil conversation practices	teg rongga tubuh : body cavity

tag
 teg sabuk : strap tag
 teg sturgeon;terubuk : sturgeon tag
 tegal : dry rice-field
 tegangan lapis luar : casehardening reverse
 tegangan lapis luar : case tension
 tegangan permukaan : surface tension
 tebing; penandaan : tagging
 teh pegunungan : highland tea
 tekanan akar : root pressure
 tekanan dinding : wall pressure
 tekanan osmotik : osmotic pressure
 tekanan populasi : population pressure
 tekanan turgor : turgor pressure
 tekanan uap air : vapour pressure
 tekanan uap air jenuh : saturated vaporpressure
 tekanan udara statis : static pressure
 teknik meniri; tebing : technique tagging
 teknik pemakaian : application technique
 teknologi benih : seed technology
 tekstur alotriomorfik : allotriomorphic texture
 tekstur automorfik : automorphic texture
 tekstur euhedral : euhedral texture
 tekstur halus : fine texture
 tekstur hipidiomorfik : hypidio-

morphic texture
 tekstur idiomorfik : idiomorphic texture
 tekstur medium : medium texture
 tekstur rapat : close texture
 tekstur tanah : soil texture
 teliospora : teliospore
 telium : telium
 telson : telson
 telur afkir : moldy egg
 telur beku : frozen egg
 telur bertunas : fertile egg
 telur besar : extra large egg
 telur besar : large-egg
 telur celup : dipping egg
 telur demersal : demersal egg
 telur jumbo : jumbo egg
 telur kecil : small egg
 telur kelas sedang : medium egg
 telur konsumsi : market egg
 telur kotor : dirty egg
 telur melayang : semi budyant eggs
 telur planktonis : planktonic eggs
 telur tak bertunas : infertile egg
 telur tetas : incubating egg
 telur yang dierami : egg setting
 tembikar : earthenware
 tembuni; ari-ari : placenta
 tempat alat pemadam api : cache, firetool
 tempat minum kuda : horse pond
 tempat penggambutan : peat bank
 tempat tukang ladam : farriety
 tempat ukur debit : discharge site
 tempelan : implant

tenaga kerja tidak terlatih : un-
 skilled labor
 tenaga semi ahli : semi-skilled
 labor
 tenaga terlatih : skilled labor
 tenggeran ayam : hen roost
 tenggiling : anteater
 tensiometer : tensiometer
 tenusu : dairy
 teori Bergeron : Bergeron theory
 tepat : bare
 tepat tebangan : as stump
 tepi benua : continental margin
 tepp : tepp
 tepung : flour
 tepung darah : blood meal
 tepung deris : derris powder
 tepung hasil ikan : fish residu
 meal
 tepung ikan : fish meal
 tepung limpa : liver meal
 tepung telur : dried egg
 tepung tulang; serbuk tulang :
 bone-meal
 teras bergelang : banded core
 teras hitam : black heart
 teras penuh : all-heart
 teras persegi : boxed heart
 terasi : fish paste
 terbakar bertumpuk : stack burn
 terbenam; tertanam : imbedded
 teres bangku : bench terraces
 teres kontur : contour terracing
 tergum : tergum
 terkapuk : appressed
 terlapuk : decomposed :
 termik : thermic

termoklin : thermocline
 termoklin sekunder : secondary
 thermocline
 termometer lumpur : mudther-
 mometer
 termometer reversing : reversing
 thermometer
 ternak : breeding animal
 ternak berperut ganda : poly-
 gastric animal
 ternak bibit : parent stock
 ternak kecil : small cattle
 ternak kecil ruminan : small ru-
 minant
 ternak komersial : commercial
 stock
 ternak murni : pure breed
 ternak panggang : barbecue
 ternak pengganti : foundation
 stock
 ternak pengganti; hewan peng-
 ganti : replacement stock
 ternak penghasil wol halus : fine
 wool breed
 (ternak) persilangan; kacukan :
 cross bred
 ternak potong besar : big cattle
 ternak potong : butcher stock
 ternak unggul : grade herd
 ternakan usahatani : farm animal
 terofit : therophytes
 terpecak sinar matahari : sun
 cracked
 terra rossa; tanah merah jambu :
 terra-rossa
 tersemen : cemented
 terserap; absorbat : absorbate

tersulah : denuded
tertutup : closed
tetes : molasses
tetradifon : tetradifon
tiba-tiba : abrupt
tibia : tibia
tidak berputing : blind teat
tidak mengeram : non-broodiness
tiksotropi : thixotropy
tikus belanda : hamster
tilik hewan : animal judging
tilik ternak : cattle judging
tilosis : tylosis;tyloses
timbunan aluvial : alluvial deposits
timbunan karbonat : carbonate accumulation
tindakan dini : anticipate
tindakan penyangga : buffer action
tinggi badan : body depth
tinggi batang-ekor : caudal peduncle depth
tinggi tekanan infiltrasi : infiltration head
(ilmu) tingkah laku hewan : animal behaviour
tingkat adopsi : rate of adoption
tingkat banjir : flood stage
tingkat dispersi : degree of dispersion
tingkat hidrotermal : hydrothermal stage
tingkat hidup subsisten : subsistence level of living
tingkat hidup subsisten : subsistence living

tingkat kelahiran : calving rate
tingkatan kerusakan ekonomis : economic injury level
tingkat makanan : trophic level
tingkat mutu barang : grading
tingkat ortomagmatik : orthomagmatic stage
tingkat pegmatitik : pegmatitik stage
tingkat pertambahan penduduk : rate of population growth
tingkat pertambahan penduduk alami : rate of natural increases
tingkat pneumatolitik : pneumatolithic stage
tingkat sere (tingkat pembentukan) : development stage
tingkat substitusi marginal : marginal rate of substitution
tipe asterad : asterad type
tipe daging : mutton type
tipe daging babi berlemak : bacon type
tipe dwiguna : dual-purpose type
tipe holozoik : holozoic type
tipe karyofilad : caryophyllad type
tipe kenopodiad : chenopodiad type
tipe krusifera : crucifer type
tipe penghasil wol panjang : long-wool breed
tipe perah : dairy type
tipe perkembangan helobial : helobial type development
tipe perkembangan nuklir : nu-

clear type development	toleransi garam : salt tolerance
tipe solanad : solanad type	toleransi penyakit : disease tolerance
tipe struktur tanah : soil structure types	toleransi residu : residue tolerance
tipe tanah : soil type	tombak : wounding gear
tipe tenaga; tipe perkeja : draft type	tombong (kelapa) : 'apple'
tipe unggul : hy-bred	tong/drum pengulit : barking drum
tir : tirs	tong penyamak : tan-wat
tirs : tirs	tongkat perontok : threshing stick
tirus;akut : acute	tongkol : ear
titik balik : inflection	tongkol : cob
titik didih : boiling point	tongkol burung : nubbin
titik impas/berimbang : break even point	tonjolan tanah : cradle knoll
titik inaktivasi panas : thermal inactivation point	topi : cap
titik isoelektrik : isoelectric point	topi balak : baptist cone (cap)
titik layu permanen : permanent wilting	toposaik : toposaic
titik layu permanen : permanent wilting percentage	toposekuen : toposequen
titik layu terendah : ultimate wilting point	topotipe : topotype
titik mati panas : thermal death point	torf : torf
titik triangulasi/titik tetap : bench mark	toserba : department store
toko makanan unggas : poultry shop	toserba = toko serba ada : supermarket
toksikogenik : toxicogenic	totipotensi : totipotency
toksikolog; ahli ilmu racun : toxicologist	traktor kebun : garden tractor
toksikologi : toxicology	transaminase : transaminase
toksin : toxin	transaminasi : transamination
toksistas akut : acute toxicity	transferase : transferase
toleran : tolerant	transformasi : transformasi
	transgenesis : transgenesis
	transisi demografi : demographic transition
	translokasi : translocation
	transmigrasi : transmigration
	transmigrasi lokal : local trans-

migration
transmigrasi spontan : spontaneous transmigration
transmisi : transmission
transmisivitas : transmissivity
transpirasi : transpiration
transpirasi kutikula : cuticular transpiration
transpirasi potensial : potential transpiration
transpirasi stomata : potential transpiration
transpor aktif : active transport
transportasi : transportation
trieur : trieur
triklorofon : trichlorofon
trikom : trichome
trimedlur : trimedlure
triofosfatisomerase : triosephosphatisomerase
tripanosomiasis : trypanosomiasis
tripsin : tripsine
trokanter/(per)gelang(an) paha : trochanter
troling (tonda) : holling gear
trombosit : thrombocyte
troposfer : troposphere
tual : buck
tuba : cube powder
tudung akar : root cap, root tip
tujuan pengolahan tanah : tillage objective
tukang kandang kuda : hostler, ostler
tukang kebun : gardener
tukang keju, penjual keju : chee-

semonger
tukang kuda : groom
tukang nomor : ear tag
tulang bakar : calcined bone
tulang pinggul : aitch bone
tulang selangka : collarbone/clavicle
tulang selangka : clavicle; collarbone
tulang tengah : midrib
tularan stilet : stylet-borne
tumbuhan air : aquatic plant
tumbuhan air timbul : emersed plant
tumbuhan anemofilus : anemophilous plants
tumbuhan asli : indigenous plant
tumbuhan autotrofik : autotrophic plants
tumbuhan baluh : sinkers
tumbuhan benar-benar epifit : true epiphytes
tumbuhan beracun : poisonous plant
tumbuhan beraroma : aromatic plant
tumbuhan berkayu : woody plant
tumbuhan bunga : flowering plants
tumbuhan dedaun pot : foliage pot plant
tumbuhan emigran : emigrant plant; deserter plant
tumbuhan epifit sarang : nest epiphytes
tumbuhan herba : herbaceous plant

tumbuhan hijau

tumbuhan hijau : green plant
tumbuhan inang : host plant
tumbuhan jalar : creeper
tumbuhan kerdil : stunted plant
tumbuhan klimaks : climax vegetation
tumbuhan kultivasi : cultivated plant
tumbuhan makanan ternak : forage plants
tumbuhan marginal : marginal plant
tumbuhan melayang : submerged plant
tumbuhan melayang bebas : free submerged plant
tumbuhan melayang berakar : rooted submerged plant
tumbuhan mengapung : floating plant
tumbuhan mengapung bebas : free floating plant
tumbuhan mengapung berakar : rooted floating
tumbuhan menjalar : creeping plant
tumbuhan multiseluler : multicellular plant
tumbuhan nomaden : ruderal plant; nomads
tumbuhan pembawa : carrier plant
tumbuhan penarik : attractive plant
tumbuhan pencekik : stranglers
tumbuhan pengganggu aerial : aerial weed

tumbuhan pengganggu tahunan

tumbuhan pengganggu berdaun sempit : narrow leaved weed
tumbuhan pengganggu berkayu : woody weed
tumbuhan pengganggu biasa : common weed
tumbuhan pengganggu darat : terrestrial weed
tumbuhan pengganggu dua tahun : biennial weed
tumbuhan pengganggu inang : weeds host
tumbuhan pengganggu kompetitif fakultatif : facultative competitive weed
tumbuhan pengganggu kompetitif obligat : obligate competitive weed
tumbuhan pengganggu parasit : parasitic weed
tumbuhan pengganggu perumputan : grasses
tumbuhan pengganggu perusak primer : noxious weed/primary noxious weed
tumbuhan pengganggu semiakuatik : semi aquatic weed
tumbuhan pengganggu setahun : annual weed
tumbuhan pengganggu setahun musim dingin : winter annual weed
tumbuhan pengganggu setahun musim panas : summer annual weed
tumbuhan pengganggu tahunan : perennial weed

tumbuhan pengganggu tahunan
menjalar : creeping perennial
weed
tumbuhan pengganggu tahunan
sederhana : simple perennial
weed
tumbuhan pengganggu teki-teki-
an : sedges
tumbuhan penunjuk : indicator
plants
tumbuhan semusim/setahun : an-
nual plant
tumbuhan setengah epifit : half
epiphytes
tumbuhan setengah parasit/semi
parasit : semi parasitic plant
tumbuhan tahunan : perennial
plant
tumbuhan/tanaman dua musim :

biennial plant
tumbuhan tebing : banker
tumbuhan tanah kapur : calci-
phytes plant
tumbuhan umpan : bait-crop
tunas pengisap : sucker
tungau;tuma : mite
tunggul cantuman : budded
stump
tunggul kursi : barber's chair
tupai merah (*Callosciurus*
cotatus) : common redbellied
aquirrel (*Callosciurus cota-*
tus)
turbulansi : turbulence
turiang : ratooning
tut;markot;cangkok : air myer-
ing;marcoting
tutuh : drastic pruning

U

uak (uji akar-kertas) : bp-test
(between paper test)
ubi akar : root tuber
ubi kayu (*Manihot utilisama*) :
cassava; tapioca (*Manihot*
utilisama)
ubi larut (*Maranta arundinalis*) :
arrowroot (*Maranta arun-*
dinalis)
ubi nasi; ubi tiang (*Discorea ala-*
ta) : greater yam (*Discorea a-*
lata)
udara : air

udara tanah : soil air
UDK (uji di atas kertas) : TP-test
(top paper test)
uji alkohol : alcohol test
uji asam lemak bebas : free fatty
acids test
uji babkok : babcock test
uji biologis : biological test
uji bubuk bata : brick dust test-
uji dengan tekanan osmose ting-
gi : high osmotic pressure test
uji dingin untuk jagung : corn
cold test

- uji gada** : gada test
uji kacang kapri panas : warm pea test
uji kecepatan berkecambah : speed of germination test
uji kerikil bata : brick gravel test
uji keturunan : progeny testing
uji kimiawi : chemical test
uji lentur : bending test
uji lokal : local verification trials
uji media bata : red brick test
uji perhitungan pertama perkecambahan : first count germination
uji permeabilitas air : water permeability test
uji pertumbuhan akar : root growth test
uji pertumbuhan total kecambah : total growth of seedling test
uji rasa : taste panels
uji respirasi : respiration test
uji sedimen : sediment test
uji susu : milk test
uji tanah : soil test
uji tanah dalam : deep soil test
uji tekanan : stress test
uji tetrazolium : tetrazolium test
ujung landaian benua : continental edge
ujung pengabut : nozzle head
UKD (uji kertas digulung) : RP-test (rolled paper test)
ukdd (uji kertas digulung didirikan) : urp-test (upright rolled paper test)
ukdm (uji kertas dimiringkan)
ukuran angkup : srp-test (slanted rolled paper)
uredium (uredia) : uredium (pl. uredia)
urutan tanaman : cropping sequence
usaha pemberantasan : curative
usaha pemeliharaan ikan : fish culture
usaha penangkapan ikan : fishing
usaha pencegahan : preventive
usaha penetasan : hatchery business
usaha ternak ayam di belakang rumah : backyard poultry farming
usahatani : farm
usahatani campuran : mixed farming
usahatani ekstensif : extensive farming
usahatani ekstensif : farming, extensive
usahatani ikan : fish farming
usahatani jenis-keluarga : family-type farm
usahatani keluarga : family farm
usahatani kolektif : collective farming
usahatani komersial : commercial farming
usahatani kontrak : contract farming
usahatani koperatif : cooperative farming

usaha pertanian rakyat : small holder
usahatani perumputan : grass-land farming
usahatani tanaman : crop farming
usahatani ternak : livestock farming
usia jual : market age
usia jual : aged price
usus : bowel
usus : intestine
usus besar : large intestine
usus buta/buntu : caecum
usus halus (ternak) : small intestine
ukuran angkup : calliper measure
ukuran efektif butiran : effective size of grain
ukuran papan : board measure
ukuran sebenarnya : actual measure
ukuran tabiat : character measurement
ukuran tepat : bare measure
ulat kanker : cankerworm
ulat kelongsong : bagworms
ulat mago : maggot
ulat rangkak : caterpillar, tent
ulat serdadu (*Spodoptera mauritia*) : army worms (*Spodoptera mauritia*)
ultisol : ultisols
ultra filtrasi : ultra filtration
ultra mikroskopik : ultra
ultra mikroskopik : ultra micros-

copic
umbi batang : root stock
umbi lapis : bulb (bulbet)
umbi-umbian : root crops
umpan insektisida : bait insecticide
umur ekonomi : economic life
undang-undang pertukaran barang : commodity exchange act
unggas : fowl
unggas : poultry
unggas : domestic fowl
unggas air : water fowl
unit pemadam (api) : booster unit (fire)
unit penangkapan : fishing unit
unit penggiling padi : rice milling unit
unit penyegar kuat : hardening unit
unit ternak : animal unit
unsur hara tumbuh-tumbuhan : plant nutrients
unsur makro : macronutrient
unsur mikro : micronutrient
unsur mikro : trace element
unsur produksi : elements of production
unsur utama/esensial : essential element
unta : camel
untung-untungan : gambling
upah bayangan : shadow wage
upih : sheath
urat serpih : chipped grain

urat syaraf : nerve
 urat rapat : close grain
 urban : urban

urbanisasi : urbanization
 urediospora; uredospora : ure-
 diospore; uredospore

V

vapam : vapam
 variabilitas kebudayaan : cultural
 variability
 varian tanah : soil variant
 variasi harga musiman : seasonal
 price variation
 variasi produksi musiman : sea-
 sonal production variation
 varietas unggul : elite variety
 vaskular : vascular
 veen : veen
 vegetasi : vegetation
 vegetasi halofitik : halophytic
 vegetation
 vegetasi mesofit : mesophytic
 vegetation
 vektor : vector

venasi : venation
 venir alas : back veneer
 venir muka : face veneer
 venir penuh : all-veneer
 venir teras : core veneer
 venturi meter : venturi meter
 vertisol : vertisols
 viabilitas benih : seed viability
 vigor fisiologis : physiological
 vigor
 vigor genetis : genetical vigor
 virus : virus
 virus ganas : nonrestricted virus
 volume banjir : flood volume
 volume lindak : bulk volume
 volume usaha : business power

W

wadah : sink
 waduk air gua : cavern water
 reservoir
 waduk air-tanah : ground water
 reservoir
 waduk pengatur : regulating

reservoir
 waduk tampung : retarding reser-
 voir
 waktu penguapan : breathing
 time
 waktu *turn over* : turn over time

warangan**zat stimulasi perkecambahan**

warangan;berarsenik : arsenicals
warfarin : warfarin
warna air : color of water
warna-warna isyarat/peringatan:
warning coloration
warna terlihat : apparent color
welming : welming
wewenang : authority
wewenang karismatik : charismatic authority

wewenang tradisional : traditional authority
wilayah air tanah : ground water province
wilayah hujan : rainfall province
wilayah inang : host range
wilayah penyakit : disease range
wilayah tandus : blown-out land
wilayah unit desa : village unit
wol;bulu domba : wool
w.p. : wettable powder

X

xanthomonas : xanthomonas
xenia : xenia
xerofit : xerophytes

xifinema : xiphinema
xilem : xylem
xilotomi : xylotomi

Y

yam : yam

yoghurt : yoghurt

Z

zat gabus : suberin or cork
zat kimia sandi : semiochemical
zat makanan : nutrient
zat pelindung;protektan : protectant
zat pembasmi;eradikan : eradi-

cant
zat pembawa : carrier
zat pengemulsi : emulsifying agent
zat penghambat : inhibitor
zat stimulasi perkecambahan :

germination stimulation
zat tumbuh : growth regulator
zat-zat sandi (kaimoron-kaimoron) : kaimorones
zat-zat sandi pengirim (allomon-allomon) : allomones
zigospora : zygospora
zigota : zygote
zimasa : zymase
zineb : zineb
zone abisal : abyssal zone
zone abisal bentik : abyssal benthic zone
zone apotik : aphotic zone
zone arkibentik : archibentic zone
zone bathyal : bathyal zone
zone berawan : cloud zone

zone estivasi : estivation zone
zone eufotik : euphotic zone
zone eulitoral : eulittoral zone
zone hadal : hadal zone
zone hibernasi : hibernation zone
zone neritik : neritic zone
zone pengolahan tanah : zone tillage
zoogeografi : zoogeography
zoida : zoid
zoonosis ; zoonosis
zoospora : zoospore
zoosporangium : zoosporangium (pl. zoosporangia)
zooteknik : zootechnique
zpg : zero population growth (ZPG)

DAFTAR PUSTAKA

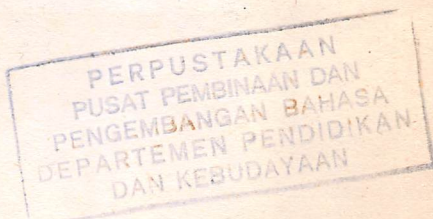
- Abercrombie, M, Hickman, C.J. dan Johnson, M.L. 1975. *A Dictionary of Biology*. Sixth Edition. Penguin Book.
- Achmad, S. 1974. "Pengelolaan Waduk dan Danau untuk Perikanan." Seminar Pengelolaan Sumber Daya air. Lembaga Ekologi Universitas Padjadjaran.
- Adimihardja, M. Suprpto. *Penuntun Praktikum Teknologi Benih*. Bandung. Fa Pertanian UNPAD.
- Adriance, G.W. & F.R. Brison. 1967. *Propagation of Horticultural Plants*. Bombay : Tata Mc Graw Hill Publishing Co. Ltd.
- Alexopoulos, C.J. 1964. *Introductory Mycology*. 2nd Edition. New York. London : John Wiley & Sons Inc.
- Ali, T.M. 1965. *Pengantar Ilmu Bangunan Kapal*. Bogor : Faperikan IPB.
- Atmadilaga, D. 1973. *Prospek Perkembangan Peternakan di Nusa Tenggara Timur*.
- . 1975. *Kedudukan Usaha Ternak Tradisionil dalam Perekonomian Indonesia*. Bandung : Biro Research dan Afiliasi Fakultas Peternakan, Universitas Padjadjaran.
- . 1975. *Menyelami Dasar Permasalahan Peternakan dalam Rangka Membangun Hari Esok*.
- Baver, L.D., Gardner, W.H., Gardner, W.R. 1972. *Soil Physics*. Fourth Ed. New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Bennet, G.W. 1962. *Management of Artificial Lakes and Ponds*. Reinhold Publishing Corp.
- Bindra, C.S.; Harcharan Singh 1977. *Pesticide Application Equipment*. New Delhi : Oxford & IBH Publishing Co.
- Boediono dan Peter Mc Cawley. 1976. *Bunga Rampai Ekonomi Mikro*. Kumpulan Karangan-karangan mengenai Penerapan Teori Ekonomi Mikro. Gadjah Mada University Press.
- Bonner, J. 1950. *Plant Biochemistry*. New York : Academic Press Inc.
- Borror, D.J. dan Delong, D.M. 1954. *An Introduction to the Study of Insects*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Bridges, E.M. 1975. *World Soils*. Cambridge University Press.
- Bristow, J.M., J. Cardenas, T.M. Fullerton & J. Sierra F. t.t. *Malezas Aquaticas (Aquatic Weeds)*. Bogota : IPPC, Oregon State University.

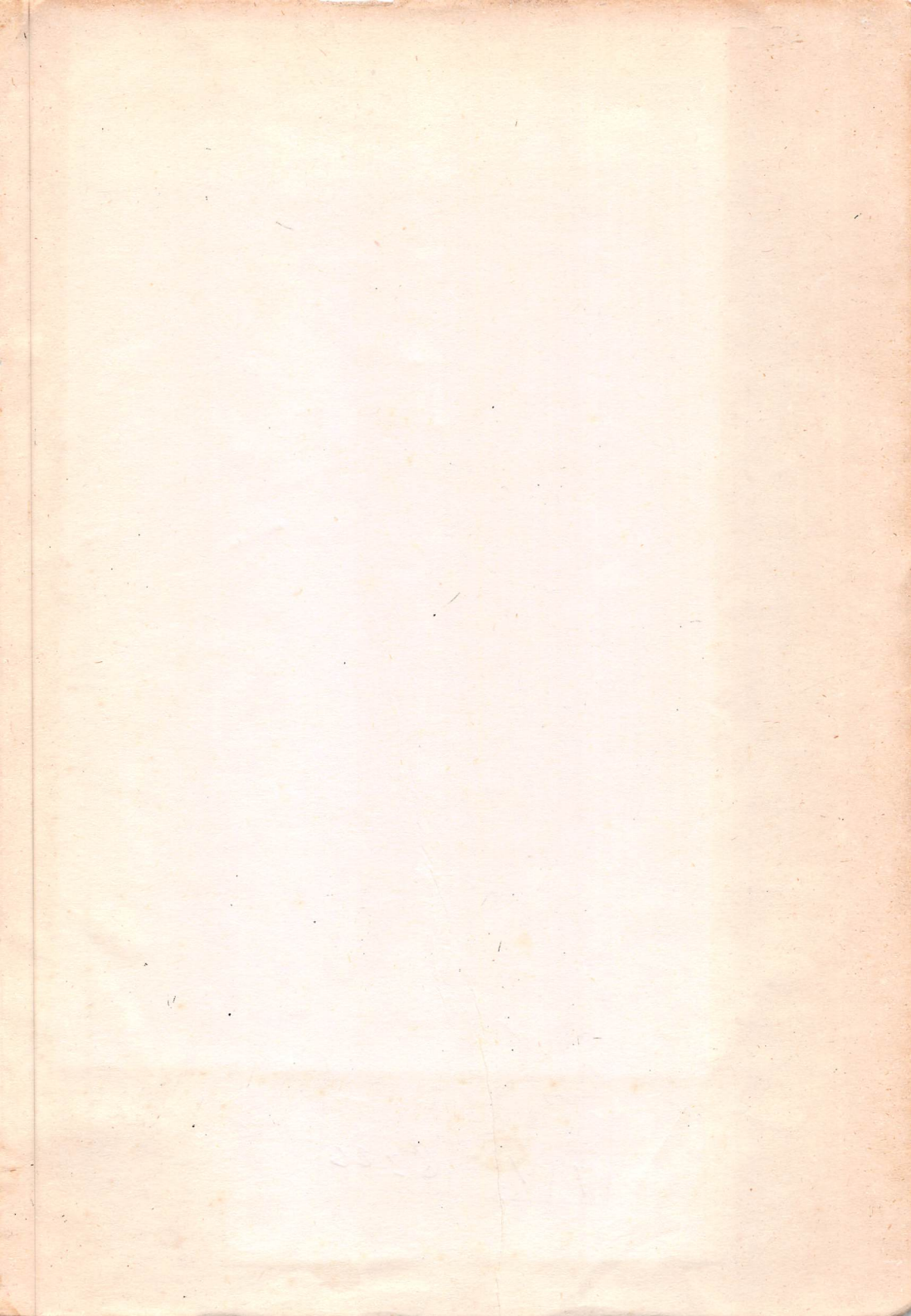
- Cardonas, J., C.E. Reyes & J.D. Doll. 1972. *Tropical Weeds Malezas Tropicales*. Vol. 1. Bogota : IPPC Oregon State University.
- Carpenter, P.L. 1972. *Microbiology*. W.B. Saunders Coy., Pa.
- Chambers, R.E. 1976. *Klimatologi Dasar*. Bogor : Bagian Klimatologi Pertanian, Departemen Ilmu-Ilmu Pengetahuan Alam, Fakultas Pertanian IPB.
- Cundiff, E.W., R.R. Still, and N.A.P. Govoni. 1974. *Fundamentals of Modern Marketing*. New Delhi : Prentice Hall of India Private Ltd.
- Davidson, R.H. dan Peairs, L.M. 1975. *Insects Pest of Farm, Garden and Orchard*. Sixth Edition. New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Davies, D.B., Eagle, D.J. and Finnex, J.B. 1975. *Soil Management*. Norwith Farming Press Limited.
- Davlin, R.M. 1966. *Plant Physiology*. New York : Reinhold Book Corporation.
- de Ong, E.R. 1962. *Chemistry and Uses of Pesticides*. 2nd. Ed. Modern Asia Edition. New York : Reinhold Publishing Corporation.
- Departemen Pendidikan dan Kebudayaan. 1972. *Pedoman Umum Ejaan Bahasa Indonesia yang Disempurnakan*. Jakarta.
- Departemen Pendidikan dan Kebudayaan. 1975. *Pedoman Umum Pembentukan Istilah*. Jakarta.
- Dinas Perikanan Daerah Propinsi Jawa Barat. t.t. *Pengantar Ilmu Perikanan*.
- Eden, T. 1964. *Elements of Tropical Soil Science*, 2nd. Ed. Macmillan : Redwood Burn Limited, Macmillan.
- Fitz Patrick, E.A. 1974. *An Introduction to Soil Science*. Edinburgh : Oliver & Boyd.
- Hamid, A.K. 1972. *Tataniaga Pertanian*. Ujung Pandang : Fakultas Pertanian Universitas Hasanuddin.
- Hanafi. 1977. *Kekeringan dan Pengaruhnya terhadap Pertanian*. Bandung : Fakultas Pertanian UNPAD.
- Harwood, R.R. 1973. *The Concepts of Multiple Cropping : An Introduction to the Principles of Cropping Systems Design*.
- Hasiana Sjarief. 1966. "Hubungan-hubungan Nutrisi antara Plankton dengan Ikan dalam Kolam-kolam Air Tawar di Indonesia." No. IV. Bandung : Bagian Biologi ITB.
- Hassal, K.A. 1969. *World Crop Protection*. Vol. II, *Pesticide*. London Ilife Books Ltd.

- Hudson, N. 1973. *Soil Conservation*. Sec. Print. London : B.T. Batsford Limited.
- Ibrahim Manwan. 1977. *Peranan Varietas Tahan Lama dalam Pengelolaan Hama Tanaman.* "Aspek Pestisida di Indonesia. Edisi Khusus No. 3.
- International Commission on Irrigation and Drainage. "Multilingual Dictionary on Irrigation."
- James, W.F.R.S. 1963. *An Introduction to Plant Physiology*. Sixth Edition. London : Oxford University Press.
- Johnson, W.M. 1975. *Soil Taxonomy : Agriculture Handbook No. 436*. Soil Conservation Service. U.S.D.A.
- Kent, G.C. 1954. *Comparative Anatomy of the Vertebrata*. New York : MacGraw Hill Coy.
- King, L.J. 1974. *Weeds of the World-Biology and Control*. New Delhi : Willey Eastern Private Ltd.
- Klingman, G.C., Ashton, F.M., dan Noordhoff, L.J. 1975. *Weed Science : Principles and Practices*. New York : John Willey & Sons.
- Kohls, R.L. 1972. *Marketing of Agricultural Products*. New York : The Macmillan Company.
- Kolesnikov, V 1966. *Fruit Biology*. Moskow : MIR Publisher.
- Kozlowski, T.T. 1972. *Seed Biology*. Vol. I. London : Acad. Press.
- 1972. *Seed Biology*. Vol. II. London. Acad. Press.
- Laevatsu, Taivö & Ilmo Hela. 1970. *Fisheries Oceanography, New Ocean Environmental Service*. London : Fishing News (Books).
- Lagler, K.F., J.E. Bardach, and R.R. Miller. 1962. *Ichthyole*. John Wiley & Sons, Inc.
- Little, V.A. 1972. *General and Applied Entomology*. New York : Harper and Row Publisher.
- Lovett, J.V. 1975. *Climate and Plant Growth, AAUCS course on Annual Crops*. The University of Hasanuddin, Sulawesi, Indonesia.
- Machlis, L. & J.C. Torrey. 1956. *Plants in Action. A Laboratory Manual of Plant Physiology*. San Francisco : W.H. Freeman and Co.
- Mayer, A.M. & A. Pojakoff Mayber. 1963. "Dormancy, Germination, Inhibition and Stimulation." *Dalam Germination of Seed*. New York : Ed. Wareing & Gelatov.
- Metcalf R.L. dan Luckman, W.H. 1975. *Weed Science, Principles and*

- Practices*. New York : John Wiley & Sons.,
- Mosher A.T. 1974. *Menciptakan Struktur Pedesaan Progresif*. Disadur oleh Ir. Rochim Wirjomidjojo dan Dr. Ir. Sudjanadi. Jakarta : C.V. Jasaguna.
1977. *Menggerakkan dan Membangun Pertanian*. Saduran Ir. S. Krisnandhi dan Bahrin Samad, Cetakan ke 5. Jakarta : C.V. Yasaguna.
- Mugyarto. 1977. *Pengantar Ekonomi Pertanian*. Cetakan ke-3. Edisi Revisi Mei 1977. LP3ES.
- Mulia, T.S.G. dan Hidding; K.A.H. *Ensiklopedia Indoensia*. Bandung'sGravenhage : N.V. Penerbitan W. Van Hoeve.
- Muzik, T.J. 1970. *Weed Biology and Control*. New York : McGraw Hill Book Company.
- Natadiria, R.A. 1978. *Morphology serta Terminology Spermatophyta : Angiospermae*. Jilid I dan II. Badan Penerbit Bursa Buku, Yayasan Pertanian Padjadjaran.
- Natoradjo, A.S. 1968. *Unsur-unsur Marketing*. Bandung : Penerbit Alumni.
- Ochse J.J. et. al. 1970. *Tropical and Subtropical Agriculture*. New York : The Mac Millan Company.
- Odum, E.P. 1971. *Fundamental of Ecology*. Third Edition. London : W.B. Saunders Co.
- Oldeman, L.R. 1977. *Climate Plant Relationships*. Bogor : Institut Pertanian Bogor.
- Poerwadarminta, W.J.S. 1976. *Kamus Umum Bahasa Indonesia*. P.N. Balai Pustaka.
- Prescott, S.C. and C.G. Dunn 1940. *Industrial Microbiology*. New York: McGraw Hill Coy.
- P.R. Minggu, 19 Nopember 1978. "Bahan Ekspor yang Mahal Bisa Diolah Jadi Makanan *Nata De Coco*."
- Pusat Kantor Perikanan Darat, Jawatan Perikanan Darat Propinsi Jawa Barat. 1953. *Statistik Perikanan*.
- Ramali, A dan Pamuntjak K. St. 1953. *Kamus Kedokteran*. Jakarta : Penerbit Djembatan.
- Robert E. Pfadt. 1973. *Fundamental of Applied Entomology*. 2nd. Edition. New York : The Macmillan Co.
- Rounsefell, G.A. & A.H. Everhart. 1953. *Fishery Science. Its Method & Applications*. New York : John Wiley & Sons.
- R. Soedarsono Hadisapoetro. 1972. "Biaya dan Pendapatan dalam

- Usahatani." Pasca Sarjana UGM. Tidak diterbitkan.
- Rudy Tarumingkeng 1977. *Dinamika Pestisida dalam Lingkungan Aspek Pestisida di Indonesia*. Edisi Khusus No. 3.
- Russel, E.W. 1973. *Soil Conditions and Plant Growth*. 10th ed. London : Longman.
- Sadjad, S. 1972. *Kertas Merang untuk Uji Viabilitas Benih di Indonesia. Beberapa Penemuan dalam Bidang Teknologi Benih*. Disertasi. Bogor : Institut Pertanian Bogor.
- Sadjad, S., H. Suseno, S. Setyati Haryadi, J. Sutakaria, Sugiharso & Sudarsono. 1974. *Dasar-dasar Teknologi Benih (capita selecta)*. Bogor:Departemen Agronomi, Fakultas Pertanian IPB.
- Scott, M.L., M.C., Nesheim, and R.I. Young. 1969. *Nutrition the Chicken*. New York : M.L. Scott & Associates.
- Stanton, W.J. 1975. *Fundamentals of Marketing*. Tokyo : McGraw-Hill Kogakusha, Ltd.
- Stapley, J.H. dan F.C.H. Gayner. 1969. *World Crop Protection*. Volume I. Pest and Diseases. London : Ilife Books Ltd.
- Steen, E.B. 1961. *Dictionary of Biology*. New York : Barnes and Noble Books.
- Sunjaya, P.I. 1970. *Dasar-dasar Ekologi Serangga*. Bagian Ilmu Hama Tanaman Pertanian, IPB.
- Supomo Th. Wardoyo 1977. *Pengaruh Pestisida terhadap Kehidupan Perairan : Aspek Pestisida di Indonesia*. Edisi Khusus No. 3.
- Suseno, H. 1974. *Fisiologi Tumbuhan. Metabolisme Dasar*. Bogor : Departemen Botani. Fakultas Pertanian IPB.
- Sverdrup, H.U.; Martin W. Johnson and Richard H. Fleming. 1961. *The Oceans*. Tokyo: Prentice Hall Inc., Englewood Cliffs., N.J. Charles E. Tuttle Company.
- Weaver, J.E. 1938. *Plant Ecology*. London : Mc Graw Hill Book Co. Ltd.
- Welch, P.S. 1952. *Limnology*. McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Wescott, C. 1971. *Plant Disease Hand Book*. 3rd. Edition. New York : Van Nostrand Reinhold, Co.
- Yang. 1968. *Method of Farm Management Investigation*. Rome : F.A.O. Rome.
- Yasso, Warren E. 1965. *Oceanography, a Study of Inner Space*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.

07-6515

URUTAN			
7	1	-	8326